

**A Borsodi-Mezőség (HUBN20034) kiemelt
jelentőségű természetmegőrzési terület
Natura 2000 fenntartási terve**

Eger, 2021

Készítette:
Bükk Nemzeti Park Igazgatóság

Elérhetőségei:
Postacím: Eger 3304, Sándor u. 6.
Tel: 36-412-571; Fax: 36-412-791
e-mail: titkarsag@bnpi.hu
honlap: www.bnpi.hu

Felelős tervező:
Schmotzer András – Dr. Gulyás Gergely

Közreműködő kutatási partner:
Bioaqua Pro Kft. (Debrecen)
e-mail: info@bioaquapro.hu
honlap: www.bioaquapro.hu

Közreműködő szakértők:

Balázs Péter
Dr. Barina Zoltán
Dr. Cserkész Tamás
Dr. Estók Péter
Dr. Gulyás Gergely
Harmos Krisztián
Dr. Kiss Béla
Korompai Tamás
Lesku Balázs
Dr. Mesterházy Attila
Mezei János
Dr. Müller Zoltán
Nótári Krisztina
Schmotzer András
Seres Mihály Nándor
Török Hunor Attila

Térképeket készítette:
Kalmár Zsuzsanna

Fotókat készítette:
Bioaqua Pro Kft.
BNPI archív

Tartalomjegyzék

1.	<i>A terület azonosító adatai</i>	4
1.1.	Név	4
1.2.	Azonosító kód	4
1.3.	Kiterjedés	4
1.4.	A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	4
1.4.1.	Jelölő élőhelyek	4
1.4.2.	Jelölő fajok	4
1.5.	Érintett települések	4
1.6.	Egyéb védeettségi kategóriák	5
1.7.	Tervezési és egyéb előírások	6
1.7.1.	Természetvédelmi kezelési terv	6
1.7.2.	Településrendezési eszközök	6
1.7.3.	Körzeti erdőtervek és üzemtervek	7
1.7.4.	Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek	7
1.7.5.	Halgazdálkodási tervek	8
1.7.6.	Vízgyűjtő-gazdálkodási terv	8
2.	Veszélyeztető tényezők	9
3.	Kezelési feladatok meghatározása	14
3.1.	Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	14
3.1.1.	Fő célkitűzések	14
3.1.2.	További célok	15
3.2.	Kezelési javaslatok	16
3.2.1.	Élőhelyek kezelése	20
3.2.1.1.	KE-1 kezelési egység: Nem állandó vizű vizek és vizes élőhelyek	20
3.2.1.2.	KE-2 kezelési egység: Vízfolyások és csatornák	24
3.2.1.3.	KE-3 kezelési egység: Csíkos szöcskegér élőhelyei	27
3.2.1.4.	KE-4 kezelési egység: Száraz és üde pusztai gyepek	31
3.2.1.5.	KE-5 kezelési egység: Erdőterületek és fásítások	36
3.2.1.6.	KE-6 kezelési egység: Szántóterületek	40
3.2.1.7.	KE-7 kezelési egység: Antropogén élőhelyek	43
3.2.2.	Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	46
3.2.3.	Fajvédelmi intézkedések	47
3.2.4.	Kutatás, monitorozás	48
3.2.5.	Mellékletek	49
3.3.	A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	76
3.3.1.	Agrártámogatások	76
3.3.2.	Pályázatok	79
3.4.	A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	81
3.4.1.	Felhasznált kommunikációs eszközök	81
3.4.2.	A kommunikáció címzettjei	81
3.4.3.	Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	83
4.	Felhasznált irodalom	84
5.	Melléklet (tervdokumentáció 1.6. fejezetéhez)	85
6.	Térképek	86
7.	Fotódokumentáció	97
8.	Fotódokumentáció	101

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve és típusa:	Borsodi-Mezőség kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési terület
-----------------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN20034
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	14849,84 hektár
--------------------------------	-----------------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2020. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölő élőhelyek (kiemelt jelentőségű élőhely*)

- 1530* Pannon szikes sztyeppék és mocsarak
- 6250* Síksági pannon löszgyepek
- 3130 Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval

1.4.2. Jelölő fajok (kiemelt jelentőségű faj*)

- kiskécskű aszat (*Cirsium brachycephalum*)
- sztyeplepke (*Catopta thrips*)
- nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*)
- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)
- molnargörény (*Mustela eversmannii*)
- közönséges denevér (*Myotis myotis*)
- csíkos szöcskegér¹ (*Sicista subtilis*)
- ürge (*Spermophilus citellus*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat, és így

¹ A jelenlegi tudományos és magyar neve az alábbi: magyar szöcskegér (*Sicista trizona trizona*)

a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Ároktő	Borsod-Abaúj-Zemplén	578,19	3,89	12,37
Gelej	Borsod-Abaúj-Zemplén	1263,94	8,51	39,36
Mezőcsát	Borsod-Abaúj-Zemplén	4193,54	28,24	40,68
Mezőkeresztes	Borsod-Abaúj-Zemplén	288,14	1,94	3,77
Mezőnagymihály	Borsod-Abaúj-Zemplén	4518,93	30,43	73,42
Négyes	Borsod-Abaúj-Zemplén	28,91	0,19	1,67
Szentistván	Borsod-Abaúj-Zemplén	1269,77	8,55	25,96
Tiszabábolna	Borsod-Abaúj-Zemplén	1494,12	10,07	45,69
Tiszadorogma	Borsod-Abaúj-Zemplén	1214,30	8,18	26,04
Összesen:		14849,84	100	

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha) / átfedés (%)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti terület	212/TK/89	Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzet	14500,5 (97,6%)	9/1989. (VIII. 24.) KVM rendelet; 14/1993. (IV. 7.) KTM rendelet (bővítés); 161/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet
Nemzetközi Jelentőségű Vadvíz (Ramsari terület)	3HU027	Borsodi-Mezőség	14500,5 (97,6%)	119/2011. (XII. 15.) VM rendelet
különleges madárvédelmi terület	HUBN10002	Borsodi-sík	14849,84 (100%)	14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet
<i>ex lege</i> földvár	-	81. sz. földvár (Szentistván / Tiszabábolna)	-	1996. évi LIII. törvény
<i>ex lege</i> kunhalom	-	Zöld-halom (Mezőcsát)	-	1996. évi LIII. törvény
<i>ex lege</i> kunhalom	04-105-01-01	Harang-domb (Mezőnagymihály)	-	1996. évi LIII. törvény
<i>ex lege</i> kunhalom	04-106-01-01	Király-halom (Márk-halom) (Mezőnagymihály)	-	1996. évi LIII. törvény

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha) / átfedés (%)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
<i>ex lege</i> kunhalom	04-116-01-01	Esztergó-halom (Mezőnagymihály)	-	1996. évi LIII. törvény
<i>ex lege</i> kunhalom	-	Sinka-halom (Gelej)	-	1996. évi LIII. törvény
nyilvántartott régészeti lelőhely		össz. 33 darab (listázva lásd 3. mellékletben)	-	-
országos ökológiai hálózat	MT	magterület	14755,3 (99,4%)	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyek kiemelt térsegeinek területrendezési tervéről
	ÖF	ökológiai folyosó	0,2 (>0,001%)	
	PT	puffer övezet	92,3 (0,6%)	
	Összesen:		14849,84 (100%)	

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A tájvédelmi körzet elfogadott – jogszabályban megjelent – természetvédelmi kezelési tervvel nem rendelkezik.

1.7.2. Településrendezési eszközök

Település	Típus	Határozatszám
Ároktő	Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv	16/2006 (XI. 22.) önk. rendelet
Gelej	Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv	8/2005. (XI.10.) önk. rendelet
	Településszerkezeti terv	28/2005. (XI.2.) önk. határozat
Mezőcsát	Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv	23/2004 (XII.23.) önk. rendelet
	Településszerkezeti terv	16/2003 (II.24.) önk. határozat
Mezőkeresztes	Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv	9/2008. (IX. 25.) rend.
	Településszerkezeti terv	54/2008. (IX. 25.) önk. határozat
Mezőnagymihály	Helyi Építési Szabályzat	14/2009. (X.14.) önk. rendelet
Négyes	Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv	3/2006 (I.28.) önk. rendelet
Szentistván	Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv	6/2001. (IV.23.) önk. rendelet
	Településszerkezeti terv	26/2001. (IV.20.) önk. határozat
Tiszabábolna	Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv	12/2005. (IX.01.) önk. rendelet

Település	Típus	Határozatszám
Tiszadorogma	Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv	-
	Településszerkezeti terv	29/2007 (XI. 28.) önk. határozat

Az érintett települések településrendezéssel kapcsolatos helyi dokumentumai (határozatok, rendeletek, településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat, településfejlesztési koncepció arculati kézikönyv) nyilvánosak, jórészt szabadon elérhetők a települések honlapjain, illetve az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TeIR) honlapján (<https://www.teir.hu/>).

A szabályozási tervek, illetve településfejlesztési koncepciók a tervezési területre vonatkozóan semmilyen olyan fejlesztési irányt nem jelölnek meg, amely a Natura 2000 célkitűzések megvalósításával összeegyeztethetetlen lenne.

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Erdőtervezési körzet neve	Érintett települések (település kódjával)	Aktuális erdőterület (ha) ²	Erdőtervezés éve
Dél-borsodi	Gelej	15,2	2020 (2021)
	Mezőcsát	23,21	
	Mezőnagymihály	9,03	
	Négyes	0,92	
	Szentistván	1,2	
	Tiszabábolna	104,54	
Összesen:		159,07	

A Dél-borsodi körzet erdőterve (a bejegyzett erdőgazdálkodók erdőtervei) 2019. december 31-én lejárt. A körzeti erdőtervezési eljárást a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet 6. számú melléklete alapján 2020-ban kellett volna lefolytatni, de ennek végrehajtása 2021-ben fog megtörténni.

1.7.4. Tájégségi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A tervezési terület a 13/2016. (III. 2.) FM rendelet alapján az Északi hegy- és dombvidéki vadgazdálkodási tájon belül a 205. sorszámu, („Bükkalja-taktaközi”) vadgazdálkodási tájegységbe esik.

A tágabb térség vadállományának jellemzőit, a vadállomány-szabályozásának irányelveit, a fenntartandó vadlétszámra vonatkozó irányelveket, illetve a természet- és tájvédelmi szempontokat bemutató, a tájegységi vadgazdálkodási terv alapjául szolgáló dokumentum elérhető: <http://ova.info.hu/ujvgtajak.html>

A terv a 14/2018. (VII. 3.) AM rendelettel került kihirdetésre. A Borsodi-Mezőség Natura területen három vadászterület található, ezek kódszámai és megnevezései³:

- 652602, Szentistváni Aranyfácán Vt.
- 653300, Bükki Nemzeti Park Igazgatóság (különleges /természetvédelmi/ rendeltetésű)

² Az adat a tervezési területtel átfedő területértéket mutatja (hektárban)

³ az Országos Vadgazdálkodási Adattár alapján (<http://ova.info.hu/ujvgtajak.html>)

- 653500, Mezőcsáti Hubertus Vt.

A vadgazdálkodási üzemtervek 2037.02.28-ig érvényesek. A vadgazdálkodási tervek a Borsod Megyei Kormányhivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Földművelésügyi Osztályán érhetők el.

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyét érintő vadgazdálkodási tájegységek határvonalait mutató térkép elérhető:

<http://ova.info.hu/terkep-pdf/tajegys-BORS-A3-20160223.pdf>

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A területen nyilvántartott halgazdálkodási vízterületek:

- Csincse patak (víztérkód: 05-0013-2-2)
- Tiszavalki-főcsatorna (víztérkód: 05-0100-1-1)
- Sulymos-főcsatorna (víztérkód: 05-0288-2-1)

A Csincse patak (víztérkód: 05-0013-2-2) víztér vagyongazdálkodója és halgazdálkodási jogosultja a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság. A víztér halgazdálkodási vízterületként van nyilvántartva. A Sulymos-főcsatorna (víztérkód: 05-0288-2-1) szintén különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterület, de ezen a Magyar Államot megillető halgazdálkodási jog átadása még nem zajlott le. A Tiszavalki-főcsatorna (víztérkód: 05-0100-1-1) halgazdálkodásra jogosultja az Ezüstkárász Horgászegyesület. A hatósági nyilvántartásba vett halgazdálkodási jogosultak esetében az adott vízterületekre vonatkozó halgazdálkodási tervek az illetékes halgazdálkodási hatóságnál fellelhetők.

A vízfolyásokban előforduló halfajok védelme és megőrzése érdekében a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság a Csincse-patakkal kapcsolatos tevékenysége hasznosítási elemet nem tartalmaz.

1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

A tervezési terület a 1155/2016. (III. 31.) Korm. határozat alapján a 2-8 azonosítójú „Bükk és Borsodi-Mezőség” vízgyűjtő alegységekhez nyert besorolást. A vízgyűjtő-gazdálkodási tervet első változatban a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, továbbá az érintett környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok 2010 áprilisában, a Víz Keretirányelv (VKI) hazai megvalósítása során készítették. A terv 2015-ig tartó feladatokat fogalmazott meg, de a VKI célkitűzéseinek megvalósítása érdekében a határidők és feladatok 2021-ig, illetve 2027-ig (a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés második és harmadik ciklusáig) kitolhatók voltak. A jelenleg érvényes terv-változatot 2016. áprilisi dátummal az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság (Miskolc) adta közre.

A vízgyűjtő-gazdálkodási terv és mellékletei elérhetők:

<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége ⁴	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02	Mezőgazdasági művelési mód változása (kivéve lecsapolás és égetés)	L	<5	Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval (3130): A gyakori kora tavaszi vizek miatt sok szántót késői vetésű kapások vagy a talajt jelentősen árnyaló kultúrák (pl. repce) borítanak, ezek általában alkalmatlanokká válnak az iszapnövényzet kialakulására. csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>): A szöcskegér ismert élőhelyeinek egy része szántóként van nyilvántartva annak ellenére, hogy azok mára már elgyepesedtek. Újbóli beszántásuk az élőhely megszűnését eredményezi (potenciális veszélyeztető tényezőként is értelmezhető).
A06	Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése)	L	<5	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*): A szikes gyepek közül a réteket veszélyezteteti leginkább a kaszálás felhagyása, mivel ezek fajkészlete a kezeletlenség következtében gyorsan csökken. A szárazabb gyeptípusok kevésbé reagálnak érzékenyen a folyamatra. Síksági pannon löszgyepek (6250*): A kezeletlen állományok fajkészlete lassan csökken, de hosszú távon mindenképp az élőhely degradációjával kell számolni
A08	Gyepterület kaszálása vagy vágása	H	<5	csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>): a szaporodási időszakban végzett gépi kaszálás elpusztítja az egyedeket. A kaszált gyepek alkalmatlanok a faj szempontjából (feltételezhetően táplálék és búvóhely hiányában). A nagy területet érintő, mozaikosságot nélkülöző egy időben történő kaszálások a faj potenciális élőhelyeit számolhatják fel. nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii</i>): a nem megfelelő időpontban elvégzett kaszáláskor jelentkezhet ez a tényező.

⁴ Magyarázat: H (high) – magas; M (medium) – közepes; L (low) alacsony

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége ⁴	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				A bábozódáskor a hernyó a járatot úgy alakítja ki, hogy az imágó akadály nélkül a felszínre juthasson. Ezt a kijáratot szünteti meg, tömíti el a nehéz munkagépekkel végzett kaszálás.
A09	Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	L	<5	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*): Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés: Az intenzív legelés a villanypásztorral körbekerített területek fő természetvédelmi problémája. Az állatok folyamatos taposása miatt a taposástűrő növények szaporodnak el, ezzel párhuzamosan a specialisták visszaszorulnak. Leginkább a nedves szikes gyeptípusok veszélyeztetettek. Síksági pannon löszgyepek (6250*): Az intenzív legelés a villanypásztorral körbekerített területek fő természetvédelmi problémája. Az állatok folyamatos taposása miatt a taposástűrő növények szaporodnak el, ezzel párhuzamosan a specialisták visszaszorulnak. csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>): az élőhelyeinek intenzív legeltetése káros a faj állományaira nézve. A faj alapvetően a magaskórós növényzethez kötődik, így a rövidre legelt növényzetben nem találja meg az életfeltételeit.
A20	Műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre	H	>20	Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval (3130): Az állományok intenzív művelésű szántókon találhatók, az ezzel járó jelentős tápanyagbevitel és vegyszerezés jelentősen degradálja az állományokat
A23	Egyéb, kártevők elleni védelem alkalmazása (kivéve talajművelés) a mezőgazdaságban	H	<5	molnárgörény (<i>Mustela eversmanii</i>): a gyomirtó, rovarirtó, rágcsálóirtó szerek hatóanyagai közvetve a zsákmányállatok csökkenésén keresztül károsan hatnak az állományra.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége ⁴	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)	L	<5	ürge (<i>Spermophilus citellus</i>): a gázolás, mint halálok rendszeresen jelentkezik. molnárgörény (<i>Mustela eversmanni</i>): a tanyák bevezetőútjain alkalmi gázolás is előfordulhat. Ugyanezen veszélyeztető tényező hatványozottan jelentkezhet a tervezési területet érintő Gelej – Mezőcsát között és a nagyobb – közlekedéssel jobban érintett – dűlőutak esetében.
F02	Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településé) meglévő városi vagy rekreációs területeken	L	<5	közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>): mivel valószínűleg egyetlen kolónia alkotja a terület állományát, kedvezőtlen időszakban megvalósuló renoválásnak vagy átalakításnak kritikus hatása lehet a kolóniára.
F24	Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák	L	<5	közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>): Az épületek kivilágítása negatívan befolyásolja az egyedek táplálékszerzését.
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	M	<1	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) és síksági pannon löszgyepek (6250*): A környező agrárterületeken és árokpartokon erőteljesen terjed a selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>), mely már a tervezési terület szikes és löszös gyepeiben is megtelepedett (elsősorban a vonalas létesítmények, utak, csatornák irányából terjed). dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): az idegenhonos inváziós halfajok (pl. amurgéb (<i>Perccottus glenii</i>) terjedése veszélyezteti az állományokat.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió)	M	<5	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) és síksági pannon löszgyepek (6250*): A korábban szikesek fásítására használt ezüstfa (<i>Elaeagnus</i>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége ⁴	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
	számára veszélyt jelentő fajokon kívül)			<i>angustifolia</i>) és az amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>), a gyepek felhagyásának következtében több helyen spontán terjedésnek indult. Hosszú távon egyes gyeprészek teljesen becserjésedhetnek a jelzett inváziós fajok terjedése miatt
L01	Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesedés)	M	60	dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): a faj élőhelyeit adó időszakos vizek gyors kiszáradása kedvezőtlenül hat a jelzett fajok állományaira.
L02	Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mezőgazdasági vagy erdészeti gyakorlatnak által okozott közvetlen változás)	L	<5	dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): a jövőben egyes, kisebb élőhelyeinek növényzettel történő beárnyékolódása is veszélyeztetheti a fajokat
L05	Csökkenő termékenység / genetikai leromlás (pl. beltenyésztés vagy endogámia)	L	<5	nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii</i>): a jelenlegi ismeretek alapján aktuális veszélyeztető tényezőként az alacsony populációméretből adódó veszélyforrások jelentkezhetnek.
L06	Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)	L	<5	ürge (<i>Spermophilus citellus</i>): a növekvő számú róka és egyéb ragadozók (pl. aranyakál, kóbor macska) rendszeresen zsákmányolják az egyedeket, ez csökkenti a populációméretet molnárgörény (<i>Mustela eversmanni</i>): potenciális veszélyforrásnak tekinthető a rókák és aranyakálok növekvő száma és a tanyákról elkóborló kutyák által történő predáció is

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége ⁴	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>): a csíkos szöcskegér élőhelyein a vaddisznó predációja az állomány egyedszámának csökkenéséhez vezethet.
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	H	>20	Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval (3130): Gondot jelent néhány esetben az is, hogy a belvizek vizét mesterségesen elvezetik.
				dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): a fajok élőhelyei egyre kisebb méretűvé válnak az aszályos periódusok hosszának növekedésével.
		L	<5	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*): Szinte a teljes terület gazdagon átszőtt csatornákkal, vízelvezető árkokkal. Ennek, és a csapadékmennyiség csökkenésének köszönhetően az élőhelyek kiszáradtak, eljellegtelenedtek. Főleg a korábban elterjedtebb szikes mocsarak térvesztése következett be a melioráció miatt.
				csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>): Az összességében szárazabb időjárás kedvezőtlennek tekinthető a faj szempontjából (a rendelkezésre álló monitorozási adatok alapján).
				kisfészű aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>): az aszályos időszakok hosszának növekedése a faj élőhelyeinek kiterjedését hosszú távon csökkenti.
Jövőbeli potenciális hatás:				
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	M	-	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) és síksági pannon löszgyepek (6250*); csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>): a mirigyes bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>) jelenleg a tervezési területen nem fordul elő, de a peremhelyzeti településeken és Nagyecséren jelentős fertőzési gócpontok találhatók. Különösen az utóbbi településrészen lévő állományok

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége ⁴	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				problematicusak, mivel a felhagyott lakóingatlanok közvetlenül érintkeznek szikes és löszös gyepekkel, illetve a csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>) ismert állományának élőhelyével.
		L	-	csíkos szöcskegér (<i>Sicista subtilis</i>): a jelzett két jelölő faj esetében a terjedőben lévő nyestkutya (<i>Nyctereutes procyonoides</i>) potenciális predációs nyomásával egyedszám-csökkenéshez vezethet (a mocsári teknős esetében a fészekrakó helyek kifosztásával).

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések: A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot és a kedvező természetvédelmi állapottal összhangban lévő gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

3.1.1. Fő célkitűzések

- A területen található, hagyományos tájhasználatot reprezentáló szikes- és löszgyepek fenntartása, a legeltetés és kaszálás idő- és térbeli mozaikosságának fenntartásával (többek között az ürge (*Spermophilus citellus*) fenntartása érdekében);
- A kistűzű aszat (*Cirsium brachycephalum*) állományok természetvédelmi helyzetét javítani szükséges, elsősorban az élőhelyeit kedvezőtlenül megváltoztató vízelvezetések mérséklésével és megszüntetésével, a természetes vízháztartási viszonyok helyreállításával, továbbá az élőhelyeit érő, mezőgazdasági eredetű zavaró hatások (így szervesanyag- és vegyszerbemosódások) csökkentésével, és az állományokat érintő mezőgazdasági területhasználat javítása révén;
- A sziki kocsordos rétekhez köthető nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*) élőhelyein a kaszálási időpontok, illetve a kaszálási módok megválasztását az adott év vízjárási viszonyainak megfelelően kell meghatározni, figyelembe véve a tápnövény fenológiai fázisát, állapotát is;
- A vöröshasú unka (*Bombina bombina*), valamint dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) teljes életciklusát biztosító vízi-vizes-szárazföldi élőhely-komplexek jó természetességi állapotának megőrzése, különösen az időszakos vándorlást, illetve diszperziót biztosító folyosók fenntartása / helyreállítása;

- A csíkos szöcskegér (*Sicista subtilis*) potenciális és ismert élőhelyein a növényvédő- és rágcsálóirtószerek használatát meg kell tiltani. A szántóföldi műveléses tűzokvédelmi gazdálkodás vegyszeres növényvédelmét csökkentett mennyiségű gyomirtó és gombaölő szerekkel szükséges megvalósítani. A lehetséges predátorok (vaddisznó, róka, kóbor kutya és macskák) számát a csíkos szöcskegér élőhelyein, a legminimálisabb szinten szükséges tartani, valamint a faj szempontjából kedvező növényzeti szerkezetet ki kell alakítani, illetve fenn kell tartani;
- A vizes rekonstrukcióval érintett területegységen a vízvisszatartás biztosítása; a mocsári, mocsárréti elemek életfeltételeinek biztosítása érdekében
- Kiemelt fontosságú cél a következő fajok/élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása/helyreállítása:
 - pannon szikes sztyeppék és mocsarak (*1530)
 - síksági pannon löszgyepek (*6250)
 - kiskécskés aszat (*Cirsium brachycephalum*)
 - sztyeplepke (*Catopta trips*)
 - nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*)
 - vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
 - dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)
 - csíkos szöcskegér (*Sicista subtilis*)
 - ürge (*Spermophilus citellus*)

3.1.2. További célok

- A legelő állatfajok tekintetében prioritást élvez a szarvasmarha, a juh és a ló;
- A gyepek fenntartásához szükséges, legeltetéshez kapcsolódó táji elemek (pl. kutak és itatók, szálláshelyek) fenntartása, szükség szerinti fejlesztése;
- A gyepek részarányának növelése, az arra alkalmas szántóföldek visszagyepesítésével;
- A zárványt képező szántóterületeken csökkenteni kell a vegyszerhasználatot, támogatni kell az alternatív, ill. integrált növényvédelmi rendszereket;
- A gyepeken felverődő szűrős legelőgyomok arányának csökkentése, előtérbe helyezve a mechanikus gyomirtást; kivételt jelentenek ez alól a csíkos szöcskegér élőhelyei, amelyeket tipikusan ilyen gyomos vegetáció borít.
- A szikes gyepeken felverődő, gyomként jelentkező nád mechanikus visszaszorítása legeltetéssel és tisztító kaszálással;
- A területen megtalálható fasorok, erdősávok fenntartása, felújítása, előtérbe helyezve az erdőgazdasági tájra jellemző, honos fafajokat (pl. kocsányos tölgy, mezei szil, mezei juhar, tatárjuhar, magyar kőris);
- A területen előforduló szikes mocsarak, mocsárrétek és a másodlagos vizes élőhelyek (belvizes szántók, kubikgödrök) vízellátottságának a biztosítása, a gyepeken található belvíz lehetőség szerinti megtartásával;
- A terjedő inváziós lágyszárú fajok (kiemelten a közönséges selyemkóróra és az energiafűre /Szarvasi-1" energiafű/) kiszorítása a tervezési területről, kiemelten a gyepterületek esetében.
- A vonalas létesítmények (utak, csatornák, árkok) mellett terjedő – és ezáltal erős fertőzési gócként jelentkező – inváziós növényfajok visszaszorítása szükséges (pl. gyalogakác, zöld juhar, amerikai kőris, selyemkóró, vadcsicsóka, süntök).

3.2. Kezelési javaslatok

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlan-nyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat attól jelentősen eltérhet.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, s egyaránt tartalmaznak jelölő és nem jelölő (utóbbiak között akár másodlagos) élőhelytípusokat. A tervezési terület meglehetősen mozaikos (összesen 3.877 élőhelyfolt került lehatárolásra). A kezelési egységekbe beletartoznak olyan kisebb kiterjedésű élőhelyek is, melyeket a nagyobb egység részeként kell értelmezni (pl. gyepterületeken található facsoportok, mocsárfoltok, illetve mezőgazdasági területek közötti és azokat határoló utak, csatornák). A kezelési egységek határvonalai nem éles választóvonalak, így ezek földrészlet szintű szabályozása alapvetően finomabb léptékben tehető meg (pl. a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében szereplő területek esetében a legeltetési terv, illetve a bérleti szerződések mellékleteiben). A specifikusan egy esernyőfajra megállapított (magyar szöcskegér) KE-3 kezelési egységre megfogalmazott javaslatokat kell alkalmazni azon – jelen terv alapján más kezelési egység lehatárolásba tartozó – területegységeknél, ahol a fajt kimutatják.

A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javasolunk, illetve az élőhelyfejlesztési lehetőségekre is kitérünk.

Fontos a jogszabályokban nevesített, kötelezően betartandó előírások és támogatási rendszerbe illeszthető önkéntesen vállalható előírás javaslatok elkülönítése. A fenntartó kezeléseknél már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek (pl. a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet).

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. bekezdése alapján *„A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”*

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

A kezelési egységek és a hozzájuk rendelt kezelési javaslatok meghatározásánál tekintetbe vettük a jelölő értékek megőrzését szolgáló egyéb területrészeket és szempontokat is (pl. a fajok élőhelyével szomszédos, csatlakozó területrészeket, az egyes állományok közti összeköttetést biztosító folyosókat, a közösségi jelentőségű faj számára alkalmas élőhelyek védelmét és fejlesztési lehetőségét, a potenciálisan jelölő élőhellyé fejleszthető területeket).

A kezelési egységek elhelyezkedését a 3.2.5. pontnál szereplő térképmelléklet mutatja.

A kezelési egységekre (KE) vonatkozó részletes kifejtését megelőzően a teljes tervezési terület vonatkozásában megadjuk a gazdálkodáshoz nem köthető, általános javaslatokat (A. pont), a gazdálkodáshoz köthető, általános javaslatokat (B. pont) és a kötelezően betartandó előírásokat (C. pont).

A) Gazdálkodáshoz nem köthető, általános javaslatok:

- A tervezési terület belterületbe vonása, azon lakó, üdülő vagy iparterület kijelölése nem javasolt.
- Új bányatelek kialakítása és egyéb infrastrukturális fejlesztés a tervezési területen nem kívánatos.
- A közlekedést, hírközlést szolgáló, közvetlenül az élőhelyek kezeléséhez nem köthető ingatlanokon (utakon, villanypáztávkában) a természetvédelmi kezelési javaslatoknak figyelembe kell vennie a kiadott engedélyekben szereplő előírásokat (pl. vezetékek karbantartására vonatkozó előírásokat). A javaslatok itt leginkább arra vonatkoznak, hogy a szükséges – és legtöbbször a kezelők számára előírt – karbantartási munkák során a természeti károk és a környezeti terhelés (növényzet visszavágása, zajterhelés, zavarás) minimalizálásra kerüljön.
- A tervezési területen belüli ingatlanokon bármiféle (pl. tanösvényt, turistautat érintő) karbantartási, fenntartási munkát a természeti és táji értékek kímélete, védelme és megőrzése érdekében, illetve ezen szempontok figyelembe vétele mellett, a műszakilag indokolható legkisebb terület igénybe vétele mellett lehet végezni.
- Természetvédelmi infrastruktúráként csak az élőhely-rehabilitációt és a terület hatósági megjelölését, valamint a természetvédelmi célú oktatást, nevelést, bemutatást szolgáló létesítmények helyezhetők el.
- A tervezési területet bármilyen formában érintő fejlesztés, vagy jelentősebb volumenű karbantartási munkák előtt a Bükk Nemzeti Park Igazgatóságot értesíteni szükséges.

A közlekedési folyosók (pl. stabilizált utak) és egyéb vonalas létesítmények (elektromos légvezetékek, légvezetéken futó telefonkábel) karbantartása során (amellett, hogy a fenntartók/szolgáltatók a műszaki-üzembiztonsági szempontok maximális érvényesítésére kötelezettek/jogosultak) a természeti és táji értékek kímélete, védelme és fenntartása érdekében a következő általános kezelési javaslatokat szükséges figyelembe venni:

- A tevékenységet a természeti értékek legnagyobb kímélete mellett javasolt végezni.
- A kivitelezési tevékenységek területigényét a védett és a Natura 2000 területek közelében a műszakilag indokolható legkisebb térmértékre ajánlott csökkenteni.
- Törekedni kell a területen lévő vegetáció minél nagyobb arányú megtartására.
- A tevékenység során szükségessé váló cserjeirtást, fakivágást fészkelési időszakon kívül, augusztus 15. és március 15. között javasolt végezni.
- A bolygatott talajfelszíneken az özönnövények megjelenését, megtelepedését, terjedését kaszálással javasolt megakadályozni.
- Az idegenhonos fafajok (főleg az akác) eltávolítása szükséges a területről, mechanikai és vegyszeres védekezéssel.
- Növénytelepítés esetén a tájra jellemző, a területen őshonos, valamint a potenciális vegetációnak megfelelő növényfajokból javasolt válogatni.

- A kivitelezési munkák megkezdése előtt a nemzeti park igazgatóságot értesíteni szükséges.

B) Gazdálkodáshoz köthető, általános javaslatok:

A kezelési javaslatok meghatározásánál szerepeltettük a területre vonatkozó jogszabályokat, melyek a terület használatával kapcsolatosan betartandóak (pl.: Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó kötelező előírások), az azokban foglalt kötelezően betartandó tevékenységeket, kezeléseket itt nem ismételtük meg. Törekedtünk az adaptív kezelést biztosító előírás-javaslatok olyan meghatározására, melyek lehetőség szerint a gazdálkodás során betarthatóak és az aktuális támogatási rendszerrel összhangban vannak.

Gyepgazdálkodás:

A gyepgazdálkodás során biztosítani szükséges a nyílt pusztai táj egységes arculatának fenntartását, az ebbe szervesen illeszkedő, ember alkotta tájelemek megőrzését. A természetes és természetszerű élőhelyek, társulások megőrzése az extenzív gyepgazdálkodással valósítható meg. A tervezési terület egészére vonatkozóan nem adható meg sem a kaszálás, sem pedig a legeltetés prioritásként. Míg a mozaikos (esetenként padkás) szikeseknél a legeltetés biztosítja a természetes állapotok fenntartását, addig az érzékenyebb élőhelytípusoknál (pl. löszgyep fragmentumok) a kaszálás a kedvezőbb hasznosítás. A két kezelési mód együttes használata (pl. a gyepek őszi átlegeltetése) is kedvező lehet természetvédelmi szempontból. A meglévő legeltetési infrastruktúra fenntartandó, illetve fejlesztési javaslatok is megfogalmazásra kerültek. Kiemelt feladatot jelent a belvízelvezető csatornákat kísérő parti növényzetben az idegenhonos gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) visszaszorítása, terjedésének a megakadályozása.

Erdőgazdálkodás

Az erdőtervezett területek kiterjedése relatíve alacsony (153 hektár), azonban természetvédelmi szempontból kiemelt jelentőséggel bírnak, kiemelten a fán fészkelő – egyben az átfedő különleges madárvédelmi terület – jelölő és védett madárfajai szempontjából. A legfontosabb erdőkezelési intézkedések a honos fafajú állományoknál az idős faállományok, faegyedek megőrzése, az állományokba behatoló intenzíven terjedő és inváziós fafajok visszaszorítása, az elegyesség biztosítása a felújítások során és az erdőszerkezeti mutatók (pl. holtfa jelenléte, cserjés szegélyek kialakítása) javítása. A meglévő idegenhonos állományoknál a fafajcserés szerkezet-átalakítás fokozatos végrehajtása javasolt. A meglévő fásítások természetszerű kezelésével számos természetvédelmi célkitűzés is megvalósítható (kiemelten a terület különleges madárvédelmi területtel való átfedésére). Itt hangsúlyosan jelentkezik a tervezési területen megtalálható fasorok, erdősávok fenntartása, felújítása, előtérbe helyezve az erdőgazdasági tájra jellemző, honos fafajokat (pl. kocsányos tölgy, mezei szil, mezei juhar, magyar kőris). A nyílt pusztai táj, az azokhoz köthető nyílt élőhelyekhez köthető élővilág védelme érdekében a területen az erdősítés – kivéve a szárnyékerdők, út menti fásítások, csatornákat kísérő puhafás erdősávok felújítását és telepítését – nem támogatott.

Vadgazdálkodás:

A vadgazdálkodás feladatai a meglévő vadászati berendezésekkel megvalósíthatók, további vadászati infrastruktúra-fejlesztés nem indokolt. A szegélyélőhelyek, mint vadbúvók, ideértve a mezsgyék, cserjesávok és fasorok kíméletét, fejlesztése (felújítása) kiemelten fontos az

apróvad megőrzése, állományának fejlesztése szempontjából (mely közvetve az átfedő különleges madárvédelmi terület célkitűzéseit is szolgálja).

C) Kötelezően betartandó előírások:

A legfontosabb kötelezően betartandó előírásokat az egyes kezelési egységek (KE) ismertetésénél adjuk meg. Az alábbi jogszabályokat a kezelési egységek (KE) részletezésénél már nem ismételtük, mivel ezek a teljes tervezési területre vonatkozhatnak.

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 5§ 1) bekezdése alapján földhasználó köteles a termőföldet művelési ágának megfelelő termeléssel hasznosítani, vagy termelés folytatása nélkül a talajvédelmi előírások betartása mellett a gyomnövények megtelepedését és terjedését megakadályozni (hasznosítási kötelezettség).

Az erdők fenntartására és a bennük folytatott gazdálkodásra, kezelésre vonatkozó általános (kötelezően betartandó) szabályokat az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény, valamint a végrehajtására kiadott 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet rögzíti.

A 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet alapján a földhasználónak védekezési kötelezettsége van a területen található selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állománnyal kapcsolatban. Mivel a faj az Európai Unió inváziós listájára is felkerült, így az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet előírásait is figyelembe kell venni.

Az érintett vízfolyásszakaszokon a kezelőnek – az 1995. évi LVII. törvényben, a 232/1996. (XII. 26.) Korm. rendeletben, a 120/1999. (VIII.6.) Korm. rendeletben, a 223/2014. (IX.4.) Korm. rendeletben és a 83/2014. (III.14.) Korm. rendeletben foglaltak megfelelően – a szükséges munkákat el kell végeznie, melyhez a 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet az ÉMVIZIG kezelésében lévő Angyalos-csatorna, Ökörto-Nagyfüzes-csatorna és Névtelen-0824 vízfolyások esetében 3 méteres, a Csincse-övcsatorna, a Csincse-ér, Tiszavalki-főcsatorna és a Sulymos-főcsatorna esetében 6 méteres parti sávot ír elő.

A felszín alatti vizek védelmére az alábbi hatályos jogszabályokat is figyelembe kell venni:

- 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről különös tekintettel a település ivóvízbázisára és a strandi kutakra.
- 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről
- 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet a felszín alatti vizek védelméről
- 6/2009. (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendelet a földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről
- 27/2004. (XII.25.) „a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról” szóló KvVM rendelet

A tervezési területen található nyilvántartott régészeti lelőhelyeken a 2001. évi LXIV. tv. előírásai alapján régészeti kutatás, vagy földmunkával járó tevékenység csak az örökségvédelmi hatósággal előzetesen egyeztetett és jóváhagyott módon végezhető.

A tervezési területen a fentieken túl a természetvédelmi hatóság a fokozottan védett fajok egyedeinek védelme érdekében – a Tvt. 44. §. (5) bekezdésében és a 12/2005. (VI.17.) KvVM rendelet 2. §-a alapján – az egyes fokozottan védett növény- és állatfajok élőhelyén és élőhelye körül korlátozást rendelhet el, ha a tervezett/várható használati mód, gazdálkodási tevékenység a fokozottan védett faj egyedének vagy állományának zavarásával, veszélyeztetésével, károsításával, elpusztulásával járna. A korlátozás elrendelését a természetvédelmi hatóság egyedi határozatban rendeli el (területi korlátozás lehatárolásával, védőzóna meghatározásával, időbeli hatály megadásával).

3.2.1. *Élőhelyek kezelése*

3.2.1.1.KE-1 kezelési egység: Nem állandó vizű vízterek és vizes élőhelyek

a) A kezelési egység meghatározása:

Ide tartoznak a nem állandó vizű, inkább asztatikus vízterek és vizes élőhelyek. A *nádasok és mocsarak* közé sorolható élőhelyeken túl *hínárnövényzettel* jellemezhető vízterek is tartoznak ide. A kisebb csatornák hínárnövényzete és a pusztai mélyedések szikes hínárnövényzete szintén ebbe a kezelési egységbe került. A kezelési egység területének jelentős részét kezelik, elsősorban a pusztai környezetben lévőket. A rét- és legelőgazdálkodás során ezek az élőhelyek sokszor a környező gyepterületekkel egyező kezelést kapnak, azaz legeltetik vagy kaszálják azokat. A mélyebb fekvésű területek nádasai és mocsári élőhelyei azonban gyakran hasznosítás nélküli területek. A kezelési egység összes kiterjedése 1598,7 ha.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: szikes tavak hínárnövényzete (A5), álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete (Ac), nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a), harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet (B2), vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykórós mocsarak (B3), lápi zsombékosok, zsombék-semlyék komplexek (B4), nem zsombékoló magassásrétek (B5) zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak (B6), fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál (BA), mocsárrétek (D34), szikes rétek (F2), jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA), jellegtelen üde gyepek (OB), állóvizek (U9), állóvizek (fertők, nádasbeli tisztások) (U9c) / Natura 2000 élőhelytípusok: természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel (3150), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440).
- érintett közösségi jelentőségű fajok⁵: vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), kiscsúszkú aszat (*Cirsium brachycephalum*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), vágó csík (*Cobitis taenia*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), vidra (*Lutra lutra*)
- érintett egyéb fajok: tündérfátyol (*Nymphoides peltata*), sulyom (*Trapa natans*), pompás kosbor, (*Anacamptis laxiflora* ssp. *elegans*), lápi acsa (*Aeshna isocles*), mocsári szitakötő (*Libellula fulva*), zöld acsa (*Aeshna viridis*), kurta baing (*Leucaspius delineatus*), mocsári béka (*Rana arvalis*), zöld levelibéka (*Hyla arborea*), barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*), kékbegy (*Luscinia svecica*), pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*), fattyúszerkő (*Chlidonias hybridus*), gulipán (*Recurvirostra avosetta*),

⁵ Az alpont alatt a közösségi jelentőségű madárfajok nem kerültek listázásra.

gólyatöcs (*Himantopus himantopus*), nagy goda (*Limosa limosa*), piros lábú cankó (*Tringa totanus*), sárszalónka (*Gallinago gallinago*), búbos (Vanellus vanellus), kendermagos réce (*Anas strepera*) cigányréce (*Aythya nyroca*), kanalas réce (*Anas clypeata*), bőjtő réce (*Anas querquedula*), nyíl farkú réce (*Anas acuta*), barátréce (*Aythya ferina*), bölömbika (*Botaurus stellaris*), törpegém (*Ixobrychus minutus*), üstökös gém (*Ardeola ralloides*), vörös gém (*Ardea purpurea*), vörösnyakú vöcsök (*Podiceps grisegena*), feketenyakú vöcsök (*Podiceps nigricollis*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), nyári lúd (*Anser anser*), fülemülesítke (*Acrocephalus melanopogon*), barkóscinege (*Panurus biarmicus*)

- érintett földrészletek (a csillaggal [*] jelölt földrészletek érintettsége csak részleges):
 Ároktő *0111, *0114, *0115, *0119, *0120, *0128, *0129, *0147, *0252/1/n, 0257, *0258, *0259, *0260, 0261, *075; Gelej *0123/7/a, *0126/2/a, *0126/2/b, *0128/8/b, *0128/8/c, *0128/9, *0130/2/a, *0130/2/d, *0130/2/g, *0134/1/a, *0134/2, *0136/1/a, *0136/1/c, *0137/1/a, *0137/1/b, *0137/1/c, *0137/1/d, *0137/1/f, *0137/2, *0139/1/a, *0139/1/b, *0139/1/c, *0139/1/d, *0139/2, *0140, *0141/1/a, *0141/1/b, *0142/4/a, *0142/4/b, *0142/4/c, *0142/4/g, *0142/4/h, *0143/1, *0143/2, *0144/2, *0144/3, *0144/6/c, *0144/6/d, *0146/1/a, *0146/1/c, *0146/1/d, *0147, *0148/2/a, *0149, *0150/1/b, *0150/3, *0151/a, *0151/b, *0152/a, *0152/f, *0152/g, *0152/j, *0152/k, *0152/l, *0152/m, *0152/p, *0153, *0154/1, *0155/a, *0162/3/a; Mezőcsát *0173/10/a, *0173/10/b, *0173/10/c, *0173/10/f, *0173/10/g, *0173/10/h, *0173/11, *0173/12, *0173/13, *0173/14, *0173/3, *0179/9/a, *0183/a, *0191/3/a, *0191/3/b, *0191/3/d, *0242/a, *0242/b, *0243, *0244, *0245, *0246, *0247, *0248, *0249, *0250/3/a, *0250/3/b, *0250/3/c, *0250/3/d, *0250/3/f, *0252/1, *0252/2, *0254, *0264/10, *0264/11, *0264/12, *0264/2, *0264/4, *0264/5, *0264/6, *0264/9/a, *0264/9/b, *0264/9/c, *0265, *0266/11, *0266/12, *0266/1/a, *0266/1/b, *0266/5, *0266/6, *0266/9, *0267, *0268/1, *0268/2, *0268/3, *0268/6, *0268/8/a, *0269, *0270/1, *0270/3, *0271, *0272/1/a, *0272/2, *0272/3, *0273, *0274, *0275/2, *0275/3, *0275/4, *0276, *0278, *0279/a, *0279/b, *0281/1, *0281/4/c, *0282, *0283/a, *0284, *0285/a, *0286/a, *0287, *0288, *0289, *0292/a, *0292/b, *0293/1, *0293/3/a, *0293/3/b, *0293/3/c, *0293/3/f, *0293/3/g, *0293/3/h, *0294, *0295/10, *0295/1/a, *0295/1/b, *0295/7, *0296, *0297, *0298, *0308, *0311, *0312/6, *0317/1, *0319/a, *0320, *0323/4/a, *0327, *0328, *0330, *0339/1/a; Mezőkeresztes *0336, *0337/2, *0339, *0340/1, *0340/2, *0342, *0351/1; Mezőnagymihály *0117, *0119, *0120/a, *0130/a, *0130/b, *0131/a, *0132, *0133/2, *0133/3, *0133/4, *0133/5, *0133/6, *0133/7, *0133/8, *0136/a, *0137/1, *0137/2/b, *0137/4, *0147/1/a, *0152/24, *0152/3, *0153/4, *0154/2, *0154/4, *0163/a, *0163/b, *0181, *0183, *0185, *0187/1/a, *0187/1/c, *0187/2, *0190, *0193, *0194/b, *0194/c, *0196/2, *0196/3, *0196/4, *0196/6/a, *0196/6/g, *0196/7, *0197/1, *0198/1, *0198/2, *0198/4, *0199/11, *0199/13, *0199/14, *0199/15, *0199/4, *0199/5, *0199/8, *0199/9, *0202, *0203/2, *0204/1, *0205/1, *0205/2, *0206, *0207/1/a, *0207/1/c, *0207/2/a, *0207/3, *0208, *0209/1/b, *0209/1/c, *0209/1/d, *0209/2, *0209/3/a, *0209/3/c, *0219, *0226/10, *0226/11, *0226/12/a, *0226/13, *0226/4, *0232/a, *0233/a, *0233/b, *0233/c, *0234, *0235, *0236, *0239, *0240/a, *0241, *0242/b, *0242/d, *0243/c, *0244, *0245/1, *0248/13, *0248/14, *0248/4, *0248/8, *0249/1, *0249/2, *0250, *0251/1, *0251/2/b, *0251/3/a, *0252/1/a, *0252/1/b, *0252/1/c, *0252/1/d, *0252/1/g, *0252/1/h, *0252/1/j, *0252/1/k, *0252/1/l, *0252/2, 0253, 0254, 0255, 0256, *0267, *0268, *0270/a, *0271, *0272, *0273, *0280/2, *0282, *0283, *0284/a, *0287/1/a, *0287/1/b, *0287/1/c, *0287/1/d, *0287/1/f, *0287/1/g, *0287/1/h, *0287/1/k, *0287/1/l, *0287/2, *0287/3, *0288, *0289/a, *0289/b, *0289/d, *0289/f, *0289/h, *0294, *0297/1, *0298, *0299/a, *0299/b, *0300, *0301/1, *0301/2, *0308, *0311/1/a,

- *0311/1/b, *0311/1/c, *0311/2, *0311/3, *0311/4, *0313, *0314, *0315/b, *0315/c, *0320/a, *0320/b, *0321, *0324, *0326/a, *0326/b, *0326/c, *0328/1, *0328/2, *0328/3, *0330, *0332/3, *0332/4, *0333/1, *0333/2, *0334/1/a, *0334/2, *0335, *0337/1, *0337/2, *0338, *0339, *0341/3/a, *0341/5, *0341/7, *0344, *0345/a, *0345/c, *0345/d, *0348, *0349/4, *0350, *0351, *0352, *0354/1, *0354/2, *0354/3, *0355, *0356, *0357/a, *0357/b, *0359/a, *0363, *0364/a, *0364/d, *0364/f, *0366, *0368/3, *0368/4, *0368/5, *0369, *0370/1/a, *0370/2, *0371, *0372/3, *0372/4, *0372/5, *0373, *0377, *0378, *0379, *0380/a, *0380/b, *0380/c, *0380/d, *0384/1/a, *0384/1/c, *0384/1/d, *0384/2, *0385, *0386, *0387/1, *0387/10, *0387/11, *0387/12, *0387/13, *0387/2, *0387/3/a, *0387/3/b, *0387/3/c, *0387/4/a, *0387/4/b, *0387/4/c, *0387/5, *0387/6/c, *0387/7, *0387/8, *0387/9, *0388, *0389, *0390/1, *0390/2/a, *0390/2/b, *0390/2/c, *0390/2/d, *0395, *0396/1, *0396/2, *0398/2, *0399, *0400/1, *0400/10, *0400/11, *0400/12, *0400/13, *0400/18, *0400/19, *0400/20, *0400/3, *0400/4, *0400/5, *0400/6, *0400/7, *0400/8, *0400/9, *0403, *0404/13, *0404/14, *0404/15, *0404/16, *0404/17, *0404/18, *0404/19, *0404/20, *0404/21, *0409; Négyes *0198, *0199/1, *0199/2, *0199/3; Szentistván *0149, *0177, *0180/4, *0203/1, *0203/2, *0203/4, *0203/5, *0204, *0205/a, *0205/b, *0205/c, *0206, *0208/2, *0210/1/a, *0210/1/b, *0210/1/c, *0210/2, *0211, *0212, *0214/1, *0218, *0221/1, *0225, *0226, *0231/6, *0232, *0233/1, *0233/2, *0233/3, *0234/1, *0234/2, *0234/3, *0234/4, *0234/5, *0234/6, *0234/7, *0234/8, *0234/9, *0235/3, *0236, *0237, *0238, *0239, *0240/1, *0240/2, *0240/3, *0241/2, *0242/1/a, *0242/2, *0244, *0246, *0249, *0256, *0257, *0258/1, *0258/2, *0259, *0260/1, *0260/2, *0261, *0262/10, *0262/11; Tiszabábolna *0115/7, *0117, *0118/1, *0118/2, *0118/3, *0118/4, *0118/5, *0121, *0122, *0123/1, *0123/2, *0124, *0125/3, *0125/4, *0125/5, *0127, *0145/2, *0147/4, *0149, *0150/1, *0150/2, *0150/3, *0151/1/b, *0153, *0154/a, *0154/b, *0155, *0156/a, *0156/b, *0157, *0159, *0160, *0161, *0162, *0163, *0164, *0165/a, *0165/b, *0165/c, *0166, *0169, *0170, *0171, *0172, *0173, *0174, *0175, *0176, *0177, *0178/1, *0186, *0187, *030/2/a, *030/3, *030/4, *031/1, *031/2, *031/3, *032/1/a, *032/1/d, *032/1/f, *032/1/h, *032/1/k, *032/2, *041/7/a, *041/7/b, *041/8, *041/9; Tiszadorogma *014/b, *014/c, *015/1, *016/1, *016/2, *016/3, *017/a, *018/1/a, *018/1/c, *018/1/d, *018/1/f, *019/1, *019/2/a, *019/3, *020, *021/1, *022, *023, *024/a, *024/b, *025, *026, *027/a, *027/b, *027/c, *027/d, *028, *029, *030, *031, *032, *033/a, *033/b, *033/c, *037/1/c, *039/a, *039/b, *040, *041/a,
- érintett erdőrészetek és egyéb részetek (a csillaggal [*] jelölt erdőrészetek érintettsége csak részleges): Mezőnagymihály *8/D, Négyes *2/A; Tiszabábolna *2/TI2, *2/TI3

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Természetvédelmi problémaként jelentkezik a nem megfelelő vízellátottság, az időnként kiszáradás. Javasoljuk megvizsgálni egy biztonságos vízutánpótlási rendszer kialakításának lehetőségét. A kezelési egység területe részben nem igényel rendszeres hasznosítást (nádasok és hínárnövényzet jelentős része), csak esetlegesen a természetvédelmi kezelő beavatkozásai (cserjésedés-nádasodás szabályozása) elfogadhatók. A természetvédelmi célú nádvágas kedvező esetben a nádas területek 30%-át érinti évente. A többi érintett élőhely kezelése a környező gyepterületek kezelési rendjéhez hasonlóan történik (legeltetés és/vagy kaszálás). A szárazzás kerülendő. Jellemző, hogy egyes, a kezelési egységbe tartozó területek szántó művelési ágban vannak nyilvántartva. Szükségesnek látjuk a művelési ágak módosítását, hogy azok a valós területhasználati viszonyoknak feleljenek meg.

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni. A Borsodi- Mezőség Tájvédelmi Körzet területére eső részeken az 1996. évi LIII. a természet védelméről szóló törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásait is szükséges figyelembe venni. További, kötelezően betartandó előírásokat tartalmaznak a nemzeti park igazgatóság által bérbeadott területek esetében a haszonbérleti szerződések.

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok (Az alábbi pontban csak az előző pontban felsorolt kötelezően betartandó előírásokon túli előírás javaslatokat listázzuk):

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása.
GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY92	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY96	20-30% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.
GY99	A kaszátlan területet évente más helyen történő kialakítása.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása.
GY128	Kaszálás szárzúzással nem helyettesíthető.

Kód	Szántóterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve kaszálás azonnali felfüggesztése, majd haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság tájékoztatja a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.

Kód	Vizes területekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
V56	A nádatás csak fagyott talajon végezhető.
V57	A betakarítás során a nád rizómája nem sérülhet.
V58	Nádat deponálni, válogatni a területen nem megengedett.
V51	A nádas minimum 30-40%-át nem szabad learatni.

Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Vizsgálni szükséges a biztonságos vízpótlási rendszer kialakításának további lehetőségét. Vizes élőhelyek rekonstrukciója a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén már évek óta zajlik (A Dél–Borsodi tájegység tájrehabilitációja I.-II. ütem - lásd 3.2. fejezet), de az egyre kisebb éves csapadékmennyiségek mellett a rendszer további fejlesztése szükséges. A kezelési egység vízpótlási rendszerének kialakítását egy erre irányuló pályázat keretén belül tervezett megvalósítani (ugyanaz a javaslat a KE-2 és a KE-4 területén is megjelenik).

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A mocsári élőhelyek, magassásosok (továbbá az érintett közösségi jelentőségű élőhelyek) fennmaradásához a javaslatok között leírt kezelés szükséges. A gyepes élőhelyek közé ékelődő pusztai mocsarak kezelése szinte teljes mértékben a gyepek legeltetéséhez és/vagy kaszálásához kötődik. A nagyobb zárt nádasok esetében a szabályozott mértékű nádvágás jelenti a természetvédelmi célú kezelést. A vizes élőhelyek fenntartása a vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), kislefészű aszat (*Cirsium brachycephalum*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), vágó csík (*Cobitis taenia*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*) és a vidra (*Lutra lutra*) közösségi jelentőségű fajok érdekében fontos.

3.2.1.2.KE-2 kezelési egység: Vízfolyások és csatornák

a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe tartozó vízterek, legtöbb esetben mesterségesen kialakított mederrel jellemezhetők, vonalas létesítmények, amelyek a Natura 2000 terület csekély részét foglalják el, ennek ellenére az egész terület vízháztartását alapvetően határozzák meg. A következő vízfolyások és csatornák (illetve azok szakaszai) tartoznak a kezelési egységbe: a Csincse-övcsonna (Csincse), a Tiszavalki-főcsatorna, a Fehérvári-csatorna és az Angyalos-csatorna, a Szék-lápai-csatorna, a Sulymos-főcsatorna, a Salamonta-ér és néhány kisebb csatorna tartozik ide. A kezelési egységbe nem tartoznak közösségi jelentőségű élőhelyek. Az érintett közösségi jelentőségű állatfajok [balin (*Aspius aspius*), vágó csík (*Cobitis taenia*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vidra (*Lutra lutra*), eurázsiai hód (*Castor fiber*)] állományainak fennmaradása alapvetően a vízháztartási viszonyok függvénye.

A kezelési egység összes kiterjedése 66,94 ha.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál (BA), jellegtelen üde gyepek (OB), idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű- fajok uralta állományok (P2c), őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA), állóvizek (fertők, nádasbeli tisztások) (U9c), folyóvizek (U8) / Natura 2000 élőhelyek: nincs érintettség
- érintett közösségi jelentőségű fajok: vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), balin (*Aspius aspius*), vágó csík (*Cobitis taenia*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), vidra (*Lutra lutra*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
- érintett egyéb fajok: mocsári szitakötő (*Libellula fulva*), kurta baing (*Leucaspius delineatus*), mocsári béka (*Rana arvalis*), zöld levelibéka (*Hyla arborea*), pettyes göte (*Lissotriton vulgaris*) kékbegy (*Luscinia svecica*), kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*), pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*), kis vízicsibe (*Porzana parva*), bölömbika (*Botaurus stellaris*), törpegém (*Ixobrychus minutus*), kanalasgém (*Platalea leucorodia*), vörös gém (*Ardea purpurea*), nyári lúd (*Anser anser*), barkóscinege (*Panurus biarmicus*)
- érintett földrészletek (a csillaggal [*] jelölt földrészletek érintettsége csak részleges): Ároktó *0111, *0128, *0147, *0148; Gelej *0143/1, *0146/1/d, *0148/2/a, *0148/2/c, *0154/1, *0154/3, *0155/a, *0155/b, *0155/c, *0156, *0160/a, *0160/b, *0161; Mezőcsát *0306, *0307, *0308, *0309, *0310/a, *0311, *0312/6, *0315/4/a, *0316, *0317/1, *0319/a, *0320, *0321/a, *0339/1/a, *0345; Mezőkeresztes *0336, *0337/2, *0338, *0342, *0343, *0344, *0347; Mezőnagymihály *0116, *0122, *0125, *0140, *0147/1/a, *0147/1/b, *0149, *0163/a, *0166, *0181, *0182, *0183, *0185, *0187/1/a, *0187/1/c, *0187/2, *0190, *0193, *0194/a, *0194/b, *0194/c, *0196/2, *0199/13, *0200, *0209/2, *0210/1, *0248/14, *0248/4, *0248/5, *0328/1, *0328/2, *0329, *0332/3, *0332/4, *0335, *0337/2, *0338, *0341/3/a, *0341/3/b, *0388, *0389, *0390/1, *0390/2/a, *0390/2/b, *0390/2/c, *0390/2/d, *0390/2/f, *0390/2/g, *0390/2/h, *0396/1, *0396/2, *0402/b, *0402/c, *0406/10, *0406/3, *0406/4, *0406/5, *0406/6, *0406/7, *0406/8, *0406/9, *0407, *0408/1, *0408/10, *0408/11, *0408/12, *0408/13, *0408/14, *0408/15, *0408/16, *0408/17, *0408/18, *0408/19, *0408/2, *0408/3, *0408/4, *0408/5, *0408/6, *0408/7, *0408/8, *0408/9, *0409; Szentistván *0234/1, *0234/7, *0234/9; Tiszababolna *0115/7, *0124, *0125/4, *0127, *0147/4, *0150/2, *0150/3, *0159, *0160, *0161, *0162, *0165/a, *0165/c, *0168, *0169, *0170, *0171,

*0175, *0176, *0177, *0178/1, *02, *030/2/a, *035; Tiszadorogma *015/1, *018/1/a, *018/1/c, *018/1/d, *018/1/f, *019/1, *019/2/a, *019/3, *020, *021/1, *022, *023, *024/a, *024/b, *025, *026, *027/a, *027/b, *027/c, *028, *035/a, *037/1/c, *037/1/d, *037/1/f

- érintett erdőrészek: nincs érintettség

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Természetvédelmi célú vízkormányzásra csak korlátozottan alkalmasak a kezelési egységbe tartozó vízfolyások és csatornák (lecsapolásra, meliorációra lettek tervezve). Ennek ellenére a vízellátottság befolyásolásával jelentős mértékű előrelépés érhető el megfelelő vízkormányzás kialakításával a jelenlegi adottságok alapján is. Ezzel kapcsolatban azonban olyan komplex szemléletű tervezés szükséges, amely több kezelési egység természetvédelmi célkitűzéseit is figyelembe veszi.

Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a kezelése egységbe tartozó területek nem fedik le teljesen a Natura 2000 területen található vízfolyásokat és csatornákat. A nagyobb csatornáknak is csak egyes szakaszai láthatók az élőhelytérképen a kezelési egység részeként. Ez abból adódik, hogy a fenntartási tervet megalapozó élőhelytérkép élőhely alapú, azaz pl. egy nagyobb nádasban futó benádasodott csatorna nádasként került feltüntetésre egy nagyobb nádas (B1a – Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások) folt részeként. Kisebb, sekély, kiszáradt és legeltetéssel hasznosított csatornák pedig sok esetben valamelyik gyepes élőhelyfoltba olvadnak bele. Ezt minden esetben figyelembe kell venni, amikor a kezelési egységet érintő természetvédelmi célú elemzés vagy tervezés zajlik.

Amennyiben mederkotrás szükségessége merül fel, úgy azt előzetes természetvédelmi egyeztetéseket és engedélyezést követően, kizárólag szakaszosan lehetséges elvégezni, a vízi élőlények szempontjából talán legkevésbé problematikus időszakban, kora ősszel. A vízínövényzet eltávolítása szintén egyeztetést igényel és legfeljebb szakaszosan képzelhető el.

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek. A védett területeken a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. rendelkezéseit szükséges figyelembe venni. További, kötelezően betartandó előírásokat tartalmaznak a nemzeti park igazgatóság által bérbeadott területek esetében a haszonbérleti szerződések.

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Vizes területekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.

Kód	Vizes területekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
V41	A vízi növényzet és a part menti növényzet nem irtható (vágás, nádégetés, cserjék kivágása).
V63	Élőhely-rekonstrukció [Megjegyzés: természetvédelmi célú vízkormányzással valósítandó meg].

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Vizsgálni szükséges a biztonságos vízpótlási rendszer kialakításának további lehetőségét. Vizes élőhelyek rekonstrukciója a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság működési területén már évek óta zajlik (A Dél – borsodi tájegység tájrehabilitációja I.-II. ütem - lásd 3.2. fejezet), de az egyre kisebb éves csapadékmennyiségek mellett a rendszer további fejlesztése szükséges. A kezelési egység vízpótlási rendszerének kialakítását egy erre irányuló pályázat keretén belül javasolt végrehajtani (ugyanaz a javaslat a KE-1 és a KE-4 területén is megjelenik).

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe tartozó területek közösségi jelentőségű állatfajok [balin (*Aspius aspius*), vágó csík (*Cobitis taenia*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vidra (*Lutra lutra*), eurázsiai hód (*Castor fiber*)] állományainak élőhelyei. Fennmaradásuk alapvetően a vízháztartási viszonyok függvénye. A vízmennyiség növelése a mederben várhatóan egyre hangsúlyosabb feladat lesz az aszályos időszakok hosszának növekedése miatt.

A vízi növényzet és a nád vágására, égetésére javasolt korlátozások a nádi fészkelő madarak miatt szükségesek, hiszen a helytelenül megválasztott időpont esetében fészekaljak pusztulása következhet be.

3.2.1.3.KE-3 kezelési egység: Csíkos szöcskegér élőhelyei

a) A kezelési egység meghatározása:

Ide tartoznak a csíkos szöcskegér (*Sicista subtilis*) élőhelyei, illetve potenciális élőhelyei. Az élőhelyek öt különálló foltban lettek kijelölve. A foltok minden esetben legalább részben ismert csíkos szöcskegér élőhelyek fednek le, de négy esetben az ismert élőhelyeknél nagyobbak, mivel a faj élőhelyi preferenciái alapján olyan területek is kijelölésre kerültek, ahol a faj nagy valószínűséggel előfordul. A kezelési egység összes kiterjedése 840,8 ha.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a), harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet (B2), nem zsombékoló magassásrétek (B5), mocsárrétek (D34), ürmöspuszták (F1a), cickóros puszták (F1b), szikes rétek (F2), löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek (H5a), jellegtelen

fátlan vizes élőhelyek (OA), jellegtelen üde gyepek (OB), jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC), magaskórós ruderalis gyomnövényzet (OF), galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b), újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés (P3), őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA), őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC), akácültetvények (S1), nem őshonos fafajok spontán állományai (S6), nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7), fiatal parlag és ugar (T10), évelő, intenzív szántóföldi kultúrák (T2), telephelyek, roncssterületek és hulladéklerakók (U4), állóvizek (fertők, nádasbeli tisztások) (U9c) / Natura 2000 élőhelytípusok: pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)

- érintett közösségi jelentőségű fajok: kisleveles aszat (*Cirsium brachycephalum*), sztyeplepke (*Catopta trips*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), molnárgeréze (*Mustela eversmanni*), csíkos szöcskegér (*Sicista subtilis*)
- érintett egyéb fajok: gumós macskahere (*Phlomis tuberosa*), imádkozó sáska (*Mantis religiosa*), barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*), nyári lúd (*Anser anser*), bibic (*Vanellus vanellus*), túzok (*Otis tarda*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), réti fülesbagoly (*Asio flammeus*), fűrj (*Coturnix coturnix*), törpecickány (*Sorex minutus*)
- érintett földrészletek (a csillaggal [*] jelölt földrészletek érintettsége csak részleges): Gelej *0139/1/a, *0139/1/b; Mezőcsát *0274, *0275/1, *0275/2, *0275/4, *0276, *0281/2, *0281/4/a, *0281/4/b, *0281/4/c, *0282, *0283/a, *0283/b, *0283/d; Mezőnagymihály *0196/4, *0207/2/b, *0207/3, *0207/4, *0209/2, *0210/2, *0218, *0220, *0221, 0222/10, 0222/11/a, 0222/11/b, 0222/14, 0222/15, 0222/16, 0222/19, 0222/2, 0222/20, 0222/23/a, 0222/23/b, 0222/24/a, 0222/24/b, 0222/27, 0222/29/a, 0222/29/b, 0222/30, 0222/33, *0222/36, 0222/37, 0222/38, 0222/39, 0222/4, 0222/40/a, *0222/40/b, *0222/40/c, *0222/41/a, *0222/41/b, *0222/41/c, 0222/42, 0222/43, 0222/7, 0222/8, 0222/9, *0223, *0224/1, 0224/10/a, 0224/10/b, 0224/11, 0224/12, 0224/13, 0224/14, 0224/15, 0224/16, 0224/17, 0224/18, 0224/19, 0224/20, *0224/21, 0224/22, 0224/23, 0224/24, 0224/25, 0224/26, 0224/27/a, 0224/27/b, 0224/27/c, 0224/28, 0224/29, 0224/2/a, 0224/2/b, 0224/31, 0224/32, 0224/33, *0224/34/a, *0224/34/b, *0224/34/c, 0224/3/a, 0224/3/b, 0224/4, 0224/6, 0224/7, 0224/8, 0224/9, *0225, *0226/10, *0226/11, *0226/12/a, 0226/12/b, *0226/13, 0226/2, *0226/3, *0226/4, *0226/5, *0226/6, *0226/7, *0226/8, *0226/9, *0227, 0228/10, *0228/11, 0228/2, 0228/3, *0228/4, 0228/5, 0228/6, 0228/7, 0228/8, 0228/9, *0229, *0230, *0236, *0237, *0238, *0239, *0240/a, *0240/b, *0240/c, *0241, *0243/a, *0243/c, *0244, *0245/1, *0245/2, *0245/3, *0245/4, *0245/5, *0246, *0247, *0248/14, *0248/2, *0248/4, *0248/5, *0248/6, *0248/7, *0251/2/b, *0251/2/c, *0251/3/a, *0251/3/b, *0252/1/a, *0252/1/b, *0252/1/c, *0252/1/d, *0252/1/f, *0252/1/g, *0252/1/h, *0252/1/l, *0315/c, *0326/b, *0326/c, *0326/d, *0327, *0328/1, *0328/2, *0328/3, *0328/4, *0333/2, *0333/3, *0333/4, *0370/1/a, *0371, *0372/4, *0372/5, *0379, *0387/1, *0387/10, *0387/11, *0387/12, *0387/13, *0387/2, *0387/3/a, *0387/4/a, *0387/5, *0387/6/a, *0387/7, *0387/8, *0388, *0392/1, *0392/2, *0392/3, *0392/4, *0392/5, *0392/6, *0392/7, *0392/8, *0392/9, *0395, *0400/1, *0402/a, *0402/b, *0402/c, *0402/d, *0403, 0404/1, 0404/10, 0404/11, 0404/12, *0404/13, *0404/14, *0404/15, *0404/16, *0404/17, *0404/18, *0404/19, 0404/2, *0404/20, *0404/21, 0404/22, 0404/23, 0404/24, 0404/25/a, *0404/25/b, *0404/26, *0404/27, *0404/28, *0404/29, *0404/3, *0404/4, *0404/5, *0404/6, *0404/7, *0404/8, *0404/9, *0405, *0406/1, *0406/10, *0406/11, *0406/12, *0406/13, *0406/14, *0406/15, *0406/16,

*0406/2, *0406/3, *0406/4, *0406/5, *0406/6, *0406/7, *0406/8, *0406/9, *0409;
Tiszadorogma *018/1/d, *026, *027/a

- érintett erdőrészek: nincs érintettség

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A faj élőhelyei változatos pusztai, nyílt élőhelyek. Sok esetben másodlagos, szántón regenerálódó, sok esetben kifejezetten gyomos (magaskórós) területek. A faj tehát nem olyan különleges (vagy ritka) élőhelytípushoz kötődik, ami csak kis kiterjedésben található meg a tervezési területen, így a faj terjedését alapvetően nem limitálja a megfelelő élőhelyek hiánya. Ugyanakkor alapvetően meghatározó a területkezelés módja. A kaszálás (és szárzúzás) alapvetően drasztikus beavatkozás, melynek számos károsító hatása lehet a fajra nézve. Ezt alapul véve a kezelési egységbe tartozó területeket elsősorban szarvasmarhával történő, lehetőleg pásztoroló legeltetéssel javasoljuk hasznosítani. A csíkos szöcskeegér téli álmra való elhúzódása után, október 30-tól elvégezhető az általános tisztítókaszálás. Az ismert élőhely-foltokra a kaszálási és szárzúzási tilalom fenntartása szükséges.

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni. A Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzet területére eső részekben az 1996. évi LIII. a természet védelméről szóló törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásait is szükséges figyelembe venni.

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY15	Tűzpászták létesítése nem megengedett.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás. <i>(Magyarázat: tisztító kaszálás október 30 után végezhető).</i>
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetéshez engedély csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulása alapján kérhető.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén az inváziós fásszárúak vegyszeres irtása a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása.
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY48	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY68	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.

Kód	Szántó vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
SZ54	Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok megfogalmazását nem tartjuk szükségesnek a kezelési egység vonatkozásában.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A tervezési területen található a csíkos szöcskeegér (*Sicista subtilis*) országosan ismert egyetlen élőhelye. Az elmúlt évek monitorozási tevékenysége során a konkrét, akár pontszerű előfordulásokból és az élőhelyi preferenciákból már olyan részletes előfordulási térképek készültek, amelyek alkalmasak arra, hogy kezelési egységként is megjelenjenek a faj védelme szempontjából kulcsfontosságú területek. Az élőhelyek 5 különálló foltban lettek kijelölve, ezek összessége alkotja a kezelési egységet. A foltok minden esetben legalább részben ismert csíkos szöcskeegér élőhelyeket fednek le, de 4 esetben az ismert élőhelyeknél nagyobbak, mivel a faj élőhelyi preferenciái alapján olyan területek is kijelölésre kerültek, ahol a faj nagy valószínűséggel előfordul. A faj ritkasága mellett az indokolta előfordulási területének különálló kezelési egységben való lehatárolását, hogy a faj számára optimális kezelés alapvetően eltér azoktól a hasonló jellegű élőhely-mozaikoktól (nyílt pusztai élőhelyek), ahol a faj nem fordul elő. A legfontosabb különbség az, hogy a kaszálás (szárzúzás) nem kívánatos a kezelési egység területén. Az ideális természetvédelmi kezelés az alacsony és közepes legelőnyomással, szarvasmarhával történő (lehetőleg pásztoroló) legeltetés. Ez a hasznosítás a területen előforduló többi közösségi jelentőségű faj számára is megfelelő természetvédelmi kezelés.

3.2.1.4.KE-4 kezelési egység: Száraz és üde pusztai gyepek

a) A kezelési egység meghatározása:

A Natura 2000 terület kaszálással-legeltetéssel fenntartott gyepterületei tartoznak ehhez a kezelési egységhez: mocsárrétek, jellegtelen száraz és üde pusztai gyepek, löszön kialakult sztyeppfoltok, illetve ezek részben becserjésedett állományai, szikes gyepek és a Csincse árvízvédelmi töltésén található gyepek. Négy legjelentősebb típusuk a szikes rétek, az ürmös szikes puszták, a cickórós szikes puszták és a löszgyepek. A terület teljes kiterjedéséhez képest arányuk magas. A kezelési egység összes kiterjedése 9664,8 ha.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a), harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet (B2), nem zsombékoló magassárrétek (B5), zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak (B6), fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál (BA), mocsárrétek (D34), ürmöspuszták (F1a), cickórós puszták (F1b), szikes rétek (F2), kocsordos-öszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek (F3), üde mézpázsitos szikfokok (F4), padkás szikesek, szikes tavak iszap- és vakszik növényzete (F5), löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek (H5a), jellegtelen üde gyepek (OB), jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC), magaskórós ruderalis gyomnövényzet (OF), taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapsztyeprétek (OG), üde és nedves cserjések (P2a), galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b), idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok (P2c), újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés (P3), őshonos fafajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA), nem őshonos fafajok spontán állományai (S6), nem őshonos fafajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7) / Natura 2000 élőhelytípusok: pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei
- érintett közösségi jelentőségű fajok: kiskékű aszat (*Cirsium brachycephalum*), Jankatársóka (*Thlaspi jankae*), vöröshasú unka (*Bombina orientalis*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*), sztyeplepke (*Catopteryx thrips*), molnárgörény (*Mustela erminea*), ürge (*Spermophilus citellus*)
- érintett egyéb fajok: sziki kocsord (*Peucedanum officinale*), gumós macskahere (*Phlomis tuberosa*), kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*), fátyolos nőszirm (*Iris spuria*), pompás kosbor (*Anacamptis laxiflora* ssp. *elegans*), nyerges szitakötő (*Hemianax ephippiger*), pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*), nagy goda (*Limosa limosa*), piros lábú cankó (*Tringa totanus*), haris (*Crex crex*), nyári lúd (*Anser anser*), búbos (Vanellus vanellus), tócsók (*Otis tarda*), szalakóta (*Coracias garrulus*), kék vércse (*Falco tinnunculus*), parlagi sas (*Aquila heliaca*), kékes rétihéja (*Circus cyaneus*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), réti fülesbagoly (*Asio flammeus*), fűz (*Coturnix coturnix*), kis örgébics (*Lanius minor*), mezei hörcsög (*Cricetus cricetus*)
- érintett földrészletek (a csillaggal [*] jelölt földrészletek érintettsége csak részleges): Ároktó *0111, *0113, *0114, *0115, *0116, *0117, *0118, *0119, *0120, 0122, 0123, *0128, *0129, *0130, *0131, *0132, *0133, *0134, *0135, *0136/2, *0137, *0138, *0139, *0140, *0141, *0142, *0143/5, *0143/7, *0145, *0146, *0147, *0148, *0149, *0252/1/n, *0258, *0259, *0260, *0264, *0409, *075; Gelej *0122/1, 0122/2,

0123/13/a, *0123/13/b, *0123/13/c, 0123/13/d, *0123/14, *0123/2, *0123/7/a,
 *0123/7/b, *0125/1, *0125/2, 0125/3, 0126/1, *0126/2/a, *0126/2/b, *0128/4,
 *0128/5/a, 0128/5/b, 0128/5/c, *0128/6, *0128/7, *0128/8/a, *0128/8/b, *0128/8/c,
 *0128/9, *0129/7/a, 0129/7/b, 0129/7/c, 0130/1, *0130/2/a, *0130/2/b, 0130/2/c,
 *0130/2/d, 0130/2/f, *0130/2/g, *0133, *0134/1/a, *0135, *0136/1/a, *0136/1/b,
 *0136/1/c, *0137/1/a, *0137/1/b, *0137/1/c, *0137/1/d, *0137/1/f, *0137/2, *0137/3,
 *0139/1/a, *0139/1/b, *0139/1/c, *0139/1/d, *0139/2, *0140, *0141/1/a, *0141/1/b,
 0141/1/c, *0141/1/d, *0141/2, *0142/2, *0142/3, *0142/4/a, *0142/4/b, *0142/4/c,
 *0142/4/d, *0142/4/f, *0142/4/g, *0142/4/h, *0142/4/j, *0143/1, *0143/2, *0144/2,
 *0144/3, *0144/4, *0144/6/a, *0144/6/b, *0144/6/c, *0144/6/d, 0144/6/f, *0144/7,
 *0146/1/a, 0146/1/b, *0146/1/c, *0146/1/d, 0146/1/f, 0146/2, *0147, *0148/1,
 *0148/2/a, 0148/2/b, *0148/2/c, *0149, *0150/1/a, *0150/1/b, *0150/3, 0150/4,
 *0151/a, *0151/b, *0152/a, *0152/b, *0152/c, *0152/d, *0152/f, *0152/g, 0152/h,
 *0152/j, *0152/k, *0152/l, *0152/n, *0152/p, *0153, *0154/1, *0154/2, *0154/3,
 *0155/a, *0155/b, *0155/c, *0156, *0157, *0160/a, *0160/b, *0161, *0162/1,
 *0162/3/a, 0162/3/b, 0162/3/c, *0162/4, *092/2; Mezőcsát *0158/1, *0158/2, *0172,
 *0173/10/a, *0173/10/b, *0173/10/c, *0173/10/d, *0173/10/f, *0173/10/h, *0173/11,
 *0173/14, *0173/7, *0173/9, *0174/1, *0174/2/a, *0174/3, *0175/a, *0175/b, *0175/c,
 *0175/d, *0176, *0177/11, *0177/12, *0177/13, *0178, *0179/10, *0179/11, *0179/12,
 *0179/13, *0179/14, *0179/15, *0179/2, *0179/4, *0179/5, *0179/6, *0179/7,
 *0179/9/a, *0179/9/b, *0179/9/c, *0180, *0181/2, *0181/3, *0181/9, *0182, *0183/a,
 0183/b, *0183/c, *0190, 0191/1, *0191/2, *0191/3/a, *0191/3/b, 0191/3/c, *0191/3/d,
 *0192, *0242/a, *0242/b, *0243, *0244, *0245, *0246, *0247, *0248, *0249, *0250/2,
 *0250/3/a, *0250/3/b, *0250/3/c, *0250/3/d, *0250/3/f, 0251/1, *0251/2, *0252/1,
 *0252/2, *0254, *0255, *0258/12, *0263, *0264/10, *0264/11, *0264/12, *0264/13,
 *0264/2, *0264/4, *0264/5, *0264/6, *0264/8, *0264/9/a, *0264/9/b, *0264/9/c, *0265,
 *0266/10, *0266/12, *0266/13, *0266/1/a, *0266/1/b, *0266/2, *0266/3, *0266/4,
 *0266/5, *0266/6, *0266/8, *0266/9, *0267, *0268/1, *0268/2, *0268/3, *0268/4,
 *0268/6, *0268/7, *0268/8/a, *0268/8/c, *0268/9, *0269, *0270/1, *0270/2, *0270/3,
 *0271, *0272/1/a, *0272/1/b, *0272/1/c, *0272/1/d, *0272/2, *0272/3, *0273, *0274,
 *0275/1, *0275/2, *0275/3, *0275/4, *0276, *0277, *0278, *0279/a, *0279/b, *0280,
 *0281/1, *0281/2, 0281/3, *0281/4/a, *0281/4/b, *0281/4/c, *0282, *0283/a, *0283/b,
 *0283/c, *0283/d, *0283/f, *0283/g, *0283/h, *0283/j, *0284, *0285/a, *0285/b,
 *0285/c, *0285/d, *0285/f, *0285/g, *0285/h, *0285/j, *0286/a, 0286/b, *0287, *0288,
 *0289, 0290, 0291, *0292/a, *0292/b, 0292/c, 0292/d, 0292/f, *0293/1, *0293/3/a,
 *0293/3/b, *0293/3/c, *0293/3/d, *0293/3/f, 0293/3/j, 0293/3/k, *0293/4, *0294,
 *0295/10, *0295/1/a, *0295/1/b, *0295/2, *0295/4, *0295/6, *0295/7, *0295/8,
 *0295/9, *0296, *0297, *0298, 0299, 0300/a, 0300/b, 0301, 0302, 0303, 0304, *0305,
 *0306, *0307, *0308, *0309, *0310/a, 0310/b, 0310/c, *0311, *0312/4, *0312/5,
 *0312/6, *0312/7, *0312/8, *0314, *0315/4/a, 0315/4/b, *0315/4/c, *0315/4/d, *0316,
 *0317/1, *0317/2, *0318, *0319/a, 0319/b, *0319/c, *0320, *0321/a, 0321/b, *0322,
 *0323/3, *0323/4/a, 0323/4/b, *0323/4/c, *0323/4/d, *0323/4/f, *0323/4/g, *0324,
 *0325/1, *0325/12, *0325/13, *0325/14, *0325/15, *0325/16/a, *0325/17/a,
 *0325/17/b, *0325/17/c, *0325/18, *0325/19/a, *0325/19/b, *0325/20/a, *0325/20/b,
 *0325/20/c, *0325/21/a, *0325/21/c, *0325/21/d, *0325/21/f, *0325/22, *0325/23/b,
 *0325/2/a, *0325/3, *0325/8, *0326/1, *0326/2, *0327, *0328, 0329, *0330, *0331,
 *0332/a, *0332/b, *0332/c, *0332/d, *0332/f, *0333, *0334, *0335/a, *0335/b, 0335/c,
 *0335/d, *0335/f, *0336/1, *0336/2/a, *0337, *0338, *0339/1/a, *0339/1/b, *0339/1/c,
 *0339/1/d, *0339/1/f, *0339/2, *0339/3, *0344, *0345, *0346, *0347/a, *0347/b,
 *0347/c, 0347/d, *0349/3/h; Mezőkeresztes *0336, *0337/2, *0338, *0339, *0340/1,

*0340/2, *0341, *0342, *0343, *0344, *0346/a, *0347, *0351/1, *0352;
 Mezőnagymihály *0113, *0114, *0115/a, *0115/b, *0115/c, *0116, *0117, *0119,
 *0120/a, *0120/b, *0120/c, *0121, *0122, *0123/b, *0124, *0125, *0126, *0127,
 *0128, *0130/a, *0130/b, *0133/3, *0133/4, *0133/5, *0133/6, *0133/7, *0133/8,
 *0136/a, *0136/c, *0137/1, *0137/2/a, *0137/2/b, *0137/4, *0137/5, *0140, *0147/1/a,
 *0147/1/b, *0147/2, *0149, *0150, *0151, *0152/24, *0152/3, *0153/2, *0153/3,
 *0153/4, *0154/2, *0154/4, *0157, *0158, *0159/2, *0159/3, *0162, *0163/a, *0163/b,
 *0164, *0165, *0166, *0181, *0182, *0183, *0184/2, *0184/4, *0184/5, *0184/6,
 *0185, *0186, *0187/1/a, *0187/1/b, *0187/1/c, *0187/2, *0190, *0193, *0194/a,
 *0194/b, *0194/c, *0196/2, *0196/3, *0196/4, *0196/6/a, *0196/6/c, *0196/6/f,
 *0196/6/g, *0196/7, *0197/1, *0198/1, *0198/2, *0198/4, *0199/12, *0199/13,
 *0199/14, *0199/15, *0199/2, *0199/5, *0200, 0201, *0202, *0203/1, *0203/2,
 *0204/1, *0205/1, *0205/2, *0206, *0207/1/a, *0207/1/b, *0207/1/c, *0207/1/d,
 *0207/2/a, *0207/2/b, *0207/3, *0208, *0209/1/a, *0209/1/b, *0209/1/c, *0209/1/d,
 *0209/2, *0209/3/a, *0209/3/b, *0209/3/c, *0210/1, *0210/2, *0210/3, *0211, 0212,
 *0213, *0214, 0215/a, *0215/b, *0215/c, *0216, 0217, *0218, *0219, *0220, *0221,
 0222/12, 0222/13, 0222/17, 0222/18, 0222/21, *0222/22, *0222/25, *0222/26,
 *0222/28/b, *0222/3, *0222/31, *0222/32/a, *0222/32/b, *0222/34, *0222/35,
 *0222/40/b, *0222/40/c, *0222/41/b, *0222/41/c, *0222/41/d, *0223, *0224/34/b,
 *0224/34/c, *0225, *0226/4, *0230, 0231, *0232/a, *0232/b, *0233/a, *0233/b,
 *0233/c, 0233/d, *0234, *0235, *0236, *0237, *0238, *0241, *0242/a, *0242/b,
 *0242/c, *0242/d, *0243/a, *0243/b, *0243/c, *0244, *0245/1, *0245/5, *0247,
 0248/10, 0248/11, 0248/12, *0248/13, *0248/14, 0248/3, *0248/4, *0248/5, *0248/6,
 *0248/7, *0248/8, 0248/9, *0249/1, *0249/2, *0250, *0251/1, *0251/2/a, *0251/2/b,
 *0251/3/a, *0252/1/a, *0252/1/b, *0252/1/c, *0252/1/d, *0252/1/g, *0252/1/j,
 0252/1/m, *0265/a, *0265/c, *0266, *0267, *0268, *0269, *0270/a, *0270/b, *0271,
 *0272, *0273, 0274, 0275, *0276, 0277, 0278, *0280/2, 0281, *0282, *0283, *0284/a,
 *0284/b, *0285, *0286, *0287/1/a, *0287/1/b, *0287/1/c, *0287/1/d, *0287/1/f,
 *0287/1/g, 0287/1/j, *0287/1/k, *0287/1/l, *0287/2, *0287/3, 0287/4, *0288, *0289/a,
 *0289/b, *0289/c, *0289/d, *0289/g, *0289/h, *0290, *0291, *0292/1, *0292/2, *0294,
 *0295, *0296, *0297/1, *0297/2/a, *0297/2/b, *0298, *0299/a, *0299/b, *0299/c,
 *0300, *0301/1, *0301/2, 0302, 0303, 0304, 0305, 0306/1, 0306/2, 0307, *0308, 0309,
 0310, *0311/1/a, *0311/1/b, *0311/2, *0311/3, *0311/4, *0312, *0313, *0314, *0315/a,
 *0315/b, *0315/c, *0316/a, *0316/b, *0316/c, *0317, *0318, *0319, *0320/a, *0320/b,
 0320/c, *0321, *0322, 0323, *0324, *0326/a, *0326/b, *0326/c, *0326/d, *0327,
 *0328/1, *0328/2, *0328/3, *0328/4, *0329, *0330, 0331, 0332/2, *0332/3, *0332/4,
 *0333/1, *0333/2, *0333/4, *0334/1/a, *0334/2, *0335, *0337/1, *0337/2, *0338,
 *0339, *0340, 0341/2, *0341/3/a, *0341/3/b, 0341/3/c, *0341/5, *0341/6, *0341/7,
 *0342, *0343, *0344, *0345/a, *0345/b, *0345/c, *0345/d, *0346, *0347/b, *0348,
 *0349/4, *0350, *0351, *0352, 0353/a, 0353/b, *0354/2, *0354/3, 0354/4, *0355,
 *0356, *0357/a, *0357/b, *0358, *0359/a, *0359/b, *0359/c, *0360, *0361, *0362,
 *0363, *0364/a, 0364/b, *0364/c, *0364/d, *0364/f, *0365, *0366, 0368/2, *0368/3,
 *0368/4, *0368/5, *0369, *0370/1/a, *0370/1/b, *0370/2, *0371, *0372/2, *0372/3,
 *0372/4, *0372/5, *0373, *0376, *0377, *0378, *0379, *0380/a, *0380/b, *0380/c,
 *0380/d, *0381, *0382, *0384/1/a, 0384/1/b, *0384/1/c, *0384/1/d, *0384/2, *0385,
 *0386, *0387/1, *0387/10, *0387/11, *0387/12, *0387/13, *0387/2, *0387/3/a,
 *0387/3/b, *0387/3/c, *0387/4/a, *0387/5, *0387/6/a, 0387/6/b, *0387/6/c, *0387/7,
 *0387/8, *0387/9, *0388, *0389, *0390/1, *0390/2/a, *0390/2/b, *0390/2/c, *0390/2/d,
 *0390/2/f, *0390/2/g, *0390/2/h, 0391, *0392/1, *0392/2, *0392/3, *0392/4, *0392/5,
 *0392/6, *0392/7, *0392/8, *0392/9, *0395, *0396/1, *0396/2, *0398/2, *0399,

*0400/1, *0400/10, *0400/11, *0400/12, *0400/13, 0400/14, 0400/15, 0400/16, 0400/17, *0400/18, *0400/19, *0400/20, 0400/21, 0400/22, 0400/23, 0400/24, *0400/25, *0400/3, *0400/4, *0400/5, *0400/6, *0400/7, *0400/8, *0400/9, *0402/a, *0402/b, *0402/c, *0402/d, *0403, *0404/5, *0404/6, *0406/10, *0406/11, *0406/12, *0406/13, *0406/14, *0406/15, *0406/16, *0406/9, *0407, *0408/1, *0408/10, *0408/11, *0408/12, *0408/13, *0408/14, *0408/15, *0408/16, *0408/17, *0408/18, *0408/19, *0408/2, *0408/3, *0408/4, *0408/5, *0408/6, *0408/7, *0408/8, *0408/9, *0409; Szentistván *0177, *0180/4, *0181/2, *0203/1, *0203/2, *0203/5, *0204, *0205/a, *0205/b, *0205/c, *0206, *0208/2, *0209/2, *0209/3, *0209/5, *0209/6, *0210/1/a, *0210/1/b, *0210/1/c, *0210/2, *0211, *0212, 0213, *0214/1, *0214/2, *0217/1, *0217/2, *0218, 0219, *0220/4, *0221/1, *0222, *0223, *0224, *0225, *0226, *0227, *0229, *0230, *0231/2, *0231/3, *0231/6, *0231/7, *0232, *0233/1, *0233/2, *0234/1, *0234/4, *0234/5, *0234/7, *0234/8, *0234/9, *0235/1, *0235/2, *0235/3, *0236, *0237, *0238, *0239, *0240/1, *0240/2, *0240/3, *0241/2, *0242/1/a, *0242/1/b, *0242/2, *0244, *0246; Tiszabábolna *0115/7, *0117, *0118/1, *0118/3, *0118/4, *0118/5, *0122, *0123/1, *0123/2, *0124, *0125/3, *0125/4, *0125/5, *0127, *0147/3, *0147/4, *0149, *0150/1, *0150/3, *0151/1/a, *0151/1/b, *0151/2, *0153, *0154/a, *0154/b, *0155, *0156/a, *0156/b, *0157, *0159, *0160, *0161, *0162, *0163, *0164, *0165/a, *0165/b, *0165/c, *0166, *0168, *0169, *0171, *0173, *0174, *0175, *0176, *0177, *0178/1, *0178/2, *0186, *0187, *02, *030/3, *030/4, *031/1, *031/2, *031/3, *032/1/a, *032/1/c, *032/1/g, *032/1/h, *032/1/j, *032/1/k, *032/1/l, *035; Tiszadorogma *014/b, *015/1, *015/2, 015/3, *016/1, *016/2, *016/3, *017/a, 017/b, *018/1/a, 018/1/b, *018/1/c, *019/1, *019/2/a, *019/2/b, *019/3, *020, *021/1, *021/2, *022, *023, *024/a, *024/b, 024/c, *025, *026, *027/a, *027/b, *027/c, *027/d, *027/f, *028, *033/a, *033/b, *033/c, 034, *035/a, *035/c, *035/d, *037/1/b, *037/1/c, *037/1/d, *037/1/f, 037/2, *038, *039/a, *039/b, *040, *041/a, *041/d, *043/1/c

- érintett erdőrészek (a csillaggal [*] jelölt erdőrészek érintettsége csak részleges): Tiszabábolna *1/TI2, *2/TI1, *2/TI2, *2/J, *2/U, Mezőcsát *10/B

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Természetvédelmi problémaként jelentkezik a nem megfelelő vízellátottság, az aszályos periódusok gyakorivá válása. Ez a jelenség az ide tartozó természetes és természetközeli élőhelyek mindegyikét kedvezőtlenül érinti, de a szikes réteknél okoz leginkább természetvédelmi problémát a tavaszi vízborítás hiánya. Több közösségi jelentőségű növény és állatfaj állomány nagysága közvetlen összefüggésbe hozható ezeknek a területeknek a kiszáradásával. Javasolt megvizsgálni egy biztonságos vízutánpótlási rendszer kialakításának lehetőségét is.

Az élőhelyek kezelése a legeltetéssel és/vagy kaszálással történik. Jellemző az alullegetetés, illetve a nem megfelelő intenzitású hasznosítás. Állások közelében nagyobb területen túllegeltetés, míg a távolabbi legelőrészekben fűavar felhalmozódás figyelhető meg. Részben ezzel függ össze néhány inváziós fás szárú faj terjedése is (amerikai kőris, keskenylevelű ezüstfa). A szárazzás kerülendő. Törekedni kell a legeltetés arányának növelésére a kaszálással szemben.

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni. A Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzet területére eső részeken az 1996. évi LIII. a természet védelméről szóló törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásait is szükséges figyelembe venni.

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY15	Tűzpászták létesítése nem megengedett.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetéshez engedély csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulása alapján kérhető.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén az inváziós fásszárúak vegyszeres irtása a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása.
GY44	A legeltetési sűrűség egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY48	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY57	Villanypásztor, a kezelési tervvel összhangban, csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulásával alkalmazható.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY68	Legeltethető állatfaj: juh.
GY70	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).
GY82	A gyepet évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni.
GY98	A kaszálatlan területet kaszálásonként más helyen történő kialakítása.
GY99	A kaszálatlan területet évente más helyen történő kialakítása.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.
GY109	A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül.
GY128	Kaszálás szárazúzással nem helyettesíthető.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
E91	A terület további hasznosítása nem erdőgazdálkodási tevékenység keretében támogatható. <i>[Magyarázat: Néhány erdőrészlet részleges érintettsége áll fenn a kezelési egység területén. Ezek leginkább olyan fátlan tisztások, amelyek zárt erdőállomány fenntartására alkalmatlanok. A 2009. évi XXXVII. törvény 76/C. § alapján (Erdei legeltetés) ezeknek a területeknek a legeltetésére vélhetően jogi lehetőség is van. Vizsgálni szükséges a megfelelő megoldási módokat annak érdekében, hogy az érintett területek legeltetése ne ütközzön jogszabályi tiltásba.]</i>

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Vizsgálni szükséges a biztonságos vízpótlási rendszer kialakításának további lehetőségét. Vizes élőhelyek rekonstrukciója a BNPI működési területén már évek óta zajlik (A Dél-borsodi tájegység tájrehabilitációja I.-II. ütem - lásd 3.2. fejezet), de az egyre kisebb éves csapadékmennyiségek mellett a rendszer további fejlesztése szükséges. A kezelési egység vízpótlási rendszerének kialakítását egy erre irányuló pályázat keretén belül szükséges végrehajtani. Ugyanez a javaslat a KE-1 és a KE-2 területén is megjelenik.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A tervezési terület gyeptömbje régiós szinten is kiemelkedő értékekkel bírnak. Az élőhelytípusra javasolt kezelések a jelenlegi természetesség fenntartását, javulását szolgálják. A gyepterületek fenntartása a gyepi közösségi jelentőségű élőhelyek [pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)] és a gyepekhez kötődő közösségi jelentőségű fajok [kisfészkes aszat (*Cirsium brachycephalum*), Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*), sztyeplepke (*Catopta thrips*), molnargörény (*Mustela eversmanii*), ürge (*Spermophilus citellus*)] állományainak fennmaradását szolgálják.

3.2.1.5.KE-5 kezelési egység: Erdőterületek és fásítások

a) A kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a területen lévő erdők és azok a kis területű faállományok is, amelyek a 2009. évi XXXVII. törvény értelmében fásításnak minősülnek. A területen található erdők és fasorok többnyire állami tulajdonban vannak. Az elmúlt időszakban végzett

élőhely fejlesztési beruházások és egyéb telepítések következtében összterületük növekedett. Jelentősebb erdőtervezett erdők Gelej, Mezőcsát és Tiszabábolna térségében találhatóak. A kezelési egységbe tartozó területek nagyobb része az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott terület, de mintegy 100 ha nem szerepel az adattárban (fasorok). Mintegy fele az erdőtervezett erdőknek hazai fafajból áll (faállománytípus: kocsányos tölgyes (12 részlet), cseres-kocsányos tölgyes, kocsányos tölgyes-egyéb lombos, hazai nyáras), másik fele idegenhonos fafajú (faállománytípus: akácos (23 részlet), akácos-egyéb lombos, egyéb kemény lombos, nemes nyáras). A gyalogakác csak a fasorok mellett és az árokpartokon található meg, főleg a pusztai részek szélein. A tanyai helyek facsoportjaiban is idegenhonos fafajok dominálnak (zöld juhar, amerikai köris és mirigyes bálványfa). Bejegyzett erdőgazdálkodóként kizárólag a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság jelenik meg. A kezelési egység összes kiterjedése 250,1 ha.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál (BA), jellegtelen üde gyepek (OB), jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC), taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet (OG), idegenhonos cserje vagy japánkésérűfű-fajok uralta állományok (P2c), újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés (P3), vágásterületek (P8), őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA), őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB), őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC), akácültetvények (S1), nemesnyárasok (S2), egyéb ültetett tájidegen lombos erdők (S3), nem őshonos fafajok spontán állományai (S6), nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7), Natura 2000 élőhelytípusok: nincs érintettség
- érintett közösségi jelentőségű fajok: nagy szarvasbogar (*Lucanus cervus*), magyar tavaszi fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- érintett egyéb fajok: orrszarvúbogar (*Oryctes nasicornis*), diófacincér (*Aegosoma scabricorne*), kis hőscincér (*Cerambyx scopolii*), kék vércse (*Falco vespertinus*), vörös vércse (*Falco tinnunculus*), parlagi sas (*Aquila heliaca*), kabasólyom (*Falco subbuteo*), szalakóta (*Coracias garrulus*), kis örgébics (*Lanius minor*), tövisszűrő gébics (*Lanius corrulio*), karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*), zöld küllő (*Picus viridis*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), kuvik (*Athene noctua*), füles kuvik (*Otus scops*), erdei fülesbagoly (*Asio otus*), egerészölyv (*Buteo buteo*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), barna kánya (*Milvus migrans*), vetési varjú (*Corvus frugilegus*), csóka (*Corvus monedula*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*), vadmacska (*Felis silvestris*)
- érintett földrészletek (a csillaggal [*] jelölt földrészletek érintettsége csak részleges): Ároktó *0111, *0137, *0138, *0140, *0141, *0143/5, *0143/7, *0149, *075; Gelej *0123/13/b, *0125/1, *0126/2/b, *0128/4, *0128/5/a, *0129/7/a, *0130/2/a, *0130/2/b, *0133, *0134/1/a, *0134/1/b, *0134/2, *0135, *0136/1/a, *0136/1/b, *0136/2, *0137/1/a, *0137/2, *0137/3, *0146/1/a, *0147, *0152/a, *0152/b, *0152/c, *0152/d, *0154/1, *0160/b, *0162/3/a, *0162/5; Mezőcsát *0173/10/c, *0173/10/f, *0173/10/g, *0173/10/h, *0173/11, *0173/12, *0173/13, *0173/14, *0183/a, *0242/a, *0242/b, *0243, *0250/3/a, *0250/3/b, *0250/3/c, *0250/3/f, *0263, *0264/10, *0264/2, *0264/4, *0264/5, *0264/6, *0264/8, *0265, *0266/12, *0266/13, *0266/1/a, *0266/1/b, *0266/2, *0266/8, *0267, *0268/3, *0268/6, *0268/9, *0272/1/a, *0272/1/b, *0272/1/c, *0272/1/d, *0272/3, *0273, *0275/2, *0279/a, *0283/a, *0283/b, *0283/c, *0283/d, *0283/f, *0283/g, *0283/h, *0283/j, *0284, *0285/f, *0285/g, *0285/h, *0285/j, *0295/1/a, *0297, *0298, *0305, *0312/5, *0312/6, *0312/7, *0312/8, *0315/4/c,

*0319/c, *0322, *0323/1, *0323/4/a, 0323/4/c, 0323/4/d, 0323/4/f, *0323/4/g, *0324, *0325/1, *0325/12, *0325/13, *0325/16/b, *0325/17/a, *0325/17/b, *0325/17/c, *0325/18, *0325/21/d, *0325/22, *0325/23/b, *0325/2/a, *0325/8, *0326/1, *0326/2, *0328, *0332/a, 0332/b, *0332/c, *0332/d, *0332/f, *0333, *0334, *0335/a, 0335/b, 0335/d, *0335/f, *0336/1, *0336/2/a, *0336/2/b; Mezőkeresztes *0345, *0346/a, *0346/b, *0347; Mezőnagymihály *0115/a, 0115/b, *0115/c, *0117, *0119, *0120/a, *0120/b, *0120/c, *0121, *0122, *0123/a, *0123/b, *0124, *0126, *0127, *0128, *0129, *0130/a, *0130/b, *0131/a, *0132, *0133/3, *0133/4, *0136/a, *0136/b, *0136/c, *0137/1, *0137/2/a, *0137/2/b, 0137/3, *0137/4, *0137/5, *0140, *0147/1/a, *0147/2, *0152/24, *0153/1, *0153/2, *0153/4, *0159/3, *0166, *0181, *0187/1/a, *0187/1/b, *0187/2, *0196/2, *0196/3, *0196/6/c, *0196/6/g, *0196/7, *0197/1, *0198/1, *0198/2, *0198/4, *0199/11, *0199/12, *0199/13, *0199/14, *0199/15, *0199/2, *0199/4, *0199/5, *0199/9, *0203/2, *0204/1, *0205/2, *0209/2, *0209/3/a, *0209/3/b, *0209/3/c, *0210/1, *0210/2, *0210/3, *0211, *0222/22, *0222/25, *0222/26, *0222/28/a, *0222/3, *0222/31, *0222/32/a, *0222/34, *0222/35, *0222/36, *0222/40/b, *0222/41/c, *0268, *0270/b, *0276, *0295, *0296, *0297/2/a, *0297/2/b, *0311/1/a, *0311/1/b, *0312, *0315/b, *0334/1/a, *0334/2, *0336, *0337/1, *0337/2, *0338, *0339, *0341/3/a, *0341/7, *0372/4, *0389, *0390/2/a, *0390/2/d, *0396/1, *0396/2, *0400/25, *0402/a; Négyes *0198 ; Szentistván *0234/4, *0234/5, *0234/9, *0235/3, *0237, *0239, *0240/1, *0244; Tiszabábolna *0115/7, *0123/1, *0125/3, *0125/4, *0127, *0150/3, *0153, *0177, *02, *030/3, *030/4, *032/1/a, *032/1/b, 032/1/c, *032/1/d, *032/1/f, *032/1/g, *032/1/h, *032/1/j, *032/1/k, *032/1/l, *032/1/m, *032/1/n, *041/4, *041/5, *041/6/a, 041/6/b, *041/7/a, *041/7/b, *041/8, *041/9; Tiszadorogma *019/2/a, *019/2/b

- érintett erdőrészek: Gelej 5/A, 5/B, 5/D, 5/E; Mezőcsát 10/B, 12/A, 12/B, 13/A, 13/B, 13/C, 13/D, 14/A, 14/B, 14/C, 14/D, 41/A; Mezőnagymihály 10/B, 8/C, 8/D, 8/E, Négyes 2/A; Tiszabábolna 14/A, 1/A, 1/B, 1/C, 1/D, 1/E, 1/F, 1/G, 1/H, 1/I, 1/J, 1/K, 1/L, 1/M, 1/N, 1/O, 1/P, 1/TI1, 2/B, 2/C, 2/D, 2/E, 2/G, 2/H, 2/I, 2/J, 2/K, 2/L, 2/M, 2/N, 2/NY1, 2/NY2, 2/O, 2/P, 2/Q, 2/R, 2/S, 2/T, 2/U, 2/ÚT1, 2/ÚT2, 6/A, 6/C, 7/A

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Vagyonvédelmi szempontból (falopás) az északi területen található erdők problémát jelentenek, de a legelők és szántók térségében telepített fasorok károsítása is tapasztalható, egyrészt a legelő állatok, másrészt a szántó művelését végző munkagépek által. A legelők által határolt kisebb kiterjedésű erdők megújulása az újulat lelegelése miatt nem valósul meg.

A nagyobb tömberdőkben az idegenhonos fafajok kitermelése és őshonos állományokkal történő újraterelése (szerkezetátalakítása) megindult (elsősorban a Szilpusztai-erdőben). Faállománytípusok lehetnek termőhelytől függően a hazai nyárasok (fehér nyár, szürke nyár), akár fűzzel elegyesen, illetve magyar kőris-kocsányos tölgy főfafajú állományok. Javasoljuk az árkok, csatornák, valamint a vizes élőhelyek mentén puhafás ligeterdők és fasorok telepítését. Javasoljuk, hogy a fasorok pótlása, kis területű faterelés csak őshonos fafajokkal történjen. A fasoroknál fontos szempont a nyílt élőhelyek arculatának megőrzése. Az odvas és holtfa visszahagyása védett rendeltetésű erdőkben kötelező. Javasoljuk a gyepekre ráterjedő inváziós fajok (pl. amerikai kőris, zöld juhar) visszaszorítását. A fasorok, erdők faegyedénél törekedni kell a holtfa anyag visszahagyására. A Szilpusztai- és a Geleji-erdőben, ahol a magyar tavaszi-fésűsbagolylepke (*Dioszeghyana schmidtii*) jelenlétét sikerült kimutatni, az idős kocsányos tölgy és csertölgy-egyedek visszahagyása kiemelten fontos.

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egységgel lehatárolt erdőterületekre vonatkozó általános előírásokat az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról 2009. évi XXXVII. tv., valamint a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. (speciálisan a 33. §) tartalmazza. Kötelező előírásként jelentkezik a Dél-borsodi erdészeti tervezési körzet erdőtervezését követően kiadott erdőtervek.

- Javasolt előírások

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével jelölhetők ki.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő-és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő-és véghasználatok során.
E19	Az elő-és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E28	Természetes-, természetyszerű-és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa-és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy-és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: élekciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.
E95	A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása csak magas tuskó visszahagyásával, és az odú megőrzésével kivitelezhető.

Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhelyrekonstrukciónak, élőhelyfejlesztésnek tekinthető az idegenhonos faállományú erdőültetvények szerkezetátalakítása, melynek révén a tervezési terület erdeinek természetessége növekedhet.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A tervezési területen – mely egyben országos jelentőségű védett terület is – kiemelt fontossággal bír az idegenhonos állományok középtávú átalakítása, regenerálódásukhoz a honos állományrészek megfelelő propagulum-forrással szolgálhatnak.

A megfogalmazott javaslatok a kiemelt közösségi jelentőségű élőhely [Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)] és az érintett közösségi jelentőségű magyar tavaszi fészűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*) érdekeit szolgálják, hiszen a javaslatok betartásával növekedhet a természetszerű erdőállományok kiterjedése.

3.2.1.6.KE-6 kezelési egység: Szántóterületek

a) A kezelési egység meghatározása:

Ide tartoznak a területen található szántóterületek. Az ingatlan-nyilvántartás szerint a szántó művelési ágba sorolt területek többségében szántóföldi kultúrák intenzív termesztését végzik. Néhány szántó használatát a nehéz művelés, vagy a rendszeres vízborítás miatt felhagyták. Az intenzív termesztésre használt területek jelentős hányadában a piaci lehetőségek kihasználása érdekében komoly igény mutatkozik a természetvédelmi szempontból haszontalan, sok esetben kedvezőtlen kápnövények, (napraforgó, kukorica) termesztésére. A szántók jelentős hányada állami tulajdonban van, vagy kezelője a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság. Ezeket az ingatlanokat az állami földek használatba adására kiírt pályázati eljárás keretében magánszemélyek és vállalkozások használják. A szántók egy része az 1970-es években (termelőszövetkezetek) gyepterületek felszántása révén keletkezett. Ezek a területek szántóföldi használatra kevésbé és csak időszakosan alkalmasak, többnyire vízállásosak, vagy vizes élőhelyek közelében terülnek el. A kezelési egység összességében jelentős méretű, kiterjedése 2178,7 ha.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet (B2), nedves felszínek természetes pionír növényzete (I1), jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA), jellegtelen üde gyepek (OB), jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC), egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák (T1), fiatal parlag és ugar (T10), évelő, intenzív szántóföldi kultúrák (T2) / Natura 2000 élőhelytípus: Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval (3130)
- érintett közösségi jelentőségű fajok: vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
- érintett egyéb fajok: pocsolyalátonya (*Elatine alsinastrum*), magyar látonya (*Elatine hungarica*), mocsári béka (*Rana arvalis*), zöld levelibéka (*Hyla arborea*), barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*), túzok (*Otis tarda*), gulipán (*Recurvirostra avosetta*), gólyatöcs (*Himantopus himantopus*), bíbic (*Vanellus vanellus*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*)
- érintett földrészletek (a csillaggal [*] jelölt földrészletek érintettsége csak részleges): Ároktő *0119, *0129, *0130, *0133, *0134, *0136/3, *0136/5, *0136/6, *0136/7, *0137, *0138, *0141, *0142, *0143/5, *0143/6, *0147, *0149, *0252/1/n, *0260, *0264; Gelej *0134/2, *0135, *0136/2, *0137/1/a, *0137/2, *0137/3, *0139/1/d, *0139/2, *0141/2, *0152/a, 0152/n, *0154/1, *0154/2, *0162/3/a, 0162/4, *0162/5; Mezőcsát *0173/10/c, *0173/10/f, *0173/11, *0173/12, *0173/13, 0173/14, 0173/3, *0174/1, *0175/a, 0175/b, 0175/c, 0177/10, 0177/11, *0177/12, 0177/2, 0177/3, 0177/4, 0177/5, 0177/6, 0177/7, 0177/8, *0178, 0179/12, 0179/13, 0179/14, 0179/15, 0179/2, 0179/4, 0179/5, 0179/6, 0179/7, 0179/8, *0179/9/a, *0179/9/b, *0179/9/c, *0180, 0181/10, 0181/2, 0181/3, 0181/4, 0181/5, 0181/6, 0181/8, *0182, *0183/a, *0191/3/a, *0250/3/a, 0264/10, 0264/11, 0264/12, 0264/13, *0264/4, 0266/12, 0266/13, *0266/1/b, 0266/2, *0266/3, 0266/4, 0266/6, *0268/1, *0268/3, 0268/4, 0268/6, *0268/7, *0268/8/a, *0268/8/b, *0268/8/c, 0268/9, *0270/1, 0270/2, *0270/3, *0271, 0272/3, *0275/2, *0275/3, *0281/2, *0283/a, *0283/b, *0283/h, *0284, *0285/a, *0285/c, *0285/d, *0285/f, *0285/g, *0286/a, 0293/4, *0295/10, 0295/4, 0295/7, *0295/8, *0295/9, *0312/4, *0312/5, *0312/6, *0323/4/a, *0324, *0325/1, *0325/12, *0325/13, *0325/14, *0325/15, *0325/16/a, *0325/16/b, *0325/17/c, *0325/19/a, *0325/19/b, *0325/20/a, *0325/20/c, *0325/21/a, *0325/21/b, *0325/21/c, *0325/21/d, *0325/22, *0325/23/a, *0325/23/b, *0325/2/a, *0325/2/b, *0325/3, *0325/5, *0325/6, *0325/7, *0325/8, *0332/a, *0334, *0349/3/h; Mezőkeresztes *0336, *0340/1, *0341, *0342, *0346/a, *0347; Mezőnagy Mihály *0128, *0130/a, *0133/3, *0133/4, *0133/7, *0133/8, *0136/c, *0137/1, *0137/2/a, *0137/2/b, *0147/1/b, *0152/24, *0153/1, *0153/2, *0153/4, *0159/1, *0159/2, *0165, *0187/1/b, *0187/1/c, *0190, *0194/a, *0194/b, *0196/6/a, *0196/6/b, *0196/6/c, *0196/6/d, *0196/6/f, *0196/6/g, *0199/12, *0199/14, *0199/15, *0207/1/b, *0207/2/a, *0207/2/b, *0209/1/b, *0209/3/b, *0209/3/c, *0222/28/a, *0222/31, *0222/32/a, *0222/40/b, *0222/41/c, *0233/b, *0234, *0241, *0242/b, *0243/a, *0243/b, *0252/1/b, *0252/1/d, *0265/a, *0265/b, *0265/c, *0269, *0270/b, *0270/c, *0280/2, *0282, *0284/a, *0284/b, *0285, *0287/1/b, *0287/1/c, *0287/1/f, *0287/1/g, 0287/1/h, *0288, *0289/b, 0289/c, 0289/f, 0289/g, *0294, *0299/b, *0299/c, *0301/2, *0311/1/a, *0311/1/b, *0311/1/c, *0315/b, *0320/a, *0320/b, *0326/a, *0326/c, *0334/1/a, *0334/1/b, *0336, *0337/2, *0344, *0345/a, *0345/b, *0345/d, *0346, *0347/a, *0347/b, *0348, *0355, *0356, *0357/a, *0359/b, *0364/c, *0364/d, *0365, *0370/1/b, *0390/2/a; Négyes *0198, *0199/1; Szentistván *0177, 0201/a, *0201/b, *0203/1, *0204, *0205/a, *0205/c, *0209/2, *0209/5, *0214/1, 0214/2, 0217/2, *0218, *0220/1, *0220/2, *0220/3, *0220/4,

*0221/1, *0221/4, *0221/5, *0225, *0226, *0233/2, *0233/3, *0236, 0249, 0256, *0257, 0258/1, 0258/2, *0259, 0260/1, 0260/2, *0261, *0262/10, 0263/27; Tiszabábolna *0115/7, *0123/1, *0123/2, *0125/3, *0125/4, *0125/5, *0145/2, *0147/3, *0147/4, 0150/1, *0150/3, *0178/1, *030/2/a; Tiszadorogma *027/d

- érintett erdőrészek: nincs érintettség

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Javasoljuk a kultúrák megválasztása során a kevesebb rovarirtó szert igénylő fajták és fajok választását. Parcellák esetében szükséges megakadályoznia műtrágya bemosódást a környező vizes élőhelyekre. A modern nagyteljesítményű mezőgazdasági gépek nem minden esetben tudják követni a szántók határvonalát, ezért sérülhetnek a környező gyepterületek.

Javasoljuk a visszagyepesedett területek művelési ágának ingatlan-nyilvántartási átvezetését gyepre (rét/legelő). A mély fekvésű (gyakran vízállásos) szántóterületeket javasoljuk gyepesíteni, művelési ágát pedig gyepre (rétre) szükséges módosítani. Addig is javasoljuk, hogy a belvíz foltokat ne csapolják le, a vizüket ne vezessék el kiemelten költséges / szaporodási időben (pl. kételtű szaporodóhelyek; gulipán fészkek). A vizes élőhelyek és velük határos szántók között gyep vagy fasor kialakítása indokolt. A szántóterületek hasznosítására kiírt pályázatokban előnyt kell biztosítani a bio-, a kisparcellás és a takarmánynövények termesztésének.

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek. A védett területeken a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. rendelkezéseit szükséges figyelembe venni.

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Szántókra vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés nem megengedett.
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve kaszálás azonnali felfüggesztése, majd haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság tájékoztatja a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható. <i>(Magyarázat: az előírás-javaslat speciálisan az átfedő különleges madárvédelmi terület jelölőfajai, kiemelten a tűzok (Otis tarda) és a hamvas rétiheja (Circus pygargus) fészkelése miatt került bele)</i>
SZ09	A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni.

Kód	Szántókra vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
SZ13	Szántóföldön trágyaszarvas nem alakítható ki.
SZ23	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók, kivéve a repce, a mustár, illetve az olajretek rovarirtását.
SZ52	Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel, a megjelenő inváziós növényfajok irtása.
SZ68	A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amely őshonos cserjékből vagy fákból álló sövény, illetve fasor lehet. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességének biztosítása kizárólag mechanikai eszközökkel.
SZ74	Őshonos fajokból álló fasorok, facsoportok, szoliter fák, cserjefoltok telepítése.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A szántóterületek gyepesítésére (lásd SZ52 javaslat) és fásítására vonatkozó javaslat (lásd SZ74 javaslat) élőhelyrekonstrukciós javaslatnak minősül.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A szántóföldi művelés során alkalmazott kemikáliák jelentős természetvédelmi kockázatot jelentenek elsősorban a vizes élőhelyek minősége és az ott előforduló fajok vonatkozásában. A kisebb parcellamérettel és a több, egymás melletti növénykultúrával változatosabb élőhelystruktúrát lehetne kialakítani. A megfogalmazott élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok az esetleges gyepesítés után a „pannon szikes sztyeppék és mocsarak” (1530), a „*Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei” (6440) és a „síksági pannon löszgyepek” (6250) élőhelyek állapotát javítanák, kiterjedését növelnék. A kis intenzitással (akár ugarként, parlagként is) hasznosított szántók fontos élőhelyet képeznek, a táji mozaikoltságot erősítik. A fajok közül emiatt a rekonstrukció minden gyepi értékes faj állományainak kedvezne.

3.2.1.7.KE-7 kezelési egység: Antropogén élőhelyek

a) A kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak az antropogén eredetű területek: tanyák, földutak, műutak, településszéli kertek (Mezőcsát, Mezőnagymihály - Nagyecser), hodályok, jószágállások, egy csárda, sajtüzem, erdészház. Ide tartozik egy kis mesterséges vízállás is. Jelentős részben művelés alól kivett területek tartoznak a kezelési egységbe, ill. az ezekhez közvetlenül csatlakozó gyep/legelő művelési ágban lévő területek. Jellemző a tanyák környékén a taposott, tiport talajfelszín és a gyomosodás. A működő tanyákon állattartás folyik, a nem működő tanyák elhagyott, kezeltelen, romos állapotban vannak, területük erősen gyomosodott. Az utak nagy része földút, néhány tanyához vezető szakaszon van szilárdított burkolatú, de rosszabb minőségű út. A földutak nagy része az állami tulajdonban van a védett területen, a tervezési

terület szélein található önkormányzati és egyéb tulajdonban lévő út is. A települések szélein (elsősorban Mezőcsát) illegális szemét kihordása is jellemző, illetve a szél által hordott műanyag hulladék is megjelenik a területen. A kezelési egység összes kiterjedése 230,5 ha.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC), magaskórós ruderalis gyomnövényzet (OF), taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet (OG), nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7), tanyák, családi gazdaságok (U10), út- és vasúthálózat (U11), falvak, falu jellegű külvárosok (U3), telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók (U4), állóvizek (mesterségesen létrehozott, nem élettelen víztestek) (U9m) / Natura 2000 élőhelytípusok: nincs érintettség
- érintett közösségi jelentőségű fajok: nincs érintettség
- érintett egyéb fajok: barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*), búbos pacsirta (*Galerida cristata*), parlagi pityer (*Anthus campestris*), bibic (*Vanellus vanellus*), kuvik (*Athene noctua*), balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*)
- érintett földrészletek (a csillaggal [*] jelölt földrészletek érintettsége csak részleges): Ároktő *0111, *0115, *0116, 0117, *0118, *0119, *075; Gelej *0123/13/b, *0123/13/c, *0123/14, *0125/2, *0126/2/b, *0128/5/a, *0128/6, *0128/7, *0128/8/a, *0128/8/b, *0128/8/c, *0128/9, 0129/6, *0129/7/a, *0133, *0136/1/a, *0136/1/b, *0137/1/a, *0137/1/f, *0139/1/a, *0140, *0141/1/a, *0141/1/d, 0142/2, 0142/3, *0142/4/c, *0142/4/d, *0142/4/f, *0142/4/g, *0142/4/j, *0143/1, *0144/2, 0144/4, *0144/6/a, *0144/6/b, *0144/6/c, *0144/7, 0148/1, *0148/2/a, *0149, *0150/1/a, *0150/3, *0152/a, *0152/k, *0152/p, *0153, *0154/1, *0156, *0157, *0160/a, *0160/b, *0161, *0162/1; Mezőcsát *0158/1, *0158/2, *0173/10/a, *0173/10/b, *0173/10/c, *0173/10/d, *0173/10/f, *0173/11, 0173/2, *0173/3, 0173/5, *0174/1, *0174/2/a, 0174/2/b, *0174/3, *0175/c, *0175/d, *0183/a, 0191/2, *0191/3/a, *0264/2, *0264/6, *0264/8, *0265, *0266/13, *0266/1/b, *0266/2, *0266/5, *0266/8, *0266/9, *0267, *0268/1, *0268/2, *0268/4, *0268/6, *0268/7, *0268/8/a, *0269, *0272/1/a, *0272/1/b, *0272/3, *0273, *0275/4, *0276, *0277, *0278, *0279/a, *0280, *0281/1, *0283/a, *0283/g, *0285/a, *0285/c, *0285/d, *0285/f, *0285/g, *0285/j, *0287, *0293/3/a, *0293/3/d, *0293/3/f, *0293/4, *0294, *0295/1/a, *0295/2, 0295/3, *0295/4, *0295/6, *0296, *0297, *0298, *0305, *0311, *0312/5, *0312/6, *0314, *0317/1, *0317/2, *0318, *0319/a, *0320, *0321/a, *0322, *0323/1, *0323/4/a, *0323/4/g, *0326/1, *0328, *0330, *0331, *0332/a, *0335/f, *0336/2/a, *0337, *0338, *0339/1/a, *0339/1/b, *0339/1/c, *0339/2, *0339/3, *0344, *0345, *0346, *0347/a, *0347/b, *0347/c; Mezőkeresztes *0336, *0337/2, *0338, *0339, *0340/1, *0340/2, *0342, *0345, *0346/a, *0347, *0351/1, *0352; Mezőnagymihály *0113, *0114, *0115/a, *0116, *0122, *0133/4, *0133/8, *0140, *0147/1/a, *0151, *0152/24, *0152/3, *0153/2, *0153/3, *0153/4, *0154/2, *0154/4, *0157, *0166, *0181, *0183, *0184/2, *0184/4, *0184/5, *0184/6, *0186, *0187/1/a, *0187/1/b, *0187/1/c, *0187/2, *0190, *0194/a, *0194/b, *0194/c, *0196/2, *0196/6/a, *0196/6/c, *0196/6/f, *0196/6/g, *0196/7, *0198/1, *0199/11, *0199/12, *0199/13, *0199/14, *0199/15, *0199/8, *0202, *0203/2, *0204/1, *0205/2, *0206, *0207/1/b, *0207/1/d, *0208, *0209/1/a, *0209/1/b, *0209/1/d, *0209/2, *0209/3/a, *0209/3/b, *0209/3/c, *0210/1, *0210/2, *0210/3, *0211, *0213, *0214, *0215/b, *0215/c, *0216, *0219, *0222/40/b, *0224/1, *0225, *0226/10, *0226/11, *0226/13, *0226/3, *0226/4, *0226/5, *0226/6, *0226/7, *0226/8, *0226/9, *0227, *0228/2, *0228/4, *0228/5, *0241, *0242/c, *0243/c, *0248/14, *0248/2, *0248/4, *0248/5, *0248/6, 0251/2/a, *0251/2/b, *0252/1/d, 0252/2, *0265/a, *0266, *0267, *0268, *0270/b, *0276, *0280/2, *0287/1/g, *0288, *0289/a, *0290, *0291, *0292/1, *0292/2, 0293, *0294, *0295, *0296, *0297/2/a, *0308, *0311/1/a, *0315/a, *0316/a, *0316/b,

*0316/c, *0317, *0318, *0319, *0320/a, *0322, *0328/1, *0328/2, *0329, *0332/3, *0334/1/a, *0334/2, *0336, *0337/1, *0337/2, *0338, *0339, *0340, *0341/5, *0341/6, *0341/7, *0342, *0343, *0344, *0345/a, *0345/b, *0346, *0349/4, *0352, *0354/3, *0355, *0356, *0358, *0359/b, *0359/c, *0360, *0361, *0362, *0363, *0368/3, *0368/4, *0368/5, *0369, *0370/1/a, *0371, *0372/2, *0372/3, *0372/4, *0372/5, *0373, *0376, *0379, *0380/a, *0381, *0382, *0384/1/a, *0384/2, *0390/1, *0390/2/a, *0390/2/b, *0390/2/c, *0395, *0396/1, *0396/2, *0398/2, *0399, *0400/1, *0400/25, *0400/7, *0400/8, *0402/a, *0402/b, *0402/c, *0404/27, *0404/28, *0404/29, *0405, *0406/1, *0406/2, *0408/19, *0409; Szentistván *0204, *0207, *0209/2, *0209/5, *0214/1, *0217/1, *0218, *0221/1, *0222, *0223, *0224, *0226, *0227, *0229, *0230, *0231/2, *0231/3, *0231/6, *0231/7, *0232, *0233/1, *0233/2, *0234/1, *0234/4, *0234/5, *0234/7, *0234/9, *0235/1, *0235/2, *0235/3, *0236, *0237, *0238, *0239, *0240/1, *0241/2, *0242/1/a, *0242/1/b, *0244; Tiszabábolna *0123/2, *0124, *0125/4, *0127, *0147/3, *0147/4, *0149, *0150/1, *0150/2, *0150/3, *0151/1/a, *0151/1/b, *0151/2, *0162, *0177, *0178/1, *0178/2, *0180, *02, *032/1/a, *032/1/b, *032/1/c, *032/1/d, *032/1/f, *032/1/g, *032/1/m, *032/1/n; Tiszadorogma *015/1, *015/2, *018/1/a, *018/1/c, *018/2, *019/1, *021/1, *021/2, *025, *026, *027/c, *027/d

- érintett erdőrészek (a csillaggal [*] jelölt erdőrészek érintettsége csak részleges): Tiszabábolna 2ÉP, 2VF

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A földutak esetében sok problémát okoz a nagyobb talajművelő gépek által okozott kátyúk, keréknyomok létesülése. Lehetőség szerint a rendbe kell hozni az utakat a használóknak, mert a keréknyomok kerülgetésével a környező gyepeken újabb nyomokat kezdenek a kátyúk kikerülésekor és ez a gyepek degradációjához, sérüléséhez vezet. A javítások során törekedni kell a saját anyagából vagy hasonló anyagból történő útajavításra. Javasoljuk, hogy építési törmelék és idegen útanyagot ne használjanak. Az utak kátyúi csapdaként is funkcionálhatnak a kételtűk számára, melyek egyedeinek és utódainak pusztulását is okozhatják. A tervezési területen áthaladó föld- és egyéb utak környéke az itt élő állatok élőhelyének része, több esetben a földutak mellett található a fészkeik (lásd parlagi pityer). A védett területen áthaladó utakon a közlekedés csak mérsékelt sebességgel történhet, a technikai sportok kizárásával. A tervezési terület Mezőcsáthoz tartozó részén van egy-két önkormányzati út a védett gyepterületek belsejében – ezek tulajdonjogának az átvétele indokolt lehet. A tanyaépületek tájvédelmi szempontokat is figyelembe vevő felújítása, az esetleges tájsebek felszámolása (pl. használaton kívüli betonvályúk) kiemelt jelentőséggel bír. A nagyobb kivett területeket képező tanyák esetében facsoportok, fásítások kialakítása az átfedő különleges madárvédelmi terület célkitűzéseit erősíti (pl. potenciális vércsetelepek kialakításával).

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek. A védett területeken a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. rendelkezéseit szükséges figyelembe venni. A külterületi tanyaépületek elhelyezésére vonatkozóan az adott település területrendezési tervei (helyi építési szabályozása) is fogalmaz meg előírásokat.

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A tanyaméreteket a jelenlegi formáikban, méreteikben maximálni kell, további építkezésekre, bővítésre, terjeszkedésre hozzájárulást nem kellene adni a továbbiakban. A jelenleg használaton kívüli állattartó telepek, tanyaterületek helyén nyári szállások, pásztorállások létesíthetők a jövőben. Nem javasolt a kivett művelési ágú területeken naperőmű-parkok, energetikai célú erdősítések elhelyezése. A tanyahelyeken található trágya elhelyezési problémákat meg kell oldani és az általános hulladékkezelési előírásokat maradéktalanul be kell tartani, mivel a tanyahelyek közvetlenül érintkeznek gyepterületekkel, vizes élőhelyekkel.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe tartozó területekről a gyomok és inváziós növények a szomszédos gyepekre és erdőkbe is átjuthatnak, azok károsodását, természetességük csökkenését (pl. gyomosodás, egyes inváziós növények terjedése) okozhatják, ezért indokolt terjedésük megakadályozása. A kezelési egységbe tartozó területeken kisebb arányban gyepek is vannak, ezeken a részekben a gyomosodás megakadályozása érdekében javasoljuk a terület hasznosítását kaszálással és legeltetéssel. A javaslatok betartásával a pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) jelölő élőhely felé irányuló inváziós nyomás csökkenthető.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció a 3.2.1. fejezetben, az kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatokkal egységes szerkezetben tárgyalja.

A kezelési egységeknél (KE) nevesített élőhelyrekonstrukciós javaslatok az alábbiak:

Kezelési egység	Javaslat
KE-1	Vizsgálni szükséges a biztonságos vízpótlási rendszer kialakításának további lehetőségét. Vizes élőhelyek rekonstrukciója a BNPI működési területén már évek óta zajlik (A Dél-borsodi tájegység tájrehabilitációja I.-II. ütem - lásd 3.2. fejezet), de az egyre kisebb éves csapadékmennyiségek mellett a rendszer további fejlesztése szükséges. A kezelési egység vízpótlási rendszerének kialakítását egy erre irányuló

	pályázat keretén belül kellene végrehajtani. Ugyanez a javaslat a KE-2 és a KE-4 területén is megjelenik.
KE-2	Vizsgálni szükséges a biztonságos vízpótlási rendszer kialakításának további lehetőségét. Vizes élőhelyek rekonstrukciója a BNPI működési területén már évek óta zajlik (A Dél-borsodi tájegység tájrehabilitációja I.-II. ütem - lásd 3.2. fejezet), de az egyre kisebb éves csapadékmennyiségek mellett a rendszer további fejlesztése szükséges. A kezelési egység vízpótlási rendszerének kialakítását egy erre irányuló pályázat keretén belül kellene végrehajtani. Ugyanez a javaslat a KE-1 és a KE-4 területén is megjelenik.
KE-3	-
KE-4	Vizsgálni szükséges a biztonságos vízpótlási rendszer kialakításának további lehetőségét. Vizes élőhelyek rekonstrukciója a BNPI működési területén már évek óta zajlik (A Dél-borsodi tájegység tájrehabilitációja I.-II. ütem - lásd 3.2. fejezet), de az egyre kisebb éves csapadékmennyiségek mellett a rendszer további fejlesztése szükséges. A kezelési egység vízpótlási rendszerének kialakítását egy erre irányuló pályázat keretén belül kellene végrehajtani. Ugyanez a javaslat a KE-1 és a KE-2 területén is megjelenik.
KE-5	Élőhelyrekonstrukciónak, élőhelyfejlesztésnek tekinthető az idegenhonos faállományú erdőültetvények szerkezetátalakítása, melynek révén a tervezési terület erdeinek természetessége növekedhet
KE-6	A szántóterületek gyepesítésére vonatkozó javaslat élőhelyrekonstrukciós javaslatnak minősül.
KE-7	-

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A jelölő **nagy szikibagoly** (*Gortyna borrelii lunata*) 2004-ben elkészült fajmegőrzési terve⁶ aktualizálás alatt van.

A jelölő **csíkos szöcskegér** (*Sicista subtilis*) fajmegőrzési tervének⁷ akcióterve nagyrészt a Borsodi-Mezőség területére, főképp a Nagyecsbéri-legelőre és körzetére fogalmaz meg javaslatokat. A fajmegőrzési terv aktualizálás alatt van, amit a fajra vonatkozó ismeretanyag bővülése is kiemelten indokolt (lásd taxonómiai és biogeográfiai helyzet; élőhelypreferencia, új élőhelyek feltárása).

Speciális fajvédelmi intézkedések a jelölő státuszú, közösségi jelentőségű **vöröshasú unka** (*Bombina bombina*) és a **dunai tarajosgőte** (*Triturus dobrogicus*) védelme érdekében fogalmazhatók meg:

- Javasolt a terület időszakos vízü élőhelyeinek megőrzése, a terület hidrológiai viszonyait negatívan érintő beavatkozások megszüntetése.
- A mocsári növényzettől sűrűn benőtt mesterséges vizes élőhelyeken indokolt lehet a növényzet részleges visszaszorítása, illetve egyes – egyéb jelentős fajok szempontjából kevésbé értékes – mederrészek kimélyítése. Az árnyékoló hatású gyalogakác

⁶ forrás: http://www.termeszetvedelem.hu/index.php?pg=menu_1555

⁷ forrás: <http://www.termeszetvedelem.hu/user/downloads/fajmegorzesi%20tervek/cs%EDkoseg%E9r.pdf>

visszaszorítása, különösen a fajok szaporodóhelyeként szolgáló vizes élőhelyeken fontos.

- Javasolt a terület hidrológiai viszonyainak megőrzése, lehetőség szerint a víz további visszatartása a területen (természetvédelmi célú élőhely-létesítésekkel, helyreállításokkal). Egyes mesterséges élőhelyeinek részleges (más értékes fajok jelenlétét figyelembe vevő) növényzetmentesítésével, kimélyítésével védelmi helyzete tovább javítható.

Az átfedő „Borsodi-sík” különleges madárvédelmi terület jelölő madárfajai közül az alábbi fajmegőrzési tervek készültek el:

- Kék vércse (*Falco vespertinus*) fajmegőrzési terve (Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Természetvédelmi Hivatal, 2004)
- Fehér gólya (*Ciconia ciconia*) fajmegőrzési terve (Vidékfejlesztési Minisztérium, Környezetügyért Felelős Államtitkárság, 2013)
- Túzok (*Otis tarda*) fajmegőrzési terve (Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Természetvédelmi Hivatal, 2004)

Ezen kívül azonban a tervezési terület jelölő fajainak védelme alapvetően az élőhelyek megfelelő kezelésén keresztül biztosítható, a 3.2.1. fejezetben részletezett élőhelykezelési javaslatok alapján. Specifikus fajvédelmi intézkedések nem indokoltak.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) keretében (<http://www.termeszetvedelem.hu/nbmR>) a területen élőhelytérképezés zajlik, a terület 5×5 km-es NBmR kvadráttal fed át (Borsodi-Mezőség (Nagyecsér) - T5x5_063).

A tervezés alapját jelentő 1:10.000 léptékű élőhelytérképezés, illetve a jelölő fajokra vonatkozó botanikai és zoológiai felmérés 2015-2018-ban készült el a teljes területre nézve. A további kutatás és monitorozás tekintetében a 2015-2018-as felmérés eredményeit célszerű alapállapotnak tekinteni.

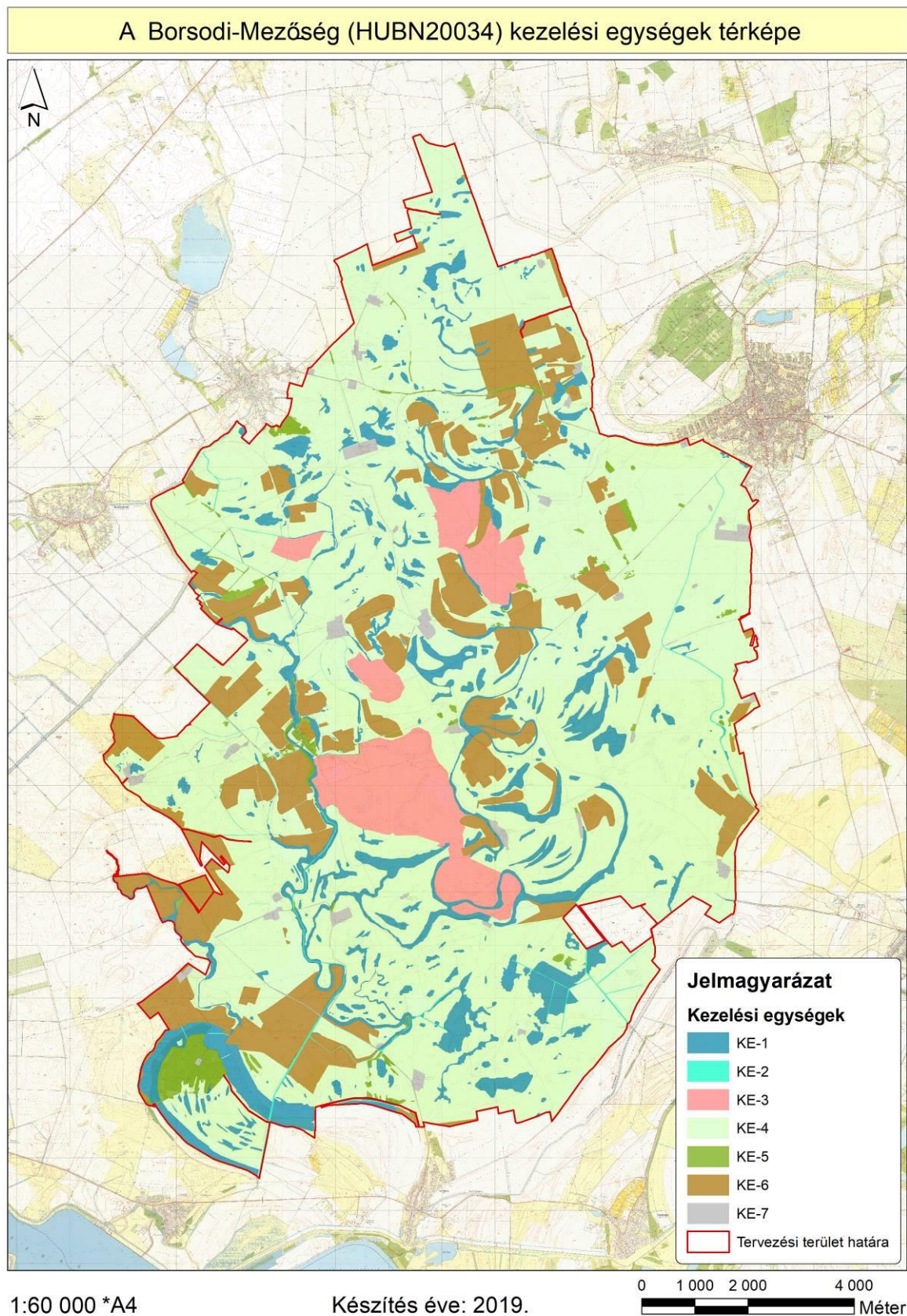
A jövőben szükséges a területen a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének és természetességének, valamint a jelölő fajok állományának nyomon követése.

A jelölő élőhelyek monitorozására javasolható 15 évente az NBmR protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzése. Az élőhelyek ennél ritkábban végzett monitorozása vélhetőleg nem ad megfelelő lehetőséget az esetlegesen beinduló negatív folyamatok megváltoztatását célzó idejében történő beavatkozásra. Javasolt a jelölő élőhelyek [1530* Pannon szikes sztyepek és mocsarak, 3130 Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval, 6250* Síksági pannon löszgyepek] állományainak változását is egy-egy mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű gyepekre vonatkozó módszertan.

A jelölő fajok monitorozása 3-5 évente javasolt az NBmR protokollok szerinti módszertannal. A kiskécske aszat (*Cirsium brachycephalum*) monitorozása folyik a geleji Csúnya-fének mintaterületén (C5+E módszerrel: „C”: az összes ismert lelőhely közül kiválasztott számú, 1x1 km-es négyzet(ek) felmérését kell elvégezni, egy vegetációs perióduson belül, az állományméret (számsági érték) meghatározásával; E: „C” + a nemzeti park igazgatóság területén előforduló összes ismert populációt is fel kell mérni, az állományméret becslésével 3 vagy 6 év alatt).

3.2.5. Mellékletek

A kezelési egységek lehatárolását mutató térkép:

A kezelési egységek összefoglaló táblázata (megj. a csillaggal (*) jelölt hrsz.-ok és erdőrészek csak részben érintik a lehatárolt kezelési egységet):

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
KE-1	Nem állandó vizű vízterek és vizes élőhelyek	1598,7	Ároktő *0111, *0114, *0115, *0119, *0120, *0128, *0129, *0147, *0252/1/n, 0257, *0258, *0259, *0260, 0261, *075 Gelej *0123/7/a, *0126/2/a, *0126/2/b, *0128/8/b, *0128/8/c, *0128/9, *0130/2/a, *0130/2/d, *0130/2/g, *0134/1/a, *0134/2, *0136/1/a, *0136/1/c, *0137/1/a, *0137/1/b, *0137/1/c, *0137/1/d, *0137/1/f, *0137/2, *0139/1/a, *0139/1/b, *0139/1/c, *0139/1/d, *0139/2, *0140, *0141/1/a, *0141/1/b, *0142/4/a, *0142/4/b, *0142/4/c, *0142/4/g, *0142/4/h, *0143/1, *0143/2, *0144/2, *0144/3, *0144/6/c, *0144/6/d, *0146/1/a, *0146/1/c, *0146/1/d, *0147, *0148/2/a, *0149, *0150/1/b, *0150/3, *0151/a, *0151/b, *0152/a, *0152/f, *0152/g, *0152/j, *0152/k, *0152/l, *0152/m, *0152/p, *0153, *0154/1, *0155/a, *0162/3/a Mezőcsát *0173/10/a, *0173/10/b, *0173/10/c, *0173/10/f, *0173/10/g, *0173/10/h, *0173/11, *0173/12, *0173/13, *0173/14, *0173/3, *0179/9/a, *0183/a, *0191/3/a, *0191/3/b, *0191/3/d, *0242/a, *0242/b, *0243, *0244, *0245, *0246, *0247, *0248, *0249, *0250/3/a, *0250/3/b, *0250/3/c, *0250/3/d, *0250/3/f, *0252/1, *0252/2,	Mezőnagymihály *8/D, Négyes *2/A Tiszaabólina *2/TI2, *2/TI3

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0254, *0264/10, *0264/11, *0264/12, *0264/2, *0264/4, *0264/5, *0264/6, *0264/9/a, *0264/9/b, *0264/9/c, *0265, *0266/11, *0266/12, *0266/1/a, *0266/1/b, *0266/5, *0266/6, *0266/9, *0267, *0268/1, *0268/2, *0268/3, *0268/6, *0268/8/a, *0269, *0270/1, *0270/3, *0271, *0272/1/a, *0272/2, *0272/3, *0273, *0274, *0275/2, *0275/3, *0275/4, *0276, *0278, *0279/a, *0279/b, *0281/1, *0281/4/c, *0282, *0283/a, *0284, *0285/a, *0286/a, *0287, *0288, *0289, *0292/a, *0292/b, *0293/1, *0293/3/a, *0293/3/b, *0293/3/c, *0293/3/f, *0293/3/g, *0293/3/h, *0294, *0295/10, *0295/1/a, *0295/1/b, *0295/7, *0296, *0297, *0298, *0308, *0311, *0312/6, *0317/1, *0319/a, *0320, *0323/4/a, *0327, *0328, *0330, *0339/1/a Mezőkeresztes *0336, *0337/2, *0339, *0340/1, *0340/2, *0342, *0351/1 Mezőnagymihály *0117, *0119, *0120/a, *0130/a, *0130/b, *0131/a, *0132, *0133/2, *0133/3, *0133/4, *0133/5, *0133/6, *0133/7, *0133/8, *0136/a, *0137/1, *0137/2/b, *0137/4, *0147/1/a, *0152/24, *0152/3, *0153/4, *0154/2, *0154/4, *0163/a, *0163/b, *0181, *0183, *0185, *0187/1/a, *0187/1/c, *0187/2, *0190, *0193, *0194/b, *0194/c, *0196/2, *0196/3, *0196/4, *0196/6/a, *0196/6/g, *0196/7, *0197/1,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0198/1, *0198/2, *0198/4, *0199/11, *0199/13, *0199/14, *0199/15, *0199/4, *0199/5, *0199/8, *0199/9, *0202, *0203/2, *0204/1, *0205/1, *0205/2, *0206, *0207/1/a, *0207/1/c, *0207/2/a, *0207/3, *0208, *0209/1/b, *0209/1/c, *0209/1/d, *0209/2, *0209/3/a, *0209/3/c, *0219, *0226/10, *0226/11, *0226/12/a, *0226/13, *0226/4, *0232/a, *0233/a, *0233/b, *0233/c, *0234, *0235, *0236, *0239, *0240/a, *0241, *0242/b, *0242/d, *0243/c, *0244, *0245/1, *0248/13, *0248/14, *0248/4, *0248/8, *0249/1, *0249/2, *0250, *0251/1, *0251/2/b, *0251/3/a, *0252/1/a, *0252/1/b, *0252/1/c, *0252/1/d, *0252/1/g, *0252/1/h, *0252/1/j, *0252/1/k, *0252/1/l, *0252/2, 0253, 0254, 0255, 0256, *0267, *0268, *0270/a, *0271, *0272, *0273, *0280/2, *0282, *0283, *0284/a, *0287/1/a, *0287/1/b, *0287/1/c, *0287/1/d, *0287/1/f, *0287/1/g, *0287/1/h, *0287/1/k, *0287/1/l, *0287/2, *0287/3, *0288, *0289/a, *0289/b, *0289/d, *0289/f, *0289/h, *0294, *0297/1, *0298, *0299/a, *0299/b, *0300, *0301/1, *0301/2, *0308, *0311/1/a, *0311/1/b, *0311/1/c, *0311/2, *0311/3, *0311/4, *0313, *0314, *0315/b, *0315/c, *0320/a, *0320/b, *0321, *0324, *0326/a, *0326/b, *0326/c,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0328/1, *0328/2, *0328/3, *0330, *0332/3, *0332/4, *0333/1, *0333/2, *0334/1/a, *0334/2, *0335, *0337/1, *0337/2, *0338, *0339, *0341/3/a, *0341/5, *0341/7, *0344, *0345/a, *0345/c, *0345/d, *0348, *0349/4, *0350, *0351, *0352, 0354/1, *0354/2, *0354/3, *0355, *0356, *0357/a, *0357/b, *0359/a, *0363, *0364/a, *0364/d, *0364/f, *0366, *0368/3, *0368/4, *0368/5, *0369, *0370/1/a, *0370/2, *0371, *0372/3, *0372/4, *0372/5, *0373, *0377, *0378, *0379, *0380/a, *0380/b, *0380/c, *0380/d, *0384/1/a, *0384/1/c, *0384/1/d, *0384/2, *0385, *0386, *0387/1, *0387/10, *0387/11, *0387/12, *0387/13, *0387/2, *0387/3/a, *0387/3/b, *0387/3/c, *0387/4/a, 0387/4/b, 0387/4/c, *0387/5, *0387/6/c, *0387/7, *0387/8, *0387/9, *0388, *0389, *0390/1, *0390/2/a, *0390/2/b, *0390/2/c, *0390/2/d, *0395, *0396/1, *0396/2, *0398/2, *0399, *0400/1, *0400/10, *0400/11, *0400/12, *0400/13, *0400/18, *0400/19, *0400/20, *0400/3, *0400/4, *0400/5, *0400/6, *0400/7, *0400/8, *0400/9, *0403, *0404/13, *0404/14, *0404/15, *0404/16, *0404/17, *0404/18, *0404/19, *0404/20, *0404/21, *0409 Négyes *0198, *0199/1, *0199/2, *0199/3	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			Szentistván *0149, *0177, *0180/4, *0203/1, *0203/2, *0203/4, *0203/5, *0204, *0205/a, *0205/b, *0205/c, *0206, *0208/2, *0210/1/a, *0210/1/b, *0210/1/c, *0210/2, *0211, *0212, *0214/1, *0218, *0221/1, *0225, *0226, *0231/6, *0232, *0233/1, *0233/2, *0233/3, *0234/1, *0234/2, *0234/3, *0234/4, *0234/5, *0234/6, *0234/7, *0234/8, *0234/9, *0235/3, *0236, *0237, *0238, *0239, *0240/1, *0240/2, *0240/3, *0241/2, *0242/1/a, *0242/2, *0244, *0246, *0249, *0256, *0257, *0258/1, *0258/2, *0259, *0260/1, *0260/2, *0261, *0262/10, *0262/11 Tiszabábolna *0115/7, *0117, *0118/1, *0118/2, *0118/3, *0118/4, *0118/5, *0121, *0122, *0123/1, *0123/2, *0124, *0125/3, *0125/4, *0125/5, *0127, *0145/2, *0147/4, *0149, *0150/1, *0150/2, *0150/3, *0151/1/b, *0153, *0154/a, *0154/b, *0155, *0156/a, *0156/b, *0157, *0159, *0160, *0161, *0162, *0163, *0164, *0165/a, *0165/b, *0165/c, *0166, *0169, *0170, *0171, 0172, *0173, *0174, *0175, *0176, *0177, *0178/1, *0186, *0187, *030/2/a, *030/3, *030/4, *031/1, *031/2, *031/3, *032/1/a, *032/1/d, *032/1/f, *032/1/h, *032/1/k, 032/2, *041/7/a, *041/7/b, *041/8, *041/9 Tiszadorogma *014/b, *014/c, *015/1, *016/1, *016/2, *016/3, *017/a,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*018/1/a, *018/1/c, *018/1/d, *018/1/f, *019/1, *019/2/a, *019/3, *020, *021/1, *022, *023, *024/a, *024/b, *025, *026, *027/a, *027/b, *027/c, *027/d, *028, 029, 030, 031, 032, *033/a, *033/b, *033/c, *037/1/c, *039/a, *039/b, *040, *041/a	
KE-2	Vízfolyások és csatornák	66,94	Ároktő *0111, *0128, *0147, *0148 Gelej *0143/1, *0146/1/d, *0148/2/a, *0148/2/c, *0154/1, *0154/3, *0155/a, *0155/b, *0155/c, *0156, *0160/a, *0160/b, *0161 Mezőcsát *0306, *0307, *0308, *0309, *0310/a, *0311, *0312/6, *0315/4/a, *0316, *0317/1, *0319/a, *0320, *0321/a, *0339/1/a, *0345 Mezőkeresztes *0336, *0337/2, *0338, *0342, *0343, *0344, *0347 Mezőnagymihály *0116, *0122, *0125, *0140, *0147/1/a, *0147/1/b, *0149, *0163/a, *0166, *0181, *0182, *0183, *0185, *0187/1/a, *0187/1/c, *0187/2, *0190, *0193, *0194/a, *0194/b, *0194/c, *0196/2, *0199/13, *0200, *0209/2, *0210/1, *0248/14, *0248/4, *0248/5, *0328/1, *0328/2, *0329, *0332/3, *0332/4, *0335, *0337/2, *0338, *0341/3/a, *0341/3/b, *0388, *0389, *0390/1, *0390/2/a, *0390/2/b, *0390/2/c, *0390/2/d, *0390/2/f, *0390/2/g, *0390/2/h, *0396/1, *0396/2, *0402/b, *0402/c, *0406/10, *0406/3, *0406/4, *0406/5, *0406/6, *0406/7, *0406/8,	-

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0406/9, *0407, *0408/1, *0408/10, *0408/11, *0408/12, *0408/13, *0408/14, *0408/15, *0408/16, *0408/17, *0408/18, *0408/19, *0408/2, *0408/3, *0408/4, *0408/5, *0408/6, *0408/7, *0408/8, *0408/9, *0409 Szentistván *0234/1, *0234/7, *0234/9 Tiszabábolna *0115/7, *0124, *0125/4, *0127, *0147/4, *0150/2, *0150/3, *0159, *0160, *0161, *0162, *0165/a, *0165/c, *0168, *0169, *0170, *0171, *0175, *0176, *0177, *0178/1, *02, *030/2/a, *035 Tiszadorogma *015/1, *018/1/a, *018/1/c, *018/1/d, *018/1/f, *019/1, *019/2/a, *019/3, *020, *021/1, *022, *023, *024/a, *024/b, *025, *026, *027/a, *027/b, *027/c, *028, *035/a, *037/1/c, *037/1/d, *037/1/f	
KE-3	Csíkos szöcskeegér (<i>Sicista subtilis</i>) élőhelyei	840,8	Gelej *0139/1/a, *0139/1/b Mezőcsát *0274, *0275/1, *0275/2, *0275/4, *0276, *0281/2, *0281/4/a, *0281/4/b, *0281/4/c, *0282, *0283/a, *0283/b, *0283/d Mezőnagymihály *0196/4, *0207/2/b, *0207/3, *0207/4, *0209/2, *0210/2, *0218, *0220, *0221, 0222/10, 0222/11/a, 0222/11/b, 0222/14, 0222/15, 0222/16, 0222/19, 0222/2, 0222/20, 0222/23/a, 0222/23/b, 0222/24/a, 0222/24/b, 0222/27, 0222/29/a, 0222/29/b, 0222/30, 0222/33, *0222/36, 0222/37, 0222/38, 0222/39, 0222/4, 0222/40/a,	-

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0222/40/b, *0222/40/c, *0222/41/a, *0222/41/b, *0222/41/c, 0222/42, 0222/43, 0222/7, 0222/8, 0222/9, *0223, *0224/1, 0224/10/a, 0224/10/b, 0224/11, 0224/12, 0224/13, 0224/14, 0224/15, 0224/16, 0224/17, 0224/18, 0224/19, 0224/20, *0224/21, 0224/22, 0224/23, 0224/24, 0224/25, 0224/26, 0224/27/a, 0224/27/b, 0224/27/c, 0224/28, 0224/29, 0224/2/a, 0224/2/b, 0224/31, 0224/32, 0224/33, *0224/34/a, *0224/34/b, *0224/34/c, 0224/3/a, 0224/3/b, 0224/4, 0224/6, 0224/7, 0224/8, 0224/9, *0225, *0226/10, *0226/11, *0226/12/a, 0226/12/b, *0226/13, 0226/2, *0226/3, *0226/4, *0226/5, *0226/6, *0226/7, *0226/8, *0226/9, *0227, 0228/10, *0228/11, 0228/2, 0228/3, *0228/4, 0228/5, 0228/6, 0228/7, 0228/8, 0228/9, *0229, *0230, *0236, *0237, *0238, *0239, *0240/a, *0240/b, *0240/c, *0241, *0243/a, *0243/c, *0244, *0245/1, *0245/2, *0245/3, *0245/4, *0245/5, *0246, *0247, *0248/14, *0248/2, *0248/4, *0248/5, *0248/6, *0248/7, *0251/2/b, *0251/2/c, *0251/3/a, *0251/3/b, *0252/1/a, *0252/1/b, *0252/1/c, *0252/1/d, *0252/1/f, *0252/1/g, *0252/1/h, *0252/1/l, *0315/c, *0326/b, *0326/c, *0326/d, *0327, *0328/1, *0328/2, *0328/3, *0328/4, *0333/2, *0333/3, *0333/4, *0370/1/a, *0371,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészletek
			*0372/4, *0372/5, *0379, *0387/1, *0387/10, *0387/11, *0387/12, *0387/13, *0387/2, *0387/3/a, *0387/4/a, *0387/5, *0387/6/a, *0387/7, *0387/8, *0388, *0392/1, *0392/2, *0392/3, *0392/4, *0392/5, *0392/6, *0392/7, *0392/8, *0392/9, *0395, *0400/1, *0402/a, *0402/b, *0402/c, *0402/d, *0403, 0404/1, 0404/10, 0404/11, 0404/12, *0404/13, *0404/14, *0404/15, *0404/16, *0404/17, *0404/18, *0404/19, 0404/2, *0404/20, *0404/21, 0404/22, 0404/23, 0404/24, 0404/25/a, *0404/25/b, *0404/26, *0404/27, *0404/28, *0404/29, *0404/3, *0404/4, *0404/5, *0404/6, *0404/7, *0404/8, *0404/9, *0405, *0406/1, *0406/10, *0406/11, *0406/12, *0406/13, *0406/14, *0406/15, *0406/16, *0406/2, *0406/3, *0406/4, *0406/5, *0406/6, *0406/7, *0406/8, *0406/9, *0409 Tiszadorogma *018/1/d, *026, *027/a	
KE-4	Száraz és üde pusztai gyepek	9664,8	Ároktő *0111, *0113, *0114, *0115, *0116, *0117, *0118, *0119, *0120, 0122, 0123, *0128, *0129, *0130, *0131, *0132, *0133, *0134, *0135, *0136/2, *0137, *0138, *0139, *0140, *0141, *0142, *0143/5, *0143/7, *0145, *0146, *0147, *0148, *0149, *0252/1/n, *0258, *0259, *0260, *0264, *0409, *075 Gelej *0122/1, 0122/2, 0123/13/a, *0123/13/b, *0123/13/c, 0123/13/d,	Tiszabábolna *1/TI2, *2/TI1, *2/TI2, *2/J, *2/U, Mezőcsát *10/B

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0123/14, *0123/2, *0123/7/a, *0123/7/b, *0125/1, *0125/2, 0125/3, 0126/1, *0126/2/a, *0126/2/b, *0128/4, *0128/5/a, 0128/5/b, 0128/5/c, *0128/6, *0128/7, *0128/8/a, *0128/8/b, *0128/8/c, *0128/9, *0129/7/a, 0129/7/b, 0129/7/c, 0130/1, *0130/2/a, *0130/2/b, 0130/2/c, *0130/2/d, 0130/2/f, *0130/2/g, *0133, *0134/1/a, *0135, *0136/1/a, *0136/1/b, *0136/1/c, *0137/1/a, *0137/1/b, *0137/1/c, *0137/1/d, *0137/1/f, *0137/2, *0137/3, *0139/1/a, *0139/1/b, *0139/1/c, *0139/1/d, *0139/2, *0140, *0141/1/a, *0141/1/b, 0141/1/c, *0141/1/d, *0141/2, *0142/2, *0142/3, *0142/4/a, *0142/4/b, *0142/4/c, *0142/4/d, *0142/4/f, *0142/4/g, *0142/4/h, *0142/4/j, *0143/1, *0143/2, *0144/2, *0144/3, *0144/4, *0144/6/a, *0144/6/b, *0144/6/c, *0144/6/d, 0144/6/f, *0144/7, *0146/1/a, 0146/1/b, *0146/1/c, *0146/1/d, 0146/1/f, 0146/2, *0147, *0148/1, *0148/2/a, 0148/2/b, *0148/2/c, *0149, *0150/1/a, *0150/1/b, *0150/3, 0150/4, *0151/a, *0151/b, *0152/a, *0152/b, *0152/c, *0152/d, *0152/f, *0152/g, 0152/h, *0152/j, *0152/k, *0152/l, *0152/n, *0152/p, *0153, *0154/1, *0154/2, *0154/3, *0155/a, *0155/b, *0155/c, *0156, *0157, *0160/a, *0160/b, *0161, *0162/1, *0162/3/a,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			0162/3/b, 0162/3/c, *0162/4, *092/2 Mezőcsát *0158/1, *0158/2, *0172, *0173/10/a, *0173/10/b, *0173/10/c, *0173/10/d, *0173/10/f, *0173/10/h, *0173/11, *0173/14, *0173/7, *0173/9, *0174/1, *0174/2/a, *0174/3, *0175/a, *0175/b, *0175/c, *0175/d, *0176, *0177/11, *0177/12, *0177/13, *0178, *0179/10, *0179/11, *0179/12, *0179/13, *0179/14, *0179/15, *0179/2, *0179/4, *0179/5, *0179/6, *0179/7, *0179/9/a, *0179/9/b, *0179/9/c, *0180, *0181/2, *0181/3, *0181/9, *0182, *0183/a, 0183/b, *0183/c, *0190, 0191/1, *0191/2, *0191/3/a, *0191/3/b, 0191/3/c, *0191/3/d, *0192, *0242/a, *0242/b, *0243, *0244, *0245, *0246, *0247, *0248, *0249, *0250/2, *0250/3/a, *0250/3/b, *0250/3/c, *0250/3/d, *0250/3/f, 0251/1, *0251/2, *0252/1, *0252/2, *0254, *0255, *0258/12, *0263, *0264/10, *0264/11, *0264/12, *0264/13, *0264/2, *0264/4, *0264/5, *0264/6, *0264/8, *0264/9/a, *0264/9/b, *0264/9/c, *0265, *0266/10, *0266/12, *0266/13, *0266/1/a, *0266/1/b, *0266/2, *0266/3, *0266/4, *0266/5, *0266/6, *0266/8, *0266/9, *0267, *0268/1, *0268/2, *0268/3, *0268/4, *0268/6, *0268/7, *0268/8/a, *0268/8/c, *0268/9, *0269, *0270/1, *0270/2, *0270/3, *0271, *0272/1/a, *0272/1/b,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0272/1/c, *0272/1/d, *0272/2, *0272/3, *0273, *0274, *0275/1, *0275/2, *0275/3, *0275/4, *0276, *0277, *0278, *0279/a, *0279/b, *0280, *0281/1, *0281/2, 0281/3, *0281/4/a, *0281/4/b, *0281/4/c, *0282, *0283/a, *0283/b, *0283/c, *0283/d, *0283/f, *0283/g, *0283/h, *0283/j, *0284, *0285/a, *0285/b, *0285/c, *0285/d, *0285/f, *0285/g, *0285/h, *0285/j, *0286/a, 0286/b, *0287, *0288, *0289, 0290, 0291, *0292/a, *0292/b, 0292/c, 0292/d, 0292/f, *0293/1, *0293/3/a, *0293/3/b, *0293/3/c, *0293/3/d, *0293/3/f, 0293/3/j, 0293/3/k, *0293/4, *0294, *0295/10, *0295/1/a, *0295/1/b, *0295/2, *0295/4, *0295/6, *0295/7, *0295/8, *0295/9, *0296, *0297, *0298, 0299, 0300/a, 0300/b, 0301, 0302, 0303, 0304, *0305, *0306, *0307, *0308, *0309, *0310/a, 0310/b, 0310/c, *0311, *0312/4, *0312/5, *0312/6, *0312/7, *0312/8, *0314, *0315/4/a, 0315/4/b, *0315/4/c, *0315/4/d, *0316, *0317/1, *0317/2, *0318, *0319/a, 0319/b, *0319/c, *0320, *0321/a, 0321/b, *0322, *0323/3, *0323/4/a, 0323/4/b, *0323/4/c, *0323/4/d, *0323/4/f, *0323/4/g, *0324, *0325/1, *0325/12, *0325/13, *0325/14, *0325/15, *0325/16/a, *0325/17/a, *0325/17/b, *0325/17/c, *0325/18, *0325/19/a, *0325/19/b, *0325/20/a, *0325/20/b, *0325/20/c,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0325/21/a, *0325/21/c, *0325/21/d, *0325/21/f, *0325/22, *0325/23/b, *0325/2/a, *0325/3, *0325/8, *0326/1, *0326/2, *0327, *0328, 0329, *0330, *0331, *0332/a, *0332/b, *0332/c, *0332/d, *0332/f, *0333, *0334, *0335/a, *0335/b, 0335/c, *0335/d, *0335/f, *0336/1, *0336/2/a, *0337, *0338, *0339/1/a, *0339/1/b, *0339/1/c, *0339/1/d, *0339/1/f, *0339/2, *0339/3, *0344, *0345, *0346, *0347/a, *0347/b, *0347/c, 0347/d, *0349/3/h Mezőkeresztes *0336, *0337/2, *0338, *0339, *0340/1, *0340/2, *0341, *0342, *0343, *0344, *0346/a, *0347, *0351/1, *0352 Mezőnagymihály *0113, *0114, *0115/a, *0115/b, *0115/c, *0116, *0117, *0119, *0120/a, *0120/b, *0120/c, *0121, *0122, *0123/b, *0124, *0125, *0126, *0127, *0128, *0130/a, *0130/b, *0133/3, *0133/4, *0133/5, *0133/6, *0133/7, *0133/8, *0136/a, *0136/c, *0137/1, *0137/2/a, *0137/2/b, *0137/4, *0137/5, *0140, *0147/1/a, *0147/1/b, *0147/2, *0149, *0150, *0151, *0152/24, *0152/3, *0153/2, *0153/3, *0153/4, *0154/2, *0154/4, *0157, *0158, *0159/2, *0159/3, *0162, *0163/a, *0163/b, *0164, *0165, *0166, *0181, *0182, *0183, *0184/2, *0184/4, *0184/5, *0184/6, *0185, *0186, *0187/1/a, *0187/1/b, *0187/1/c,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0187/2, *0190, *0193, *0194/a, *0194/b, *0194/c, *0196/2, *0196/3, *0196/4, *0196/6/a, *0196/6/c, *0196/6/f, *0196/6/g, *0196/7, *0197/1, *0198/1, *0198/2, *0198/4, *0199/12, *0199/13, *0199/14, *0199/15, *0199/2, *0199/5, *0200, 0201, *0202, *0203/1, *0203/2, *0204/1, *0205/1, *0205/2, *0206, *0207/1/a, *0207/1/b, *0207/1/c, *0207/1/d, *0207/2/a, *0207/2/b, *0207/3, *0208, *0209/1/a, *0209/1/b, *0209/1/c, *0209/1/d, *0209/2, *0209/3/a, *0209/3/b, *0209/3/c, *0210/1, *0210/2, *0210/3, *0211, 0212, *0213, *0214, 0215/a, *0215/b, *0215/c, *0216, 0217, *0218, *0219, *0220, *0221, 0222/12, 0222/13, 0222/17, 0222/18, 0222/21, *0222/22, *0222/25, *0222/26, *0222/28/b, *0222/3, *0222/31, *0222/32/a, *0222/32/b, *0222/34, *0222/35, *0222/40/b, *0222/40/c, *0222/41/b, *0222/41/c, *0222/41/d, *0223, *0224/34/b, *0224/34/c, *0225, *0226/4, *0230, 0231, *0232/a, *0232/b, *0233/a, *0233/b, *0233/c, 0233/d, *0234, *0235, *0236, *0237, *0238, *0241, *0242/a, *0242/b, *0242/c, *0242/d, *0243/a, *0243/b, *0243/c, *0244, *0245/1, *0245/5, *0247, 0248/10, 0248/11, 0248/12, *0248/13, *0248/14, 0248/3, *0248/4, *0248/5, *0248/6, *0248/7, *0248/8, 0248/9, *0249/1, *0249/2,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0250, *0251/1, *0251/2/a, *0251/2/b, *0251/3/a, *0252/1/a, *0252/1/b, *0252/1/c, *0252/1/d, *0252/1/g, *0252/1/j, 0252/1/m, *0265/a, *0265/c, *0266, *0267, *0268, *0269, *0270/a, *0270/b, *0271, *0272, *0273, 0274, 0275, *0276, 0277, 0278, *0280/2, 0281, *0282, *0283, *0284/a, *0284/b, *0285, *0286, *0287/1/a, *0287/1/b, *0287/1/c, *0287/1/d, *0287/1/f, *0287/1/g, 0287/1/j, *0287/1/k, *0287/1/l, *0287/2, *0287/3, 0287/4, *0288, *0289/a, *0289/b, *0289/c, *0289/d, *0289/g, *0289/h, *0290, *0291, *0292/1, *0292/2, *0294, *0295, *0296, *0297/1, *0297/2/a, *0297/2/b, *0298, *0299/a, *0299/b, *0299/c, *0300, *0301/1, *0301/2, 0302, 0303, 0304, 0305, 0306/1, 0306/2, 0307, *0308, 0309, 0310, *0311/1/a, *0311/1/b, *0311/2, *0311/3, *0311/4, *0312, *0313, *0314, *0315/a, *0315/b, *0315/c, *0316/a, *0316/b, *0316/c, *0317, *0318, *0319, *0320/a, *0320/b, 0320/c, *0321, *0322, 0323, *0324, *0326/a, *0326/b, *0326/c, *0326/d, *0327, *0328/1, *0328/2, *0328/3, *0328/4, *0329, *0330, 0331, 0332/2, *0332/3, *0332/4, *0333/1, *0333/2, *0333/4, *0334/1/a, *0334/2, *0335, *0337/1, *0337/2, *0338, *0339, *0340, 0341/2, *0341/3/a, *0341/3/b, 0341/3/c, *0341/5, *0341/6, *0341/7, *0342,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0343, *0344, *0345/a, *0345/b, *0345/c, *0345/d, *0346, *0347/b, *0348, *0349/4, *0350, *0351, *0352, 0353/a, 0353/b, *0354/2, *0354/3, 0354/4, *0355, *0356, *0357/a, *0357/b, *0358, *0359/a, *0359/b, *0359/c, *0360, *0361, *0362, *0363, *0364/a, 0364/b, *0364/c, *0364/d, *0364/f, *0365, *0366, 0368/2, *0368/3, *0368/4, *0368/5, *0369, *0370/1/a, *0370/1/b, *0370/2, *0371, *0372/2, *0372/3, *0372/4, *0372/5, *0373, *0376, *0377, *0378, *0379, *0380/a, *0380/b, *0380/c, *0380/d, *0381, *0382, *0384/1/a, 0384/1/b, *0384/1/c, *0384/1/d, *0384/2, *0385, *0386, *0387/1, *0387/10, *0387/11, *0387/12, *0387/13, *0387/2, *0387/3/a, *0387/3/b, *0387/3/c, *0387/4/a, *0387/5, *0387/6/a, 0387/6/b, *0387/6/c, *0387/7, *0387/8, *0387/9, *0388, *0389, *0390/1, *0390/2/a, *0390/2/b, *0390/2/c, *0390/2/d, *0390/2/f, *0390/2/g, *0390/2/h, 0391, *0392/1, *0392/2, *0392/3, *0392/4, *0392/5, *0392/6, *0392/7, *0392/8, *0392/9, *0395, *0396/1, *0396/2, *0398/2, *0399, *0400/1, *0400/10, *0400/11, *0400/12, *0400/13, 0400/14, 0400/15, 0400/16, 0400/17, *0400/18, *0400/19, *0400/20, 0400/21, 0400/22, 0400/23, 0400/24, *0400/25, *0400/3, *0400/4, *0400/5, *0400/6, *0400/7, *0400/8,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0400/9, *0402/a, *0402/b, *0402/c, *0402/d, *0403, *0404/5, *0404/6, *0406/10, *0406/11, *0406/12, *0406/13, *0406/14, *0406/15, *0406/16, *0406/9, *0407, *0408/1, *0408/10, *0408/11, *0408/12, *0408/13, *0408/14, *0408/15, *0408/16, *0408/17, *0408/18, *0408/19, *0408/2, *0408/3, *0408/4, *0408/5, *0408/6, *0408/7, *0408/8, *0408/9, *0409 Szentistván *0177, *0180/4, *0181/2, *0203/1, *0203/2, *0203/5, *0204, *0205/a, *0205/b, *0205/c, *0206, *0208/2, *0209/2, *0209/3, *0209/5, *0209/6, *0210/1/a, *0210/1/b, *0210/1/c, *0210/2, *0211, *0212, 0213, *0214/1, *0214/2, *0217/1, *0217/2, *0218, 0219, *0220/4, *0221/1, *0222, *0223, *0224, *0225, *0226, *0227, *0229, *0230, *0231/2, *0231/3, *0231/6, *0231/7, *0232, *0233/1, *0233/2, *0234/1, *0234/4, *0234/5, *0234/7, *0234/8, *0234/9, *0235/1, *0235/2, *0235/3, *0236, *0237, *0238, *0239, *0240/1, *0240/2, *0240/3, *0241/2, *0242/1/a, *0242/1/b, *0242/2, *0244, *0246 Tiszabábolna *0115/7, *0117, *0118/1, *0118/3, *0118/4, *0118/5, *0122, *0123/1, *0123/2, *0124, *0125/3, *0125/4, *0125/5, *0127, *0147/3, *0147/4, *0149, *0150/1, *0150/3, *0151/1/a, *0151/1/b, *0151/2, *0153, *0154/a,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0154/b, *0155, *0156/a, *0156/b, *0157, *0159, *0160, *0161, *0162, *0163, *0164, *0165/a, *0165/b, *0165/c, *0166, *0168, *0169, *0171, *0173, *0174, *0175, *0176, *0177, *0178/1, *0178/2, *0186, *0187, *02, *030/3, *030/4, *031/1, *031/2, *031/3, *032/1/a, *032/1/c, *032/1/g, *032/1/h, *032/1/j, *032/1/k, *032/1/l, *035 Tiszadorogma *014/b, *015/1, *015/2, 015/3, *016/1, *016/2, *016/3, *017/a, 017/b, *018/1/a, 018/1/b, *018/1/c, *019/1, *019/2/a, *019/2/b, *019/3, *020, *021/1, *021/2, *022, *023, *024/a, *024/b, 024/c, *025, *026, *027/a, *027/b, *027/c, *027/d, *027/f, *028, *033/a, *033/b, *033/c, 034, *035/a, *035/c, *035/d, *037/1/b, *037/1/c, *037/1/d, *037/1/f, 037/2, *038, *039/a, *039/b, *040, *041/a, *041/d, *043/1/c	
KE-5	Erdőterületek és fásítások	250,1	Ároktő *0111, *0137, *0138, *0140, *0141, *0143/5, *0143/7, *0149, *075 Gelej *0123/13/b, *0125/1, *0126/2/b, *0128/4, *0128/5/a, *0129/7/a, *0130/2/a, *0130/2/b, *0133, *0134/1/a, *0134/1/b, *0134/2, *0135, *0136/1/a, *0136/1/b, *0136/2, *0137/1/a, *0137/2, *0137/3, *0146/1/a, *0147, *0152/a, *0152/b, 0152/c, *0152/d, *0154/1, *0160/b, *0162/3/a, *0162/5 Mezőcsát *0173/10/c, *0173/10/f, 0173/10/g,	Gelej 5/A, 5/B, 5/D, 5/E Mezőcsát 10/B, 12/A, 12/B, 13/A, 13/B, 13/C, 13/D, 14/A, 14/B, 14/C, 14/D, 41/A Mezőnagymihály 10/B, 8/C, 8/D, 8/E, Négyes 2/A Tiszabábolna 14/A, 1/A, 1/B, 1/C, 1/D, 1/E, 1/F, 1/G, 1/H,

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0173/10/h, *0173/11, *0173/12, *0173/13, *0173/14, *0183/a, *0242/a, *0242/b, *0243, *0250/3/a, *0250/3/b, *0250/3/c, *0250/3/f, *0263, *0264/10, *0264/2, *0264/4, *0264/5, *0264/6, *0264/8, *0265, *0266/12, *0266/13, *0266/1/a, *0266/1/b, *0266/2, *0266/8, *0267, *0268/3, *0268/6, *0268/9, *0272/1/a, 0272/1/b, 0272/1/c, 0272/1/d, *0272/3, *0273, *0275/2, *0279/a, *0283/a, *0283/b, *0283/c, *0283/d, *0283/f, *0283/g, *0283/h, 0283/j, *0284, *0285/f, *0285/g, 0285/h, *0285/j, *0295/1/a, *0297, *0298, *0305, *0312/5, *0312/6, *0312/7, *0312/8, *0315/4/c, *0319/c, *0322, *0323/1, *0323/4/a, 0323/4/c, 0323/4/d, 0323/4/f, *0323/4/g, *0324, *0325/1, *0325/12, *0325/13, *0325/16/b, *0325/17/a, *0325/17/b, *0325/17/c, *0325/18, *0325/21/d, *0325/22, *0325/23/b, *0325/2/a, *0325/8, *0326/1, *0326/2, *0328, *0332/a, 0332/b, *0332/c, *0332/d, *0332/f, *0333, *0334, *0335/a, 0335/b, 0335/d, *0335/f, *0336/1, *0336/2/a, *0336/2/b Mezőkeresztes *0345, *0346/a, *0346/b, *0347 Mezőnagymihály *0115/a, 0115/b, *0115/c, *0117, *0119, *0120/a, *0120/b, *0120/c, *0121, *0122, *0123/a, *0123/b, *0124, *0126, *0127, *0128, *0129, *0130/a, *0130/b, *0131/a,	1/I, 1/J, 1/K, 1/L, 1/M, 1/N, 1/O, 1/P, 1/TI1, 2/B, 2/C, 2/D, 2/E, 2/G, 2/H, 2/I, 2/J, 2/K, 2/L, 2/M, 2/N, 2/NY1, 2/NY2, 2/O, 2/P, 2/Q, 2/R, 2/S, 2/T, 2/U, 2/ÚT1, 2/ÚT2, 6/A, 6/C, 7/A

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0132, *0133/3, *0133/4, *0136/a, *0136/b, *0136/c, *0137/1, *0137/2/a, *0137/2/b, 0137/3, *0137/4, *0137/5, *0140, *0147/1/a, *0147/2, *0152/24, *0153/1, *0153/2, *0153/4, *0159/3, *0166, *0181, *0187/1/a, *0187/1/b, *0187/2, *0196/2, *0196/3, *0196/6/c, *0196/6/g, *0196/7, *0197/1, *0198/1, *0198/2, *0198/4, *0199/11, *0199/12, *0199/13, *0199/14, *0199/15, *0199/2, *0199/4, *0199/5, *0199/9, *0203/2, *0204/1, *0205/2, *0209/2, *0209/3/a, *0209/3/b, *0209/3/c, *0210/1, *0210/2, *0210/3, *0211, *0222/22, *0222/25, *0222/26, *0222/28/a, *0222/3, *0222/31, *0222/32/a, *0222/34, *0222/35, *0222/36, *0222/40/b, *0222/41/c, *0268, *0270/b, *0276, *0295, *0296, *0297/2/a, *0297/2/b, *0311/1/a, *0311/1/b, *0312, *0315/b, *0334/1/a, *0334/2, *0336, *0337/1, *0337/2, *0338, *0339, *0341/3/a, *0341/7, *0372/4, *0389, *0390/2/a, *0390/2/d, *0396/1, *0396/2, *0400/25, *0402/a Négyes *0198 Szentistván *0234/4, *0234/5, *0234/9, *0235/3, *0237, *0239, *0240/1, *0244 Tiszabábolna *0115/7, *0123/1, *0125/3, *0125/4, *0127, *0150/3, *0153, *0177, *02, *030/3, *030/4, *032/1/a, *032/1/b, 032/1/c, *032/1/d, *032/1/f, *032/1/g,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*032/1/h, *032/1/j, *032/1/k, *032/1/l, *032/1/m, *032/1/n, *041/4, *041/5, *041/6/a, 041/6/b, *041/7/a, *041/7/b, *041/8, *041/9 Tiszadorogma *019/2/a, *019/2/b	
KE-6	Szántóterületek	2178,7	Ároktő *0119, *0129, *0130, *0133, *0134, *0136/3, *0136/5, *0136/6, *0136/7, *0137, *0138, *0141, *0142, *0143/5, *0143/6, *0147, *0149, *0252/1/n, *0260, *0264 Gelej *0134/2, *0135, *0136/2, *0137/1/a, *0137/2, *0137/3, *0139/1/d, *0139/2, *0141/2, *0152/a, 0152/n, *0154/1, *0154/2, *0162/3/a, 0162/4, *0162/5 Mezőcsát *0173/10/c, *0173/10/f, *0173/11, *0173/12, *0173/13, 0173/14, 0173/3, *0174/1, *0175/a, 0175/b, 0175/c, 0177/10, 0177/11, *0177/12, 0177/2, 0177/3, 0177/4, 0177/5, 0177/6, 0177/7, 0177/8, *0178, 0179/12, 0179/13, 0179/14, 0179/15, 0179/2, 0179/4, 0179/5, 0179/6, 0179/7, 0179/8, *0179/9/a, *0179/9/b, *0179/9/c, *0180, 0181/10, 0181/2, 0181/3, 0181/4, 0181/5, 0181/6, 0181/8, *0182, *0183/a, *0191/3/a, *0250/3/a, 0264/10, 0264/11, 0264/12, 0264/13, *0264/4, 0266/12, 0266/13, *0266/1/b, 0266/2, *0266/3, 0266/4, 0266/6, *0268/1, *0268/3, 0268/4, 0268/6, *0268/7, *0268/8/a, *0268/8/b, *0268/8/c, 0268/9, *0270/1, 0270/2, *0270/3, *0271, 0272/3, *0275/2,	-

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0275/3, *0281/2, *0283/a, *0283/b, *0283/h, *0284, *0285/a, *0285/c, *0285/d, *0285/f, *0285/g, *0286/a, 0293/4, *0295/10, 0295/4, 0295/7, *0295/8, *0295/9, *0312/4, *0312/5, *0312/6, *0323/4/a, *0324, *0325/1, *0325/12, *0325/13, *0325/14, *0325/15, *0325/16/a, *0325/16/b, *0325/17/c, *0325/19/a, *0325/19/b, *0325/20/a, *0325/20/c, *0325/21/a, *0325/21/b, *0325/21/c, *0325/21/d, *0325/22, *0325/23/a, *0325/23/b, *0325/2/a, *0325/2/b, *0325/3, *0325/5, *0325/6, *0325/7, *0325/8, *0332/a, *0334, *0349/3/h Mezőkeresztes *0336, *0340/1, *0341, *0342, *0346/a, *0347 Mezőnagymihály *0128, *0130/a, *0133/3, *0133/4, *0133/7, *0133/8, *0136/c, *0137/1, *0137/2/a, *0137/2/b, *0147/1/b, *0152/24, *0153/1, *0153/2, *0153/4, *0159/1, *0159/2, *0165, *0187/1/b, *0187/1/c, *0190, *0194/a, *0194/b, *0196/6/a, *0196/6/b, *0196/6/c, *0196/6/d, *0196/6/f, *0196/6/g, *0199/12, *0199/14, *0199/15, *0207/1/b, *0207/2/a, *0207/2/b, *0209/1/b, *0209/3/b, *0209/3/c, *0222/28/a, *0222/31, *0222/32/a, *0222/40/b, *0222/41/c, *0233/b, *0234, *0241, *0242/b, *0243/a, *0243/b, *0252/1/b, *0252/1/d, *0265/a, *0265/b, *0265/c,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0269, *0270/b, *0270/c, *0280/2, *0282, *0284/a, *0284/b, *0285, *0287/1/b, *0287/1/c, *0287/1/f, *0287/1/g, 0287/1/h, *0288, *0289/b, 0289/c, 0289/f, 0289/g, *0294, *0299/b, *0299/c, *0301/2, *0311/1/a, *0311/1/b, *0311/1/c, *0315/b, *0320/a, *0320/b, *0326/a, *0326/c, *0334/1/a, *0334/1/b, *0336, *0337/2, *0344, *0345/a, *0345/b, *0345/d, *0346, *0347/a, *0347/b, *0348, *0355, *0356, *0357/a, *0359/b, *0364/c, *0364/d, *0365, *0370/1/b, *0390/2/a Négyes *0198, *0199/1 Szentistván *0177, 0201/a, *0201/b, *0203/1, *0204, *0205/a, *0205/c, *0209/2, *0209/5, *0214/1, 0214/2, 0217/2, *0218, *0220/1, *0220/2, *0220/3, *0220/4, *0221/1, *0221/4, *0221/5, *0225, *0226, *0233/2, *0233/3, *0236, 0249, 0256, *0257, 0258/1, 0258/2, *0259, 0260/1, 0260/2, *0261, *0262/10, 0263/27 Tiszabábolna *0115/7, *0123/1, *0123/2, *0125/3, *0125/4, *0125/5, *0145/2, *0147/3, *0147/4, 0150/1, *0150/3, *0178/1, *030/2/a Tiszadorogma *027/d	
KE-7	Antropogén élőhelyek.	230,5	Ároktő *0111, *0115, *0116, 0117, *0118, *0119, *075 Gelej *0123/13/b, *0123/13/c, *0123/14, *0125/2, *0126/2/b, *0128/5/a, *0128/6, *0128/7, *0128/8/a, *0128/8/b, *0128/8/c, *0128/9, 0129/6, *0129/7/a, *0133, *0136/1/a,	Tiszabábolna 2ÉP, 2VF

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0136/1/b, *0137/1/a, *0137/1/f, *0139/1/a, *0140, *0141/1/a, *0141/1/d, 0142/2, 0142/3, *0142/4/c, *0142/4/d, *0142/4/f, *0142/4/g, *0142/4/j, *0143/1, *0144/2, 0144/4, *0144/6/a, *0144/6/b, *0144/6/c, *0144/7, 0148/1, *0148/2/a, *0149, *0150/1/a, *0150/3, *0152/a, *0152/k, *0152/p, *0153, *0154/1, *0156, *0157, *0160/a, *0160/b, *0161, *0162/1 Mezőcsát *0158/1, *0158/2, *0173/10/a, *0173/10/b, *0173/10/c, *0173/10/d, *0173/10/f, *0173/11, 0173/2, *0173/3, 0173/5, *0174/1, *0174/2/a, 0174/2/b, *0174/3, *0175/c, *0175/d, *0183/a, 0191/2, *0191/3/a, *0264/2, *0264/6, *0264/8, *0265, *0266/13, *0266/1/b, *0266/2, *0266/5, *0266/8, *0266/9, *0267, *0268/1, *0268/2, *0268/4, *0268/6, *0268/7, *0268/8/a, *0269, *0272/1/a, *0272/1/b, *0272/3, *0273, *0275/4, *0276, *0277, *0278, *0279/a, *0280, *0281/1, *0283/a, *0283/g, *0285/a, *0285/c, *0285/d, *0285/f, *0285/g, *0285/j, *0287, *0293/3/a, *0293/3/d, *0293/3/f, *0293/4, *0294, *0295/1/a, *0295/2, 0295/3, *0295/4, *0295/6, *0296, *0297, *0298, *0305, *0311, *0312/5, *0312/6, *0314, *0317/1, *0317/2, *0318, *0319/a, *0320, *0321/a, *0322, *0323/1, *0323/4/a, *0323/4/g, *0326/1, *0328, *0330, *0331, *0332/a, *0335/f, *0336/2/a, *0337, *0338, *0339/1/a, *0339/1/b,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0339/1/c, *0339/2, *0339/3, *0344, *0345, *0346, *0347/a, *0347/b, *0347/c Mezőkeresztes *0336, *0337/2, *0338, *0339, *0340/1, *0340/2, *0342, *0345, *0346/a, *0347, *0351/1, *0352 Mezőnagymihály *0113, *0114, *0115/a, *0116, *0122, *0133/4, *0133/8, *0140, *0147/1/a, *0151, *0152/24, *0152/3, *0153/2, *0153/3, *0153/4, *0154/2, *0154/4, *0157, *0166, *0181, *0183, *0184/2, *0184/4, *0184/5, *0184/6, *0186, *0187/1/a, *0187/1/b, *0187/1/c, *0187/2, *0190, *0194/a, *0194/b, *0194/c, *0196/2, *0196/6/a, *0196/6/c, *0196/6/f, *0196/6/g, *0196/7, *0198/1, *0199/11, *0199/12, *0199/13, *0199/14, *0199/15, *0199/8, *0202, *0203/2, *0204/1, *0205/2, *0206, *0207/1/b, *0207/1/d, *0208, *0209/1/a, *0209/1/b, *0209/1/d, *0209/2, *0209/3/a, *0209/3/b, *0209/3/c, *0210/1, *0210/2, *0210/3, *0211, *0213, *0214, *0215/b, *0215/c, *0216, *0219, *0222/40/b, *0224/1, *0225, *0226/10, *0226/11, *0226/13, *0226/3, *0226/4, *0226/5, *0226/6, *0226/7, *0226/8, *0226/9, *0227, *0228/2, *0228/4, *0228/5, *0241, *0242/c, *0243/c, *0248/14, *0248/2, *0248/4, *0248/5, *0248/6, 0251/2/a, *0251/2/b, *0252/1/d, 0252/2, *0265/a, *0266, *0267, *0268, *0270/b, *0276, *0280/2,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			*0287/1/g, *0288, *0289/a, *0290, *0291, *0292/1, *0292/2, 0293, *0294, *0295, *0296, *0297/2/a, *0308, *0311/1/a, *0315/a, *0316/a, *0316/b, *0316/c, *0317, *0318, *0319, *0320/a, *0322, *0328/1, *0328/2, *0329, *0332/3, *0334/1/a, *0334/2, *0336, *0337/1, *0337/2, *0338, *0339, *0340, *0341/5, *0341/6, *0341/7, *0342, *0343, *0344, *0345/a, *0345/b, *0346, *0349/4, *0352, *0354/3, *0355, *0356, *0358, *0359/b, *0359/c, *0360, *0361, *0362, *0363, *0368/3, *0368/4, *0368/5, *0369, *0370/1/a, *0371, *0372/2, *0372/3, *0372/4, *0372/5, *0373, *0376, *0379, *0380/a, *0381, *0382, *0384/1/a, *0384/2, *0390/1, *0390/2/a, *0390/2/b, *0390/2/c, *0395, *0396/1, *0396/2, *0398/2, *0399, *0400/1, *0400/25, *0400/7, *0400/8, *0402/a, *0402/b, *0402/c, *0404/27, *0404/28, *0404/29, *0405, *0406/1, *0406/2, *0408/19, *0409 Szentistván *0204, *0207, *0209/2, *0209/5, *0214/1, *0217/1, *0218, *0221/1, *0222, *0223, *0224, *0226, *0227, *0229, *0230, *0231/2, *0231/3, *0231/6, *0231/7, *0232, *0233/1, *0233/2, *0234/1, *0234/4, *0234/5, *0234/7, *0234/9, *0235/1, *0235/2, *0235/3, *0236, *0237, *0238, *0239, *0240/1, *0241/2, *0242/1/a, 0242/1/b, *0244	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			Tiszaábolna *0123/2, *0124, *0125/4, *0127, *0147/3, *0147/4, *0149, *0150/1, *0150/2, *0150/3, 0151/1/a, 0151/1/b, *0151/2, *0162, *0177, *0178/1, 0178/2, 0180, *02, *032/1/a, *032/1/b, *032/1/c, *032/1/d, *032/1/f, *032/1/g, 032/1/m, 032/1/n Tiszadorogma *015/1, *015/2, *018/1/a, *018/1/c, 018/2, *019/1, *021/1, *021/2, *025, *026, *027/c, *027/d	

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, tehát a területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó. A tervezési terület teljesen átfed Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzettel, így a *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvényt (Tvt) védett területekre vonatkozó passzusait is figyelembe kell venni.

A tervezési terület adottságait tekintve agrárterületnek tekinthető. A fasorok, facsoportok és mélyebb fekvésű területek (mocsarak, csatornák, árkok) kivételével a parcellák támogathatók a Mezőgazdasági Parcella-azonosító Rendszerben (MePAR). A területek jelentős része állami tulajdonban és nemzeti parki vagyongazdálkodásban található, melynek egy részén bérlők gazdálkodnak. A Batúz-tanya környékén a nemzeti park igazgatóság természetvédelmi területkezelést végez (Furioso-North Star ménes fenntartásával).

A tervezési terület jelentős részben érinti a Borsodi-Mezőség Magas Természeti Értékű Terület (MTÉT). Az MTÉT területek kijelöléséről, lehatárolásának módjáról az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról szóló, mai napig hatályos 2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet gondoskodik. A támogatásra jogosult immár MTÉT területen az érdeklődők önként vállalkozhatnak emelt szintű és emelt támogatási összegű szántóföldi és gyepterületeket célzó tematikus előírás csoportokat, miközben az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések további lehetőségei is adóttak számukra.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai

Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végeztével – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. és 2022. évekre átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti években a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2023-tól indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetők el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előíráscsoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár, biotikus károsítás) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A terület adottságai (ingatlan- és erdészeti nyilvántartás, tulajdonviszonyok) függvényében az alábbi releváns, a tervezési területen is elérhető támogatások adhatók meg (kiemelten az erdészeti szektorra):

KAP II. pillér

Élőhelykezeléssel összefüggő mezőgazdasági támogatások

- 1) VP-4-10.1.1-15, VP-4-10.1.1-16 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
- 2) VP-4-10.1.1-21 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
- 3) VP-4-11.1.-11.2.1-15, VP-4-11.1.-11.2.1-18, VP-4-11.1.-11.2.1-21 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása
- 4) VP4-12.1.1-16 Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

Erdészeti támogatások

- 1) VP4-12.2.1-16 Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- 2) VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása
- 3) VP5-8.1.1-16 Erdősítés támogatása
- 4) VP4-15.1.1-17 Erdő-környezetvédelmi kifizetések
- 5) VP5-8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások
- 6) VP4-15.2.1.1-16 Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése
- 7) VP4-15.2.1.2-17 Erdészeti genetikai erőforrások fejlesztése
- 8) VP5-8.3.1-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A jelenleg is elérhető támogatási programokkal a terület fenntartó kezelése elvileg megvalósítható (lásd Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó kötelező földhasznosítási előírások). Mivel távlati természetvédelmi célként fogalmaztuk meg a mozaikos élőhelyek fenntartását és fejlesztését (mely együtt járhat nem záródott erdő-gyep struktúrák kialakításával), ez mindenképp nevesítendő a jövőbeli agrár-erdészeti támogatási rendszerekben.

A terület tulajdonosi és földhasznosítási adottságaiból adódóan, illetve mert a jelenlegi támogatási rendszer hatékonyságára vonatkozó részletes vizsgálati eredmények nem állnak rendelkezésre, a fentebb felsoroltak megerősítéséhez, illetve újabb agrártámogatási jogcímek kidolgozásához megalapozott, részletes javaslatot nem tudunk tenni. Új javaslatok teljes körű kidolgozásához előbb a működő támogatási programok hatékonyságáról kellene reális helyzetképet kapnunk, s ehhez kellene vizsgálni a jelenlegi támogatás-igénylések és támogatottság mértékét, a futó programok megfelelőségét. Mindezekről függetlenül ugyanakkor megfogalmazható néhány olyan támogatási célterület, amelyek figyelembe vételével a 2020-tól kezdődő európai uniós támogatási ciklus időtartamára – önállóan vagy más programokba integráltan – a tervezési terület közösségi jelentőségű természeti értékeinek fenntartása érdekében (összhangban a fenntartási tervben megfogalmazott természetvédelmi célkitűzésekkel) részletes, operatív módon működő (akár az állami tulajdonú területek vagyongazdálkodói számára is elérhető) támogatási jogcímek dolgozhatók ki:

- Inváziós lág- és fás szárú növényekkel fertőzött gyepterületek kaszálással történő kezelése, a gyomfertőzöttség mérséklése, visszaszorítása.
- Fásorok, cserjés és füves mezsgyék kialakítása, fenntartása.

3.3.2. Pályázatok

Megvalósult természetvédelmi célú projektek a tervezési területen:

Élőhelyvédelem és -helyreállítás, vonalas létesítmények természetkárosító hatásának mérséklése című pályázati konstrukció (KEOP-7.3.1.2/09-11) keretében „*Kunhalmok és földvárak rehabilitációja a BNPI Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén megyei területein*” című pályázat keretében a földvárak és kunhalmok formai rekonstrukciójára, részben pedig – főleg kunhalmok esetében – a gyepterületi visszatelepítésére került sor.

Megtörtént a terület megosztása és régészeti dokumentálása, a művelési ágból való kivonása és megvásárlása azoknál a projektelemeknél, ahol az érintett földtani érték esetében a területnek nem a BNPI a vagyongazdálkodója. A projekthez kapcsolódóan, a tájékoztatást és az ismeretterjesztést szolgáló bemutatóhelyek kialakítása is megvalósult.

Élőhelyvédelem, -helyreállítás, vonalas létesítmények természetkárosító hatásának mérséklése című pályázati konstrukció (KEOP-7.3.1.2-09), „Elektromos szabadvezetékek természetbarát átalakítása” alcél keretében „*Madarakra veszélyes 20 kV-os vezetékszakaszok madárbarát szigetelése a Dél-Borsodi Tájegységben*” című pályázat keretében (Azonosító szám: KEOP-7.3.1.2/09-2010-0055) vezetékszakaszok madárbarát átalakítása történt meg a 2013-tól 2015-ig terjedő időszakban.

Élőhelyvédelem, és -helyreállítás, vonalas létesítmények természetkárosító hatásának mérséklése című pályázati konstrukció keretében „*Vizes élőhelyek rekonstrukciója a BNPI működési területén: A Dél-borsodi tájegység tájrehabilitációja II. ütem*” (Azonosító szám: KEOP-3.1.2/2F/09-2010-0027) című projekt keretében 2011 és 2014 között a térség adottságaihoz igazodó komplex élőhely fejlesztési tevékenység valósult meg. A projekt a Borsodi-Mezőség területén a már megkezdett komplex vizes élőhelyrehabilitációk folytatása. A vizes élőhely rehabilitáció I. ütem létesítményeinek műszaki átadás – átvétele 2004. június 15-én történt meg. Az elsődleges fő elem (II. ütem) a vizes élőhelyek vízellátásának biztosítása. A projekt keretében a területet behálózó folyómeder maradványok, és az azokban vezetett belvízelvezető csatornarendszer műtárgyakkal történő „belépcsőzése”, és ennek segítségével a kívánatos mennyiségű csapadékvíz visszatartása történt meg a területen. Ezen műtárgyak egy része egyben a természetvédelmi kezelést szolgáló tevékenység segítése céljából kialakításra

kerülő úthálózat átjárója is lett (lesz). A beruházással lehetőség nyílt a szikes tavakkal rokon nyílt, sekély vizű élőhelyek, mély nyílt vizű folyómeder maradványokban kialakuló tavak, illetve sűrűbb vegetációjú mocsarak kialakítására. A tevékenység másik fő eleme a térség fás vegetációjának a rekonstrukciója, ami leginkább a folyómeder maradványokat szegélyező erdősávok és a kis pusztai szárnyékerdők felújítását, kialakítását célozta meg.

A „*Borsodi Mezőség Dél-borsodi Tájegység komplex élőhely rehabilitációs program II. ütemének*” kivitelezési munkáihoz a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság engedélyes részére az Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 9582-24/2010. számon adott vízjogi létesítési engedélyt, amelyet a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság kérésére a Felügyelőség 6273-3/2013. számon módosított.

A II. ütem kiviteli munkáinak készjelentése után a műszaki átadás – átvétel 2013. november 19-én megtörtént.

A Parlagi sas védelme Magyarországon (LIFE10 NAT/HU/000019) projekt célkitűzéseinek elérése érdekében a nemzeti park igazgatóság természetvédelmi őrszolgálat a tervezési területen is előforduló parlagi sas (*Aquila heliaca*) territóriumok fokozott ellenőrzését és a veszélyeztető tényezők, különös tekintettel a mérgező esetek feltárását végezte (a projekt lezárult 2016-ban). A pályázat fenntartási szakaszában a természetvédelmi őrszolgálat munkatársai az elkészült protokollok alapján végzik a fészkelő állomány folyamatos monitorozását és – szükség esetén – ellátják a kármentesítő feladatokat. A pályázatban vállalt feladatok a projekt lezárulta után is folynak, a projektben elfogadott protokollokat követve.

A kék vércse védelme a Kárpát-medencében (LIFE11/NAT/HU/000926) pályázat legfőbb eleme a faj számára kedvező élőhelykezelési gyakorlati módszerek megvalósítása egy adott mintaterületen, de a projekt egyéb védelmi akciói, úgymint a mesterséges költőtelepek kialakítása, a meglévők kontrollja, valamint a fajjal kapcsolatos monitorozási tevékenység révén a tervezési terület is közvetlenül érintett. A fenntartási szakaszban folyik a mesterséges költőtelepek (költőládák) karbantartása, felújítása, szükség esetén bővítése, valamint a költőállomány folyamatos monitorozása és az őszi gyülekezés nyomon követése.

A szalakóta védelme a Kárpát-medencében (LIFE13/NAT/HU/000081) projekt célja a Kárpát-medence szalakóta (*Coracias garrulus*) populációjának megerősítése és hosszú távú fenntartható védelmének megalapozása. A tervezési terület a fatelepítési, fészkelőhely-felmérési, valamint odúkihelyezési és monitorozási jellegű akciók által érintett (a projekt 2020.03.31-án zárult).

Folyamatban lévő természetvédelmi célú projektek a tervezési területen:

A tűzok határon átnyúló védelme Közép-Európában (LIFE/NAT/AT/000834) folyamatban lévő projekt keretében a tervezési terület vonatkozásában, mint fő projekttevékenység, a fajt veszélyeztető predációs nyomás felmérése és az abból adódó problémák kezelése (pl. csapdázás) valósul meg (a projekt 2023.12.31-én zárul).

Az Őshonos fafajok a hazai erdőkbe – Tájidegen erdőállományok és fásítások átalakításának megkezdése, erdők természetvédelmi kezelése a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság területén (KEHOP-4.1.0-15-2016-00062) projekt keretében a Szilpusztai-erdő területén idegenhonos faállomány (akácok) átalakítása folyik (a projekt 2023. 09. 28-án zárul).

Tervezett jövőbeli természetvédelmi célú projektek a tervezési területen:

A Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program „Élőhelyek és fajok természetvédelmi helyzetének javítása, a természetvédelmi kezelés és bemutatás infrastruktúrájának fejlesztése” témacímű tengelyét (KEHOP-4.1.0) érintő komplex élőhelyfejlesztési pályázat előkészítés alatt van a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság gesztorságában („Komplex élőhelyfejlesztési program a Dél-Borsodi Tájegység területén: élőhely-rehabilitáció (fa- és gyeptelepítések), vizes élőhely-rekonstrukció, invazív fajok visszaszorítása” témacímen). A projekt későbbi megvalósítása során elérhető lesz a célterületeken a vizes élőhelyek rehabilitációja, a puszta vízháztartásának javításával az élőhelyek megtartása, illetve állóvizekhez, forrásokhoz, illetve vízfolyásokhoz kötődő közösségi jelentőségű, illetve védett és fokozottan védett fajok, valamint veszélyeztetett élőhelyek természetvédelmi helyzetének javítása.

Jelen projekt célja a Dél-borsodi Tájegység területén egy komplex tájrehabilitációs program kidolgozása vizes élőhelyek rehabilitációjával, LIDAR felmérésre alapozott vízborítási modell felhasználásával, inváziós fajok visszaszorításával, őshonos növények visszatelepítésével. A tájrehabilitációs program keretében kotrások, mederrendezések, természetvédelmi szempontból szükségtelen vízlevezető árkok betömése kerül megtervezésre, gémes kutak, kutak felújítása, használatba vétele, a tájegység tájképi értékének megőrzése céljából tanyák tájba illő felújítása, utak felújítása, tájsebek megszüntetése kerül kidolgozásra.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A tervezési folyamat során a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság honlapján folyamatosan frissülő tematikus aloldalt alakítottunk ki, ahol a területekkel kapcsolatos alapinformációk mellett a (véleményezhető) egyeztetési tervdokumentációt is elérhetővé tettük pdf formátumban: <https://www.bnpi.hu/hu/natura-2000-fenntartasi-tervek>

Eszköz típus	Alkalmazott dokumentáció	Mutatók	Időpont
Érintettek levélben és/vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	BNPI Iktatórendszer (ügyiratszám), feladást igazoló szelvényről másolat, e-mail visszaigazoló tértivevény	Üisz: 2724/1/2021. 41 db levél kiküldése érintetteknek + elektronikus levél (ismert címek esetén)	2021.08.25
Önkormányzati közzététel	Igazolás az önkormányzat részéről	Üisz: 2724/1/2021.	2021.08.25
Honlap	Elérhetősége, adatfeltöltés dátuma	https://www.bnpi.hu/hu/natura-2000-fenntartasi-tervek	2021.08.24

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Célcsoport	Szervezetek, képviselő
Gazdálkodók, területhasználók (mezőgazdaság)	falugazdászok révén; magántulajdonnal rendelkezők (13 gazdálkodó); Tiszatáj Közalapítvány
Vadgazdálkodók	Vadászatra jogosult: 2 vadászatra jogosult bejegyzett vadgazdálkodó:

	• Szentistváni Aranyfácán Vt. • Mezőcsáti Hubertus Vt.
Önkormányzatok	nevesítve: • Ároktő község önkormányzata • Gelej község önkormányzata • Mezőcsát város önkormányzata • Mezőkeresztes város önkormányzata • Mezőnagymihály község önkormányzata • Négyes község önkormányzata • Szentistván község önkormányzata • Tiszabábolna község önkormányzata • Tiszadorogma község önkormányzata
Hatóságok	nevesítve: • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Hatósági Szolgálat • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Erdészeti Osztály • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Földművelésügyi Osztály • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztály • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály
Civil szervezetek, köztestületek	nevesítve: • Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Igazgatósága • Országos Magyar Vadászkamara Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területi Szervezete • Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület • Szalakóta Egyesület • Bese Természetvédelmi Egyesület
Kezelők, egyéb szolgáltatók	nevesítve:

	• Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság • FGSZ Földgázszállító Zrt. • Magyar Közút Nonprofit Zrt. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Igazgatóság
Helyi lakosság	Az érintett települések lakosai

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály (Miskolc) BO/32/07877-2/2021. ikt. számon kiadott véleményében jelezte, hogy a „*fenntartási tervben megfogalmazott kezelési javaslat, stratégia elősegíti a természetvédelmi célkitűzések megvalósítását. A Főosztály – illetékességi területét illetően – a fenntartási tervben foglaltakkal egyetért, annak elfogadását támogatja*” (BNPI ikt. sz. 2724/4/2021.).

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály (Miskolc) 19134/2021. ikt. számú levelében megállapította, hogy a „*Borsodi-Mezőség (HUBN20034) tervezési terület Natura 2000 fenntartási terve ellen földvédelmi szempontból kifogást nem emelek*”. (BNPI ikt. sz. 2724/7/2021.)

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztálya (Miskolc BO/25/02064-2/2021. ikt. számon adott véleményt és adatszolgáltatást (BNPI ikt. szám: 2724/6/2021.). A véleményezés alapján a Natura 2000 tervdokumentációban pontosításra kerültek a régészeti lelőhelyek megnevezései (Natura 2000 fenntartási terv 1.6 fejezete ill. 3. sz. melléklet).

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Erdészeti Osztály (Miskolc) BO/34/3907-2/2021. ikt. számú adott véleményt. Az észrevételek alapján a főbb tervmódosítások az alábbiak voltak (BNPI ikt. sz. 2724/3/16/2021):

a Natura 2000 terv „3.2. Kezelési javaslatok – B) Gazdálkodáshoz köthető, általános javaslatok „Erdőgazdálkodás” pontja pontosításra került, így a csatornákat kísérő puhafás ligeterdők felújítására és telepítésére vonatkozó javaslat összhangba került a KE-5 kezelési egységnél tett javaslattal.

KE-5 kezelési egység: Idegenhonos fafajú erdők” fejezetben a fenyvesek átalakítására vonatkozó megállapítás (ennek ütemére, lokalizációjára) pontosításra került.

ugyanebben a fejezetben (Erdőterületek és fásítások) az üzemmódváltással kapcsolatos észrevétel bedolgozásra került, az alábbiak szerint: „*A tervezési területen lévő természetszerű erdők természetvédelmi kezelése az üzemmódváltással valósítható meg teljes körűen. A jelenleg túlnyomóan vágásos üzemmódban lévő őshonos erdők közül a gyenge termőhelyeken lévő erdőket faanyagtermesztést nem szolgáló, a vegyeskorú erdőket örökerdő, míg az egykorú, illetve az idegenhonos fajokkal elegyes őshonos erdőket átmeneti üzemmódban javasolt kezelni.*”

Az Észak-Magyarországi Vízügyi Igazgatóság (Miskolc) az É2020-2614-009/2021. hiv. számú levelükben jelezte, hogy a tervdokumentáció ellen kifogást nem emel (BNPI ikt. szám: 2724/5/2021.). A tervkészítő az egyeztetési dokumentáció elkészítést megelőzően megkereste a vízügyi kezelőt, aki adatszolgáltatást nyújtott a tervezési terület vonatkozásában (É2020-2614-004/2020. ikt. számon; BNPI ikt. sz. 3361/1/2020). Az adatszolgáltatás információi, jogszabályi előírásai így már az egyeztetési dokumentációba bekerültek.

4. Felhasznált irodalom

- Baranyi T., Korompai T., Józsa Á. Cs. & Kozma P. (2006b): *Gortyna borelii lunata* (Freyer, 1838). In: Varga Z. (szerk.): *Natura 2000 fajok kutatásai. I. tanulmánykötet. Dél-Nyírség-Bihari Tájvédelmi és Kulturális Értéktörző Egyesület, Debrecen*: 3–69.
- Bölöni J., Molnár Zs., & Kun A. (szerk.) (2011): *Magyarország élőhelyei. Vegetációtípusok leírása és határozója (ÁMÉR 2011). MTA ÖBKI Vácrátót* 439 pp.
- Cserkész T. (2007): High relative frequency of *Sicista subtilis* (Dipodidae, Rodentia) in owl-pellets collected in Borsodi Mezőség (NE Hungary). *Folia Historico Naturalia Musei Matraensis* 31: 173–177.
- Cserkész T., Aczél-Fridrich Zs., Hegyeli Zs., Czabán D., Sugár Sz., Horváth O. & Sramkó G. (2013): Rediscovery of Hungarian Birch Mouse (*Sicista subtilis trizona*) in Transylvania (Romania) with phylogenetic analysis validating its taxonomic separateness. *Mammalia* 79(2): 215 – 224.
- Cserkész T., Kitowski I., Czochra K. & Rusin M. (2009): Distribution of the Southern Birch Mouse (*Sicista subtilis*) in East-Poland. Morphometric variations in discrete European populations of superspecies *S. subtilis*. *Mammalia* 73(3): 221–229.
- Cserkész T., Török H. A., Farkas J., Bodnár M. & Seres N. [2010]: Második csíkos szöcskegér (*Sicista subtilis trizona*) fajmegőrzési terv 2010–2014. [Bükki Emlőstani Kutatócsoport Egyesület. Eger].
- Danszky I. (szerk.) (1963): *Magyarország erdőgazdasági tájainak erdőfelújítási, erdőtelepítési irányelvei és eljárásai V. Északi-középhegység erdőgazdasági tájcsoport. – Országos Erdészeti Főigazgatóság, Budapest*, 817 pp. + 1 térkép + XXXII.
- Dövényi Z. (szerk.) (2010): *Magyarország kistájainak katasztere. (2., átdolgozott és bővített kiadás) – Budapest, MTA Földrajztudományi Kutatóintézet*, 876 pp.
- Endes, M. & Harka, Á. (1987): A Heves-Borsodi-síkság gerincesfaunája. *Tiszai Téka* 2. Kiadja a Heves Megyei Múzeumok Igazgatósága, Eger, p. 31–36.
- Frank T. (szerk.) (2000): *Természet–Erdő–Gazdálkodás. (Az MME Könyvtára 16.) – MME & Pro Silva Hungaria Egyesület, Eger*, 214 pp.
- Halász G. (szerk.) (2006): *Magyarország erdészeti tájai. – Állami Erdészeti Szolgálat, Budapest*, 154 pp. + 1 térkép
- Haraszty L. (szerk.) (2014): *Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon. - Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány, Csákvár*, 956 pp.
- Harka Á. & Sallai Z. (2004): *Magyarország halfaunája. Nimfea Természetvédelmi Egyesület, Szarvas*. 269 pp.
- Király G., Molnár Zs., Bölöni J., Csiky J. & Vojtkó A. (szerk.): *Magyarország földrajzi kistájainak növényzete. MTA ÖBKI. Vácrátót*.
- Korompai T. & Kozma P. (2005): A *Gortyna borelii lunata* (Freyer, 1843) elterjedésének vizsgálata a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén (Lepidoptera: Noctuidae). *Folia Historico Naturalia Musei Matraensis* 29: 185–188.
- Marosi S. & Somogyi S. (szerk.) (1990): *Magyarország kistájainak katasztere I-II. MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest*.
- Marosi S. & Szilárd J. (szerk.): *Magyarország tájföldrajza 2. A tiszai Alföld. Akadémiai Kiadó, Budapest*.
- Takács P., Nagy S.A. & Dévai Gy. (2004) Halállományok antropogén hatásra bekövetkező fajkészlet-változásai a Bükkalja és a Borsodi-mezőség kisvízfolyásaiban. *Halászatfejlesztés* 29: 125–135.
- Varga Z. (1990): *Lepkék (Lepidoptera) rendje. – In: Rakonczay Z. (ed.): Vörös könyv, p. 188 – 244.*

Földművelésügyi Minisztérium, Környezetügyért Felelős Helyettes Államtitkárság
Természetmegőrzési Főosztály (szerk.) (2018): Útmutató a Natura 2000 fenntartási
tervek készítéséhez. – Budapest, 40 pp.

Világháló helyek:

<http://www.termeszetvedelem.hu/>

<http://www.natura2000.hu/hu>

<http://bnpi.hu/naturaterv>

http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal

<http://natura2000.eea.europa.eu>

https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatosag/erdeszeti_szakteruletek/erdotervezes/korz_erd

<https://www.mepar.hu/mepar/>

<http://ova.info.hu/ujvgtajak.html>

<http://www.utadat.hu/>

<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

<http://turistautak.hu/>

<http://www.novenyzetiterkep.hu>

5. Melléklet (tervdokumentáció 1.6. fejezetéhez)

A tervezési területen található nyilvántartott régészeti lelőhelyek listája⁸

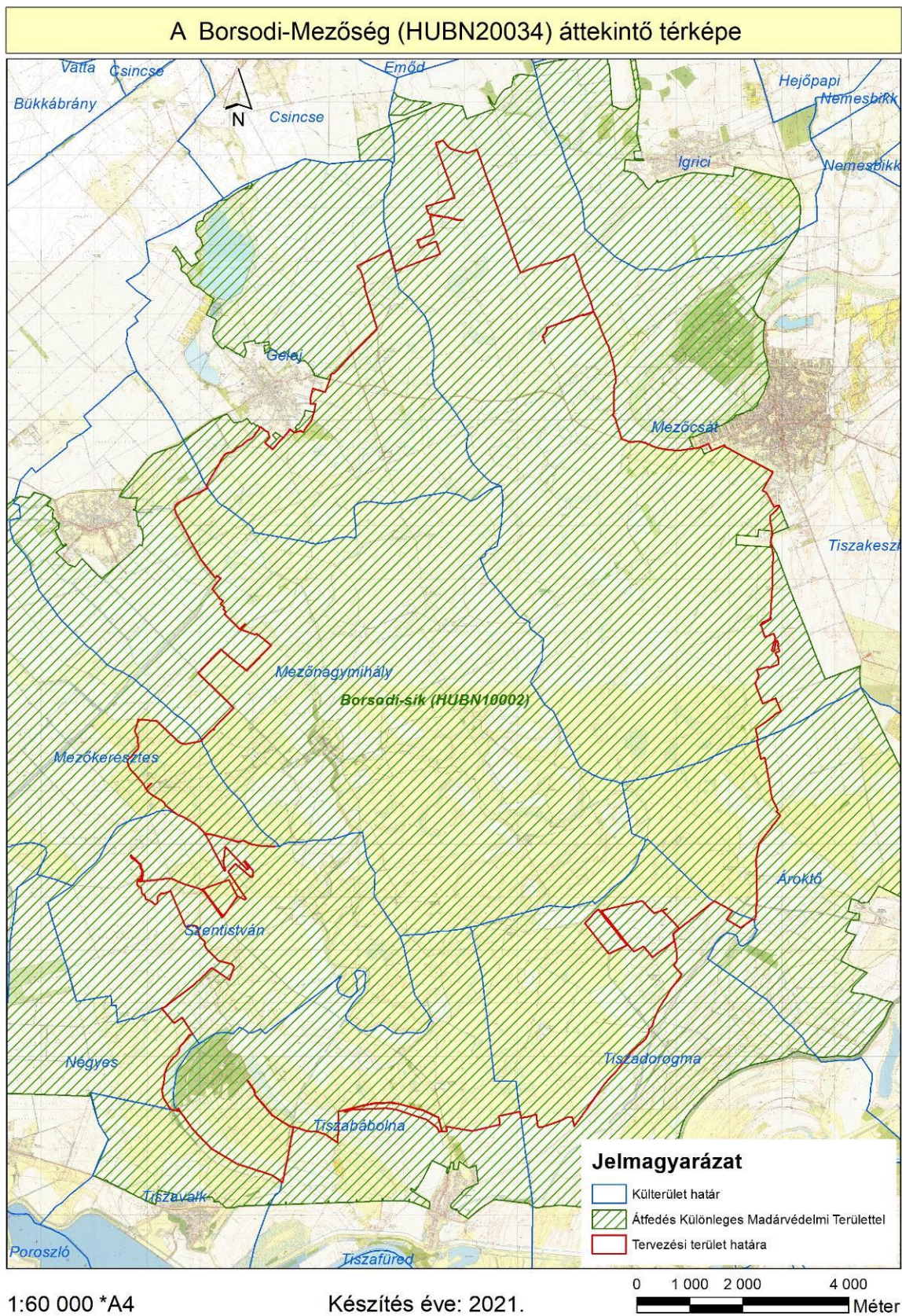
Azonosító	Megye	Település	Név
80949	Borsod-Abaúj-Zemplén	Ároktő	Mogyorós
16595	Borsod-Abaúj-Zemplén	Gelej	Füzes-rét
54571	Borsod-Abaúj-Zemplén	Gelej	Sinka-halom
85383	Borsod-Abaúj-Zemplén	Gelej	Gelej falu széle
86333	Borsod-Abaúj-Zemplén	Gelej	Kenderföld 1
86335	Borsod-Abaúj-Zemplén	Gelej	Kenderföld 2
16051	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőcsát	Csicske-dűlő
16096	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőcsát	Varga tanya
16359	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőcsát	MOL- 17. lelőhely
85391	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőcsát	Csicske
16106	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Nagyecsér-tanya
16107	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Farkas-tanya
59370	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Nagyecsér-észak
59371	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Nagyecsér-dél
59372	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Kisgolyás-nyugat
59373	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Nagy tanya-kelet
63206	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Nagygolyás tanya
63208	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Nagyház-tanya
63210	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Salamon-tanya
63212	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Batúz-tanya
75615	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Farkastanya dél

⁸ A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály adatszolgáltatása alapján (a lelőhelyek megnevezése az ingatlanok közhiteles hatósági nyilvántartását (IVÓ) követi)

80981	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Negyven holdas- dűlő
80985	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Nyilas, Kanyar
80987	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Fenduda feletti magaslat, szántó
80989	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Ramonda-járás, Eperjesi szántó (Hegyes- halom)
80991	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Koszos és Gyékényes mocsár közötti szántó
80993	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Nagy- tanyai- dűlő
80995	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Hosszú-éri- dűlő
80997	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Nagyhát
80999	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Király- vagy Márk- halom
84005	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Harangdomb
84007	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Esztergő domb
85397	Borsod-Abaúj-Zemplén	Mezőnagymihály	Nagyecsér, Templom út
80973	Borsod-Abaúj-Zemplén	Szentistván	Daru- halom
16847	Borsod-Abaúj-Zemplén	Tiszabábolna	Földvár
16848	Borsod-Abaúj-Zemplén	Tiszabábolna	Köveshát
81019	Borsod-Abaúj-Zemplén	Tiszabábolna	Köves, Középkori Montaj falu
81021	Borsod-Abaúj-Zemplén	Tiszadorogma	Szántó- halom

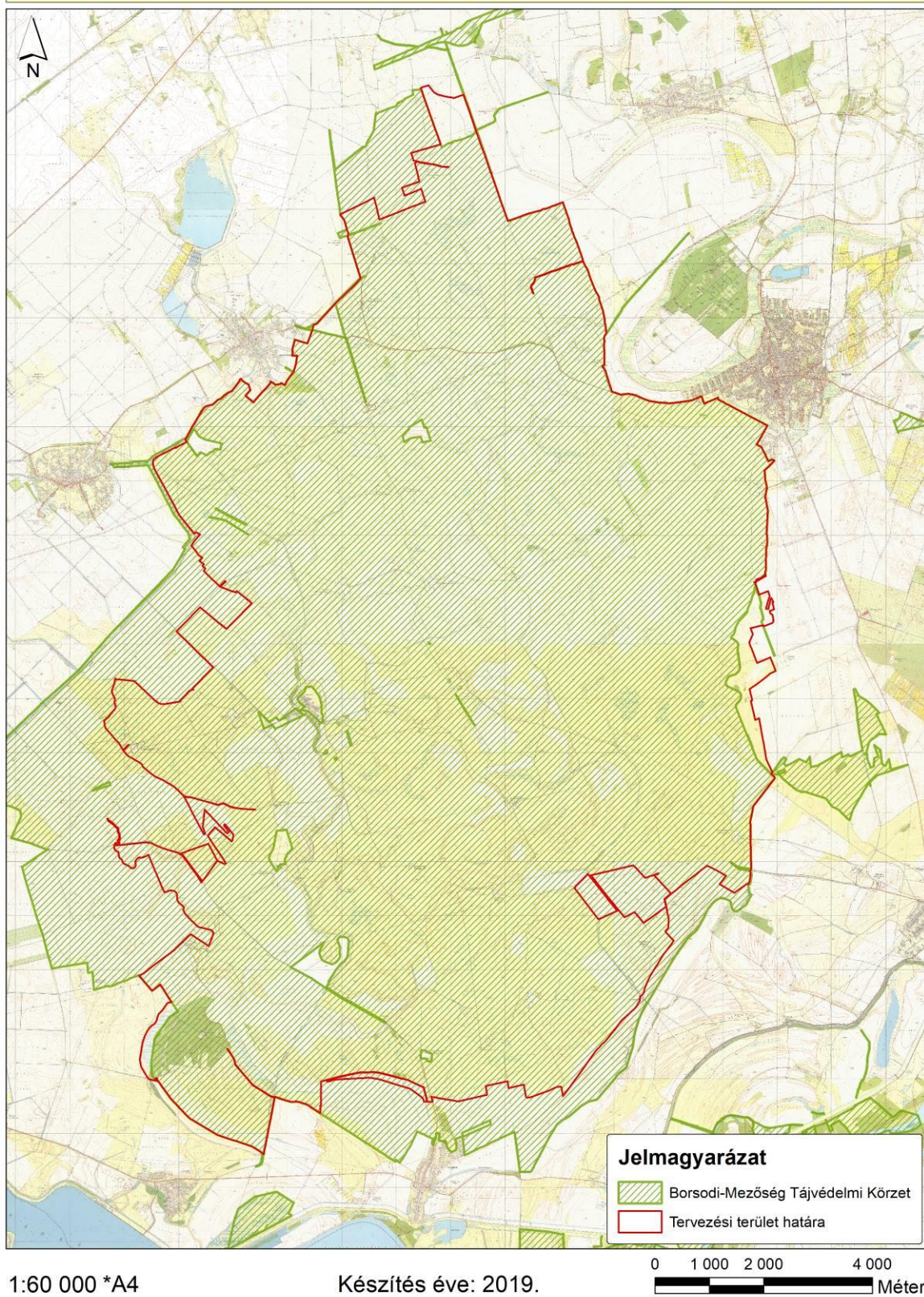
6. Térképek

- 1) ábra: A tervezési terület áttekintő térképe
- 2) ábra: A tervezési terület átfedése országos jelentőségű védett természeti területtel
- 3) ábra: A tervezési terület ingatlan-nyilvántartási térképe
- 4) ábra: A tervezési terület művelési ág megoszlási térképe
- 5) ábra: A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében lévő ingatlanok térképe
- 6) ábra: A tervezési terület erdészeti térképe
- 7) ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe
- 8) ábra: A tervezési terület élőhelytérképe (A-NÉR 2011 alapján)
- 9) ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura 2000) élőhelytérképe

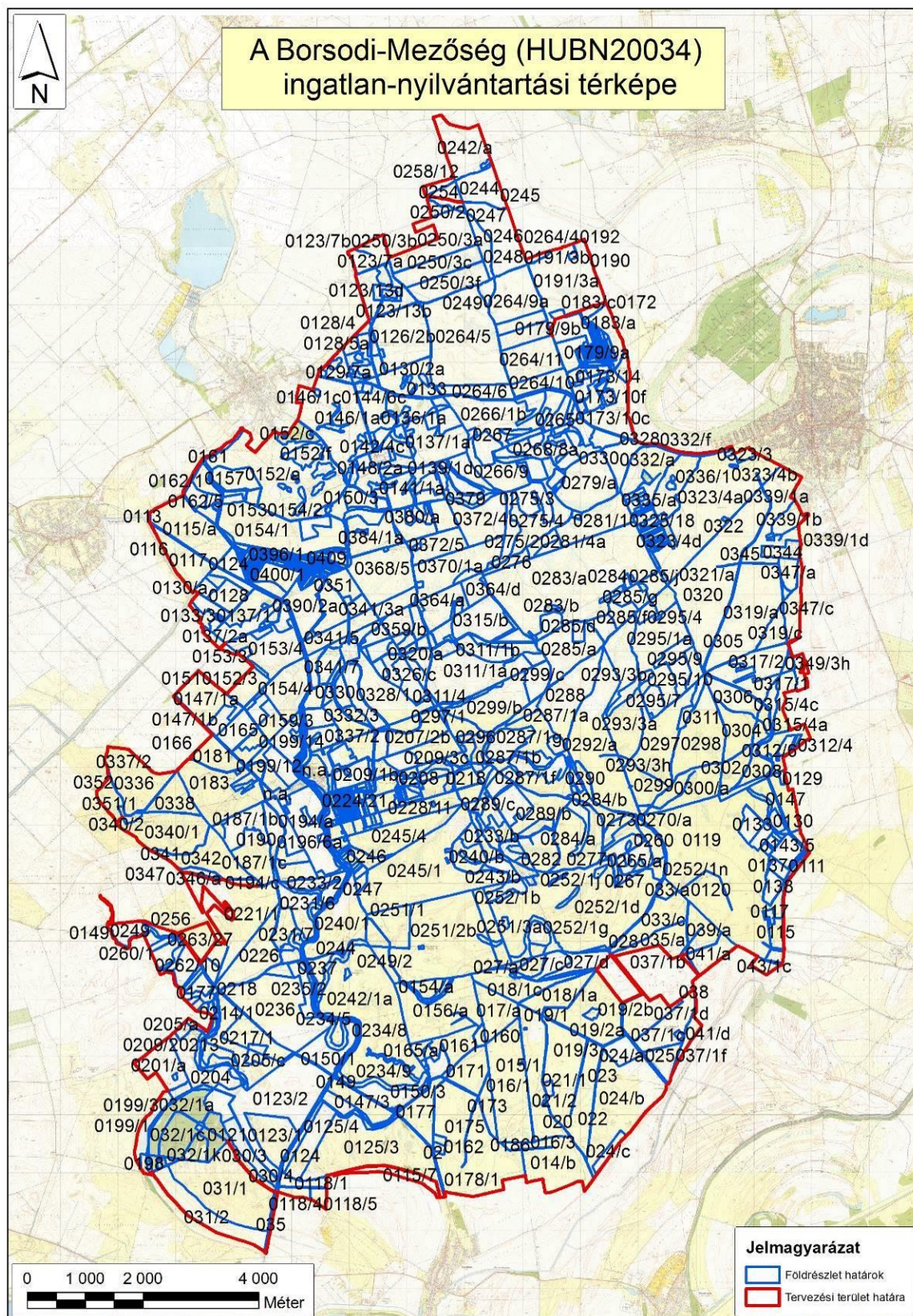

1. ábra: A tervezési terület áttekintő térképe

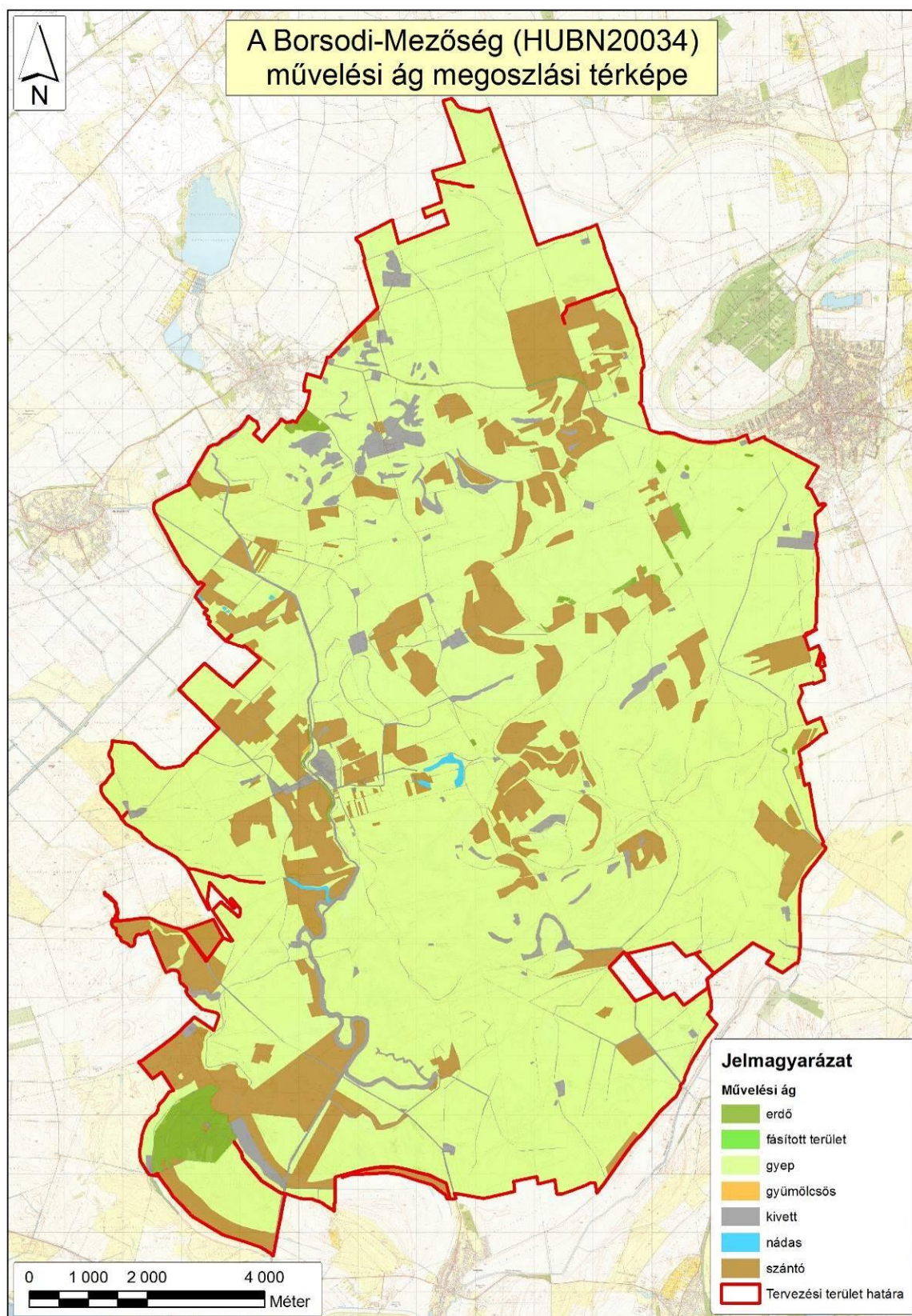
A Borsodi-Mezőség (HUBN20034) átfedése országos jelentőségű védett területtel

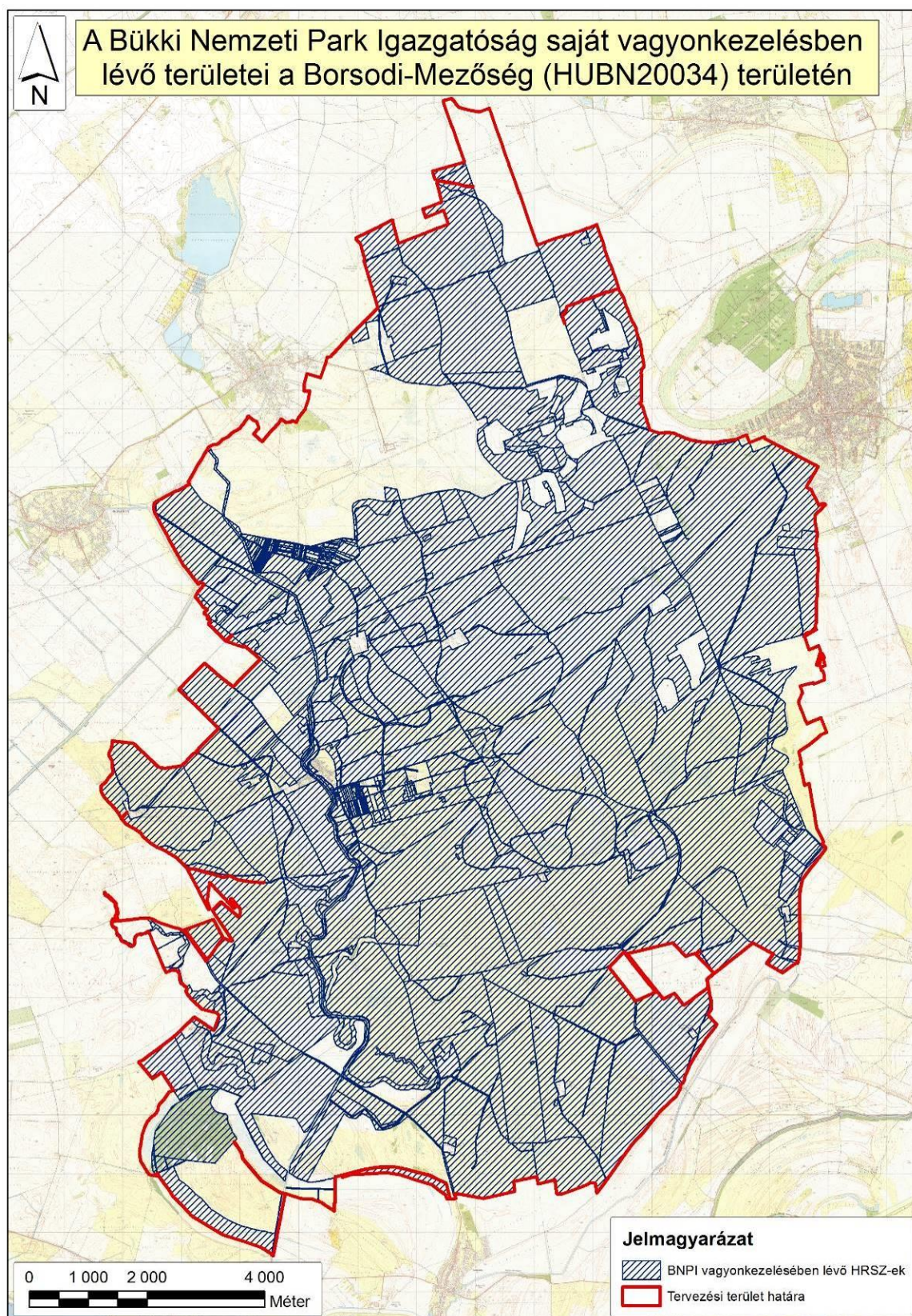
2. ábra: A tervezési terület átfedése országos jelentőségű védett természeti területtel

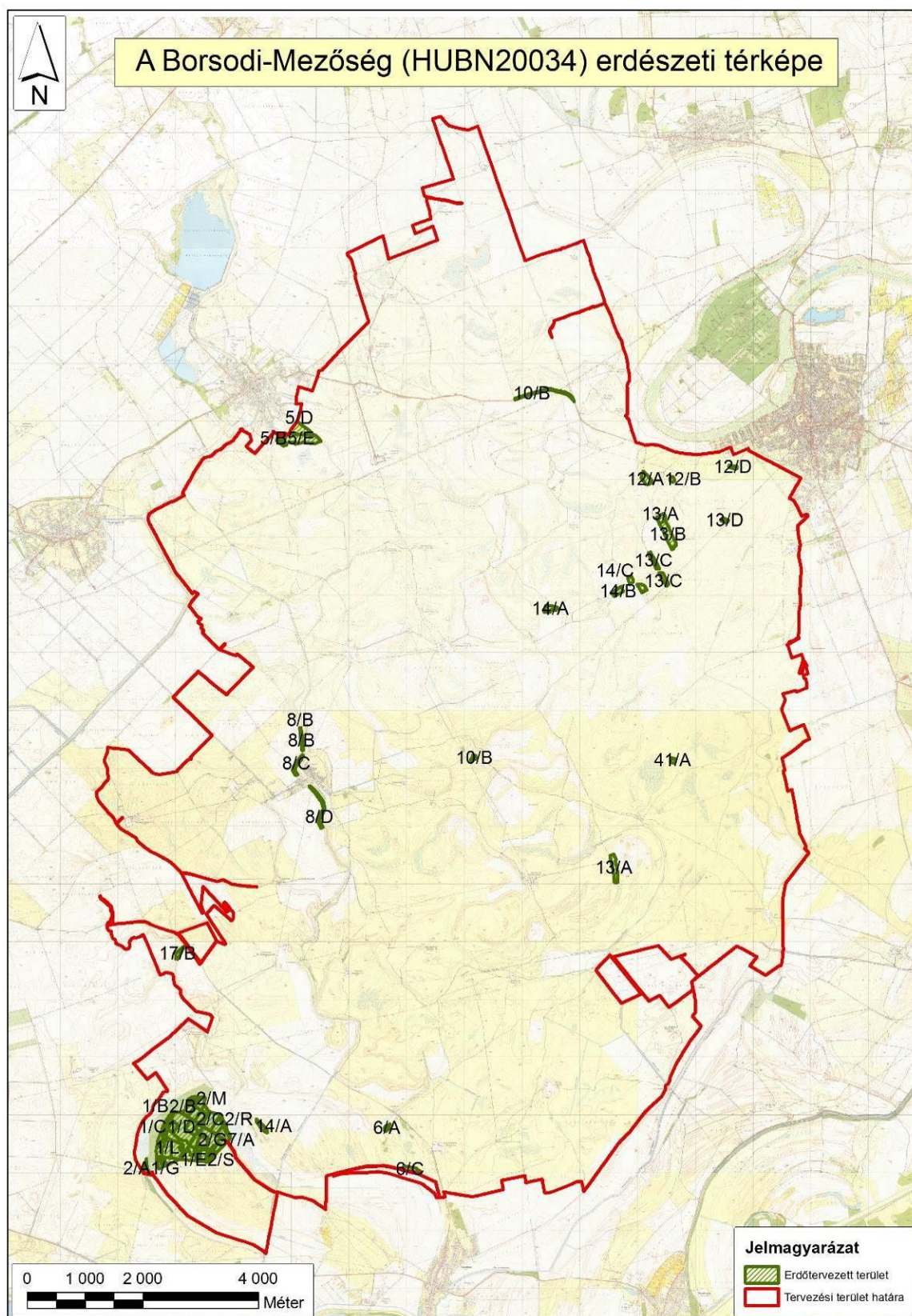
3. ábra: A tervezési terület ingatlan-nyilvántartási térképe

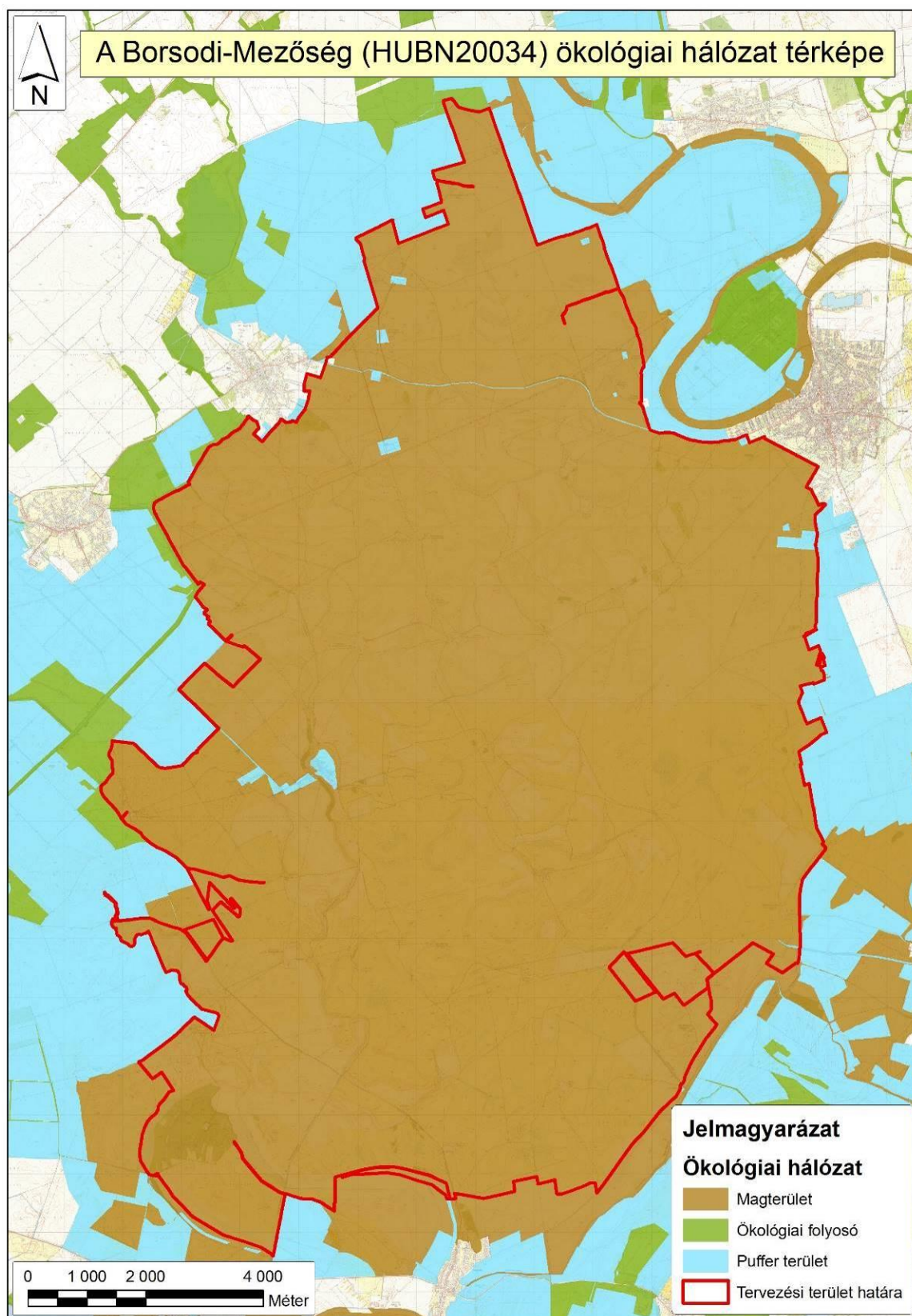
4. ábra: A tervezési terület művelési ág megoszlási térképe

5. ábra: A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében lévő ingatlanok térképe (2019. évi állapot)

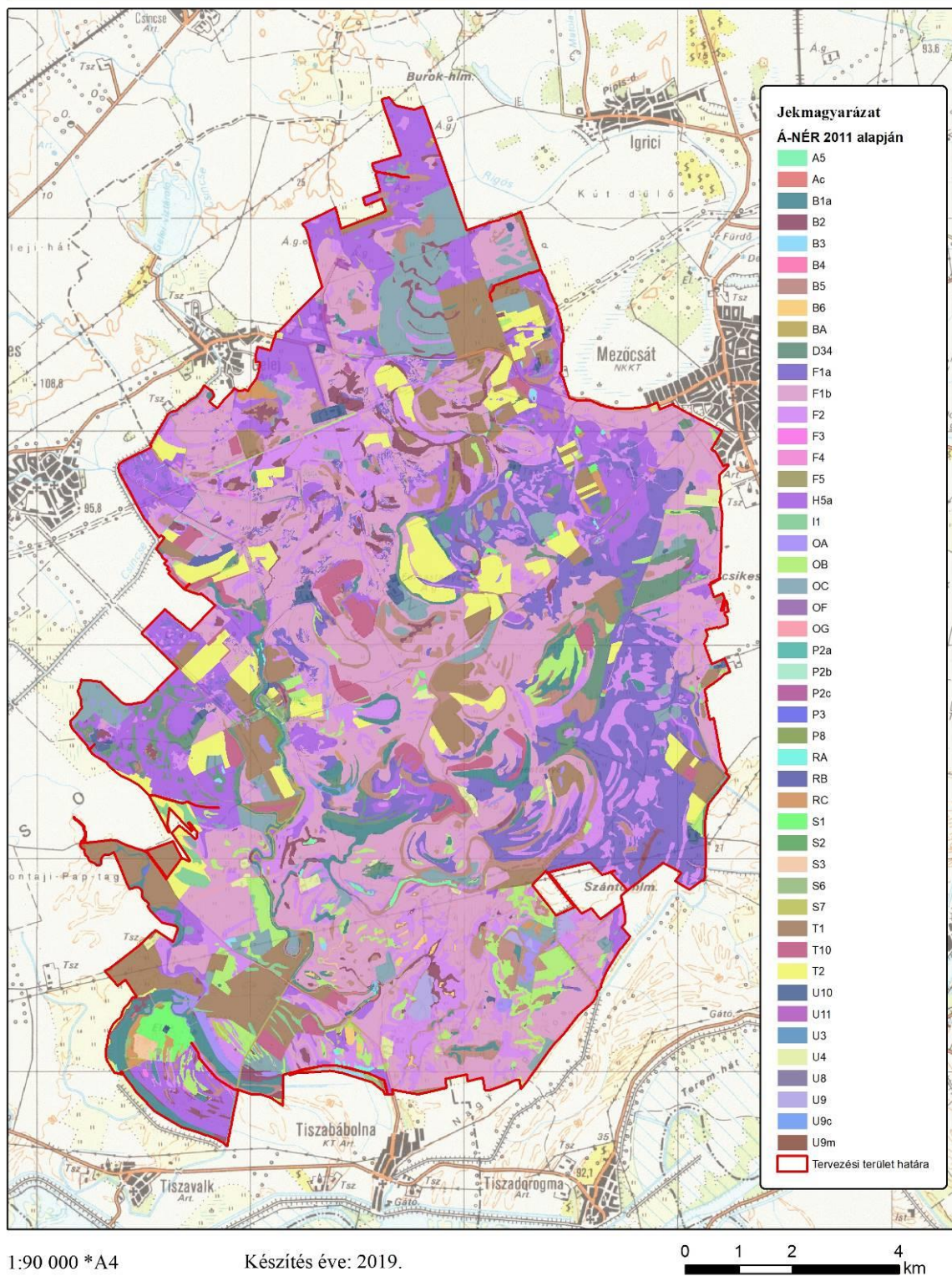

6. ábra: A tervezési terület erdészeti térképe

7. ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe

A Borsodi-Mezőség (HUBN20034) élőhelytérképe

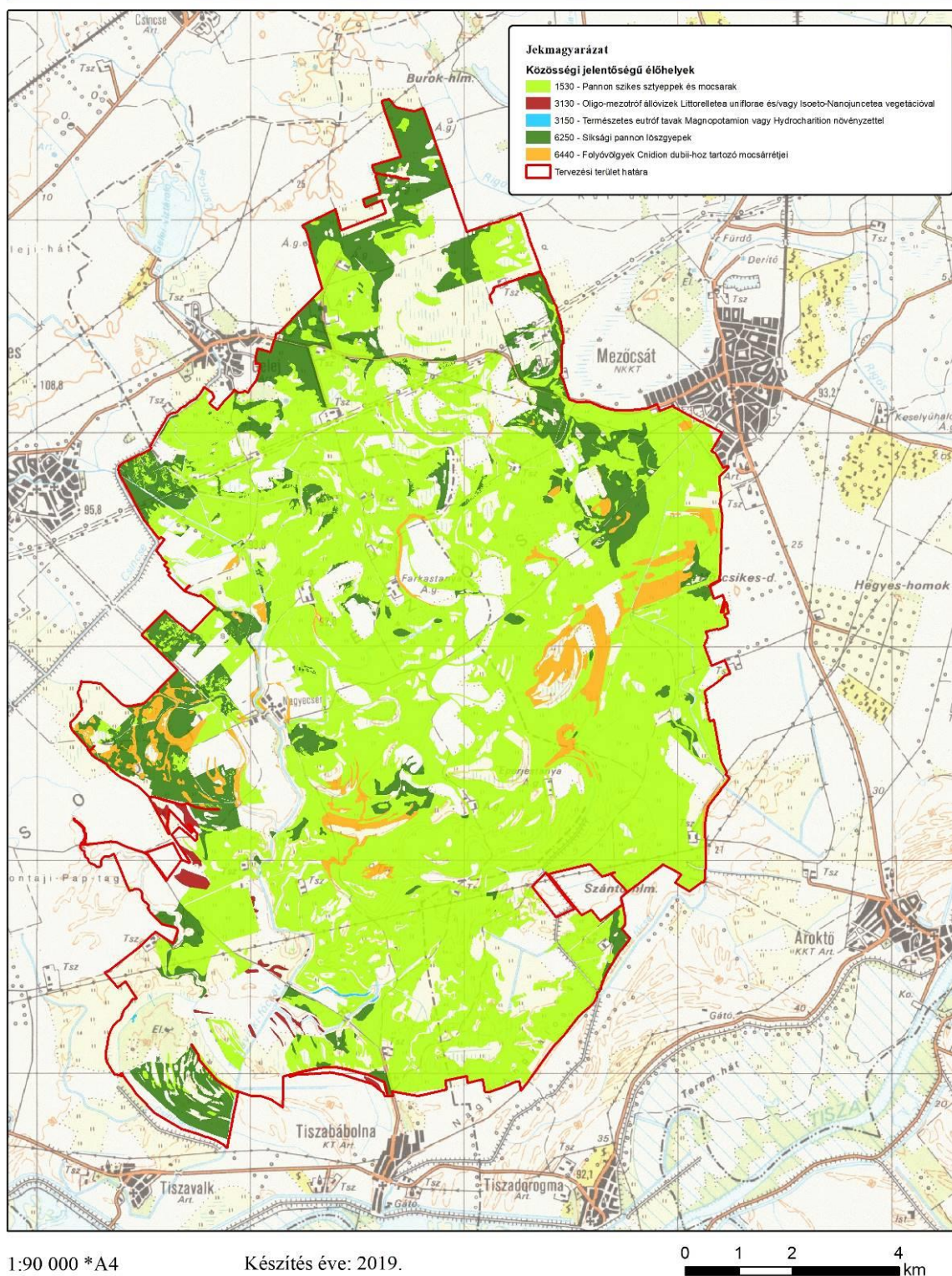

8. ábra: A tervezési terület élőhelytérképe (Á-NÉR 2011 alapján)

Jelmagyarázat a 7. ábrához:

Á-NÉR kódja	Élőhely neve
A5	Szikes tavak hínárnövényzete
Ac	Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete
B1a	Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
B2	Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet
B3	Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykórós mocsarak
B4	Lápi zsombékosok, zsombék-semlyék komplexek
B5	Nem zsombékoló magassásrétek
B6	Zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak
BA	Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál
D34	Mocsárrétek
F1a	Ürmöspuszták
F1b	Cickórós puszták
F2	Szikes rétek
F3	Kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek
F4	Üde mézpázsitos szikfokok
F5	Padkás szikesek, szikes tavak iszap- és vakszik növényzete
H5a	Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek
I1	Nedves felszínek természetes pionír növényzete
OA	Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek
OB	Jellegtelen üde gyepek
OC	Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
OF	Magaskórós ruderalis gyomnövényzet
OG	Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapsztyepek
P2a	Üde és nedves cserjések
P2b	Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
P2c	Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok
P3	Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés
P8	Vágásterületek
RA	Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
RB	Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
RC	Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
S1	Akácültetvények
S2	Nemesnyárasok
S3	Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők
S6	Nem őshonos fafajok spontán állományai
S7	Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok
T1	Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
T10	Fiatal parlag és ugar
T2	Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák
U10	Tanyák, családi gazdaságok
U11	Út- és vasúthálózat
U3	Falvak, falu jellegű külvárosok
U4	Telephelyek, roncssterületek és hulladéklerakók
U8	Folyóvizek
U9	Állóvizek

A Borsodi-Mezőség (HUBN20034) közösségi jelentőségű (Natura 2000) élőhelytérképe

9. ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura 2000) élőhelytérképe

7. Fotódokumentáció

1) kép: A tavaszi puszta madártávlatból

2) kép: Batúz-tanya Természetvédelmi Kezelési Központ

3) kép: Szarvasmarhával kezelt szikes puszta

4) kép: A hagyományosan birkával legeltetett gyepek aránya csökkenőben

5) kép: A fűzfás morotvák kiemelt természetvédelmi jelentőséggel bírnak a tervezési területen

6) kép: A tervezési terület fasorai fontos szerepet játszanak az átfedő madárvédelmi terület célkitűzéseinek megvalósításában is

7) kép: A szántóföldi gazdálkodás jobbra a magasabb hátakon folyik

8. Fotódokumentáció

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUBN20034 Borsodi-Mezőség kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUBN20034 Borsodi-Mezőség Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan
természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2021. december „15.”